

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

dünyanın dört bucağından masallar

BALKAN MASALLARI

6

9+
YAS

Dünyanın Dört Bucağından Masallar 6

o

BALKAN MASALLARI

Çeviren ve Türkçe Anlatan: Tunç Tayanç

©Dipnot Yayınları 60

Çocuk Kitapları 6

Baskı 2008 / Ankara

ISBN: 978-975-9051-65-5

Sertifika No: 0905-06-000824

Balkan Masalları

Kapak Tasarımı: Sinan Solmaz

Kapak Resmi: Petra Rau

Çeviren ve Türkçe Anlatan: Tunç Tayanç

Düzeltili: Birsen Uysal

Son Okuma: Arjen Deniz

Dizgi ve Baskı Öncesi Hazırlık: Dipnot Bas. Yay. Ltd. Şti

Baskı: Mattek Matbaacılık Bas. Yay. Tan. Tic. San. Ltd. Şti.

GMK Bulvarı No 83/23 Maltepe / Ankara

Dipnot Yayınları

Selânik Cad. No: 82/32 Kızılay / Ankara

Tel: (0 312) 419 29 32 / Faks: (0 312) 419 25 32

e posta: dipnotkitabevi@yahoo.com

İÇİNDEKİLER

Gülen Prens / <i>Sırbistan</i>	5
Güzel Kuş / <i>Romanya</i>	23
Küçük Yaban Gülü / <i>Romanya</i>	37
Dünyada Benden Daha Zengin Var mı? / <i>Bosna-Hersek</i>	49
Hitur Petur (Ya da Akıllı Peter) / <i>Bulgaristan</i>	59
Mart Neden 31 Gündür? / <i>Bulgaristan</i>	65
Çingene Kızın Babası / <i>Bulgaristan</i>	67
Adsız Çocuk / <i>Arnavutluk</i>	71
Üç Arkadaş / <i>Arnavutluk</i>	81
Sabahyıldızı ile Akşam Yıldızı / <i>Romanya</i>	91
Perseus'un Öyküleri	101
Yılanlar Kralının Armağanları / <i>Bosna Hersek</i>	141

GÜLEN PRENS

Sırbistan

Bir zamanlar, üç oğlu, bir de kızı olan bir çiftçi varmış. En büyük oğlu çok çalışkanmış; sürekli kitap okur, birçok şey öğrenirmiş. Babası, “Mihailo’yu okula gönderelim de papaz olsun,” dermiş.

Ortanca oğlan ticarete yatkınmış; bir şey almak istedi mi, hemen karşılığında bir şey vermeyi önerirmiş; kendisinden bir şey istendi mi, karşılığında ne alacağını sorarmış. Üstelik verdiği de hep aldığından daha değersiz olurmuş. “Jakov iyi satıcı olacak,” dermiş çiftçi. “Çalışkan, akıllı; günün birinde zengin bile olabilir.”

En küçük oğlu Stefan’ın ise hiçbir yeteneği, becerisi yokmuş; ne kitaplara gömülür, ne de alışveriş yaparmış.

Kız kardeş: Militza en çok onu severmiş; Çünkü kardeşlerin en naziği Stefan’mış, çok da eğlenceli, espiriliymiş üs-

telik. Gece olduğuunda kız kardeşine masal anlatır, onunla oynarmış.

Ama çiftçi –elbette ki– büyük oğullarının dediklerine kulak asarmış.

“Bu zavallı Stefan’ın sonu ne olacak?” dermiş, “İyi bir çocuk; ama hep anlamsız anlamsız şeyler söylüyor. En iyisi çiftlikte kalıp çalışması.”

Aslında çiftlik Stefan için çok iyi bir yermiş; Oğlan güçlüymüş; ekip biçmeyi, harman kaldırmayı, hayvanlarla uğraşmayı seviyormuş. Hayvanlarla, sanki insanmışlar gibi konuşmuş; yanlarına geldiğinde atlar kışner, inekler yumuşak burunlarını omzuna sürermiş; domuzlar da se-vermiş onu, bacakları arasında dolaşıp dururlarmış.

Mihailo da, sanki çiftçi olmak utanılacak bir şeymiş gibi, “Stefan olsa olsa çiftçi olabilir,” dermiş. Jakov da alay edermiş: “Domuzların peşinden geldiğini görenler kim bilir ne kadar gülerler. Köyün içinde yaşamaya başladığımda, umarım beni ziyarete gelmez.”

İki ağabeyinin anlamadıkları başka bir şey de, Stefan’ın neden sürekli güldüğü, durmadan şaka yaptığıymış. Gerçi iki kişinin yapabileceği işi yaparmış; ama ister çalışsın, ister dinlensin, onu sürekli şaka yaparken, sonra da gevrek gevrek gülerken görebilirmişsiniz.

“Aptal olduğunu düşünüyorum,” dermiş Mihailo. Jakov da söylediklerini köydekilerin duymamasını umar durur-

muş; “Sadece ona gülseler sorun değil,” dermiş, “kardeşimiz olduğundan bizimle de alay edecekler.”

Bu söylenenleri Stefan hiç umursamazmış; onlar kaşlarını çattıkça, o kahkahaları koyuverir, onların sert bakışlarına karşı güzel fıkralar anlatır, anlamsız şeyler söylemiş. Her akşam, yemekten sonra kız kardeşi Militza elini çırparak bağırmış: “Hadi Stefan, bana bir masal anlat! Hadi, bir masal anlat!”

“Baba!” diye seslenirmiş Mihailo, “Şunu sustursana! Aptalca konuşuyor; tek yaptığı, Militza’nın kafasını saçma sapan şeylerle doldurmak.”

Bu sözler Militza’yı çok kızdırır, küçük ayağını yere vurarak bağırmış: “O aptal değil! Herkesten daha çok şey biliyor; herkesin yaptığından daha çok da iş yapabilir. O benim bu dünyadaki biricik, yakışıklı ağabeyim.”

İşte Militza, Stefan’ı böyle seviyormuş; birini severseniz, onun mükemmel olduğunu düşünmeniz de çok olağandır. Ancak babaları Mihailo’ya hak verirmiş; ne de olsa çok okurmuş. Bu nedenle de Stefan’ı düşündüğünde başını hep iki yana sallar dururmuş.

Kardeşlerin yaşadığı krallığı yöneten çarın bir kızı varmış; oğlunun olmamasından duyduğu boşluğu, kızını oğlan gibi yetiştirerek doldurmuşmuş. Dünyanın en iyi öğretmenlerini saraya getirtmiş; zavallı kız, tahta çıktığında

gerekli olacak diye sanat, hukuk, felsefe gibi bir sürü şeyi öğrenmek zorunda kalmış.

Uysal olduğundan, babasını da sevdiğinden bütün zamanını ders çalışmaya ayırmış. Ders veren yaşlı öğretmenlerin genç bir kıza pek de eğlenceli arkadaş olamayacakları açık olduğu gibi, en yakın yardımcısı olan kadın da onlardan daha iyi değilmiş; yaşlı ve çok ciddiymiş.

Zavallı prenses, coğrafya ya da aritmetik dersinin arasında aynaya göz atacak olsa, yardımcısı hemen koluna vurur, “Kuru güzellik bir prensese yakışmaz,” dermiş.

Sonunda, bir gün prensesin tepesi atmış ve bağırması: “Ben genç bir kıyım. Prenses de olsam güzel olmak isterim. Her gece bir eğlenceye gitmek, yakışıklı erkeklerle dans etmek isterim.”

“Köylü kıyı gibi konuşuyorsun,” demiş yardımcısı.

Daha da kıyan prenses kendini tutamamış, söylememesi gereken bir şey söylemiş: “Keşke köylü kıyı olsaydım! O zaman dantelâlı eteklikler giyebilir, dansa gidebilirdim; gençler önümde eğilirlerdi. Burada bütün zamanımı yaşlı, garip adamlarla ve aptal, yaşlı bir kadınla geçiriyorum.”

Her ne kadar öğretmenleri yaşlı, garip adamlar olsa da, yardımcısı da aptal görünüşlü, yaşlı bir kadınsa da prensesin böyle söylememesi gerekirmiş. Yaşlı yardımcısını çok incitmiş; kadın ağlaya ağlaya çarın yanına gitmiş, kıyının davranışlarından yakınmış.

“Bunca yılımı kızınıza harcadıktan sonra ödölüm bu mu olacaktı?” demiş, “Onun peşinde koştuktan yaşlandığım, zayıf kaldığım doğru; ama bana aptal, yaşlı kadın demesi çok ağırına gitti. Dünyanın uzak köşelerinden getirdiğiniz bütün o akıllı adamların da yaşlı, garip adamlar olduklarını söylüyor.”

Gerçi o akıllı adamların garip görünüşlü oldukları doğruymuş da, bu durumda yardımcı kadın haklıymış: Prensesin bunları söylememesi gerekirmiş.

Yaşlı kadın bir kez içini dökmeye başlamış ya, sürdürmüş konuşmasını: “Ya sizin için söyledikleri! Siz tahtınızı ona bırakmayı düşünedurun, o bir köylünün kızı olmayı yeğleyeceğini, o zaman dantelâlı eteklikler giyebileceğini, gençlerin gelip önünde eğileceklerini söylemesine ne dersiniz? Bir prensese hiç yakışıyor mu bunlar?”

Bunları duyan çar çok öfkelenmiş –aslında prensesin huyunu suyunu doğrudan babasından aldığını söylemeden geçmeyelim.

“Vay, vay, vay!” demiş çar. “Gönder bakalım prensesi yanıma; söylediklerinin hesabını sorayım.”

Yardımcısı, etekleri zil çalarak prensesin yanına dönmüş, babasının kendisini beklediğini söylemiş. Kızını görür görmez bağırmaya başlamış çar: “Vay, vay, vay! Söyle bakalım; yaşlı, garip adamlar; aptal, yaşlı kadın ne demek?”

Çar ne zamam böyle esip kükremeye başlasa, o tatlı, uysal kız gider, gözlerinde kıvılcımlar çıkan, yüzü öfkeden kızaran bir kız gelirmiş; prensesi böyle görenler, “Ne kadar da babasına benziyor,” der, ortalarda görünmemeye çalışırlarmış.

“Düşündüğüm tam da bu!” demiş prenses, “Çevremde yığınla yaşlı, garip adam, bir de aptal, yaşlı kadın var. Bık-tım artık! Eğlenmek istiyorum! Gülmek istiyorum.”

“Vay, vay!” diye yine homurdanmış çar, “Ne de iyi bir prensesmişsin! Git çalışma odana; terbiyeni takın.”

Prenses çarın yanından ayrılmış; ama başı dik, aynı çar gibi yürüyerek. Öyle ki, yardımcısı epeyi bir ürkmüş.

Prenses çalışma odasına gitmiş; ama davranışını hiç değiştirmemiş: Yıldızların ülkelerin yazgıları üzerindeki etkilerinin ne olduğunu dünyada en iyi bilen kişi olan yaşlı öğretmeni ders vermeye kalktığında, ders kitabını pence-reden dışarı fırlatmış; askerlik dersi veren yaşlı general, düşmanın siyah, kendilerinin de kırmızı çizgilerle gösterildiği bir harita üzerinde askeri harekâtları göstermek istediğinde, kâğıdı parçalamış; en kötüsü de –bir prensesin bütün dilleri konuşabilmesi gerektiğinden– kendisine Türkçe öğretmeye çalışan yaşlı öğretmenin gözlüğünü yere atıp üstünde tepinmesi olmuş.

Çar bunları duydukça “Vay, vay!” diye söylenmenin ötesine geçmiş; “Odasına kilitleyin” diye buyurmuş. “Özür di-

leyinceye kadar da ekmek ile sudan başka bir şey vermemyin.”

Bu gibi tehditlerden yılmak yerine prenses ne dese beğenirsiniz: “Beni güldürecek birini gönderinceye kadar ne ekmeğini yiyeceğim, ne de suyunu içeceğim.”

Korkan çar olmuş; prensesin kafası kızdığında ne kadar inatçı olduğunu biliyormuş; aslında bu huyunu da kendinden aldığından, bilmemesi olası da değilmiş.

“Bunu yapamaz,” demiş ve dosdoğru prensesin odasına gitmiş. Prensesi, yatağına uzanmış, halde bulmuş. “Sevgili kızım,” demiş, “şaka yapıyordum; elbette ki sadece ekmek yiyecek, su içecek değilsin, ne istersen yiyebilirsin.”

“Teşekkür ederim,” demiş prenses. “Ama ben şaka yapmıyorum, söylediğimde ciddiyim. Beni güldürecek birini gönderene kadar bir lokma bile yemeyeceğim. Bu, insanın içini karartan eski sarayda, beni eğitmeye çalışmaktan başka hiçbir şey yapmayan yığınla yaşlı adam ve bir yaşlı kadınla, ikide bir kızıp ‘Vay, vay’ diyen bir babayla bir arada olmaktan bıktım.”

“Ama burası güzel bir saray,” demiş çar. “Sana iyi bir eğitim vermek için de elimizden geleni yapıyoruz.”

“İyi de, eğitim kadar gülmek de istiyorum,” diyen prenses gözyaşlarını tutamayacağını sezerek yüzünü duvara dönmüş, bir sözcük daha etmemiş.

Zavallı ar ne yapsın? Danışmanlarını toplamış, prense- si güldürebilmek için ne yapması gerektiğini sormuş. Da- nışmanları, devletle ilgili işler sorulsa ne söyleyeceklerini biliyorlarmış da, prensesin eğlenmesi için ne önerebilecek- leri konusunda hiçbir şey bilmiyorlarmış. İçlerinden biri, genç bir erkekten söz edecek olmuş; ama ar hemen “Vay, vay!” deyince, susmanın daha doğru olacağını anlayıver- miş.

Bakmış ki danışmanları bir şey söyleyemiyorlar, öğ- retmenler ile kızının yardımcısını çağırmış, onlara demiş ki: “Kızımı size emanet ettim. Ama hiçbiriniz onun biraz da eğlenmesi gerektiğini düşünmüyorsunuz. Hepinizi zinda- na atsam haksız mı olurum?”

“Efendimiz,” demiş yaşlı öğretmenlerden biri. “Beni palyaço olarak değil, astroloji öğretmeni olarak tuttunuz!”

Ötekiler de eklemişler: “Doğru!”

“Susun!” diye bağırmış ar, “Zavallı kızımı öldürüyorsunuz. Şimdi sizlere soruyorum: Bunca bilginin içinde genç bir kızın nasıl güldürülebileceğini bilen biri yok mu?”

Hiçbiri yanıt verememiş. ar, yardımcı kadına dönerek “Ya sen?” diye bağırmış.

“Beni saraya aldığınızda, kızınıza görgü kurallarını öğ- retmemi istemiştiniz. Eğlenmesi konusundan hiç söz et- mediğiniz için, doğal olarak, davranışları üzerine eğildim. Söylememe izin verirsiniz, kimse onunla benden daha çok

ilgilenmemiştir. Ona sürekli diyorum ki: ‘Bu bir prensesin davranışı değil!’ Bunca yıldır, yaptığı ya da söylediği bir şeyi değiştirmesi gerektiğini söylemeden geçirdiğim ne kadar az zaman olduğunu biliyor musunuz?”

“Zavallı çocuk!” demiş Çar. “Değişiklik istemesine hiç de şaşırmamak gerek. Bilginiz bir yana bırakılırsa, hepiniz aptalsınız. Genç bir kızın, prenses olsa da genç bir kız olduğunu bilen yok mu içinizde?”

Sonuçta, öğretmenler de danışmanlardan daha yararlı olamamışlar. Bunun üzerine çar ülkenin dört bir yanına haber salmış. Prensesi her kim güldürürse, üç çuval altınla ödüllendirilecekmış.

Üç çuval altın her gün kazanılamadığından, ülkede anlattıkları öykülerle sevgililerini, karılarını, kocalarını, çocuklarını güldüren ne kadar genç, yaşlı, kadın, erkek varsa saraya akın etmeye başlamış. Birbiri peşi sıra prensesin odasına giriyorlarmış. Odaya girerken hepsi umut doluymuş; ama odaya girdiklerinde, kapının yanında oturan çarın ‘Vay, vay!’ diye homurdandığını duyduklarında, kapının öbür yanında yaşlı bakıcının asık suratını gördüklerinde, prensesi de altın saçları yastığa yayılmış halde yatakta yatar bulduklarında, anlatmayı düşündükleri eğlenceli öyküleri unutuyor, kem küm ettikten sonra düş kırıklığıyla odadan çıkıyorlarmış.

İki gün geçmiş; kimse prensesi güldüremediğinden prenses de ağzına lokma koymama inadından vazgeçme-

miş. Kızının hastalanacağından korkan çar, yeni bir duyuru yapmış: Prensesi güldürecek olan kıızıyla evlenecek, varisi olarak da krallığın başına geçecekmiş.

“Büyük bir çarın oğluyla evlendirmeyi istiyordum,” diye içini çekiyormuş çar. “Ama açlıktan öldüğünü görmekten- se, gitsin bir köylüyle evlensin, daha iyi.”

Çarın duyurusu ülkenin dört bir yanına, hatta hiç kim- senin gitmediği yerlere kadar iletilmiş.

Haberi duyan Mihailo, “Ben bir kez daha denemem,” demiş. “Geçen gün gittiğimde Latince kitabımda okudu- ğum gülünç bir öyküyü anlattım; gülmek bir yana, gülüm- semedi bile. Ağzından çıkan tek şey, ‘Gönderin bunu,’ oldu. Açlıktan ölecekse ölsün.”

“Ben de,” demiş Jakov, “yaşlı kadının besili domuzuna karşılık küflenmiş yulaf onu verip nasıl kazıkladığımı an- lattım; gülmesinden vazgeçtim, yüzüme baktı, ‘Hilebaz!’ dedi.”

“Stefan gitmeli,” demiş Mihailo. “Belki ona güler; baksa- nıza, herkesi nasıl güldürüyor!”

Aslında Stefan’la alay ediyormuş; ama Stefan gülümse- mekle yetinmiş: “Kim bilir? Belki de giderim. Güldürebilir- sem, ben çar olurum, siz de yoksul kardeşlerim olarak bili- nirsiniz; herkes de size güler. Hah, hah... Ne hoş şaka olur ya.”

Stefan o kadar içten ve yüksek sesle gülmüş ki, kız kardeşi de gülmeye başlamış; ama iki ağabeyi asık suratla bakıp, “Her geçen gün daha da aptallaşıyor!” diye söylenmişler.

Gece herkes yatağa yattığında, Militza Stefan’ın yanına yaklaşmış, kulağına şunları fısıldamış: “Ağabey, prensesin yanına gitmelisin. Ona ‘Yakın zamanlarda, yaşlı, çok yaşlı bir adamken...’ diye başlayan o masalı anlatmalısın. Ona çok gülecektir; güldüğü için de yemek yiyecektir. Çok aç olmalı.”

Stefan önce gitmeyeceğini söylemişse de Militza o kadar ısrar etmiş, öyle dil dökmüş ki, sonunda gideceğini söylemek zorunda kalmış.

Sabah olduğunda, pazar sabahları kiliseye giderken giydiği mavi ve kırmızı işlemeli gömleğini giymiş, üstüne kıpkırmızı kuşağını takmış, uzun çizmelerini de ayağına geçirmiş. Sonra da atına binmiş, daha ağabeyleri uyanmadan sarayın yolunu tutmuş.

Saraya geldiğinde, prensesin odasına girebilmek için sırasının gelmesini beklemiş. Sonunda odaya girmiş; öylesine genç, sağlıklı, güler yüzlüymüş ki, prensesin yardımcısı yüzüne bakar bakmaz onun köylü, büyük bir olasılıkla da görgüsüz biri olduğunu şıp diye anlamış. Elbette köylünün biriymiş; o nedenle de o yaşlı kadının orada neden bulunduğu akıl erdirememiş. “Ne kadar çirkin ve yaşlı,” diye düşünmüş, sonra da orada olduğunu bile unutuvermiş.

Aynı şekilde çara baktığında da, burnundan dumanlar çıkan bir boğa olduğunu düşünmüş; boğadan korkmadığına göre, çardan neden korkacaktı ki?

Sonra gözü yatakta uzanmış, o güzelim saçları yastığa yayılmış prensesi görmüş; bir an sesi çıkmamış, ne söyleyeceğini şaşırmış; sonra prensesin yanına yanaşmış, elini öpmüş. “Prenses...” demiş, “ne iyi bir eğitim gördüm, ne de çok akıllıyım; bunca akıllı adamın yapamadığını nasıl yapabileceğimi de bilemiyorum. Ama ola ki sizi güldürürsem, gerçekten istemediğiniz sürece benimle evlenmeniz gerekmez. Buraya kız kardeşim Militza’nın gönlü hoş olsun diye geldim.”

“Militza?”

“Evet, prenses, küçük kız kardeşim Militza. Beni çok sever; anlattığım masalların da gülünç olduğunu düşünür, hep güler. Dün gece yanıma geldi, ‘Stefan; prensesin yanına gitmelisin. Ona ‘Yakın zamanlarda, yaşlı, çok yaşlı bir adamken...’ diye başlayan masalı anlatmalısın. Ona çok gülecektir; güldüğü için de yemek yiyecektir. Çok aç olmalı.’ dedi,” demiş.

“Doğru, açım.” demiş prenses, sonra da eklemiş: “Kız kardeşini sevdim; senden de hoşlandım. ‘Yakın zamanlarda, yaşlı, çok yaşlı bir adamken...’ diye başlayan masalı bana da anlatmanı istiyorum.”

“Ama prenses, çok saçma bir masal.”

“Saçmaysa, o kadar iyi...”

Burada –elbette ki– prensesin yaşlı yardımcısının hemen söze karışıp prensesin söylediğini düzelttiğini, doğrusunun “Ne kadar saçma olursa, o kadar iyi...” olduğunu söylemeye çalıştığını, çarın da kırgınlıkla susmasını söyleyip ‘Vay!’ dediğini söylemek gereksiz.

“Peki!” demiş Stefan, “İstiyorsanız...”

Yakın zamanlarda, yaşlı, çok yaşlı bir adamken, her sabah arılarımı saymaya giderdim. Arıları saymak kolaydı da, kovanları saymak zordu; çok kovanım vardı çünkü. Bir gün, saymayı bitirdiğimde en iyi arımın ortalarda olmadığını gördüm. Horozun sırtına bindiğim gibi aramaya çıktım.

“Baba!” diye bağırılmış prenses, “Stefan’ın ne dediğini duydun mu? Horoza bindiğini söylüyor.”

“Mmmm...” diye homurdanmış çar; yaşlı yardımcı da söze karışmış: “Prenses, birinin sözünü kesmek ayıptır! Devam et genç adam.”

Arının izleri denize doğru gidiyordu. Bir köprüden geçerken ne göreyim? Arım denizin karşı kıyısında durmuyor mu? Sürülmeyi bekleyen bir tarlanın ortasında. ‘O benim arım’ diye seslendim tarlayı süren adama. ‘Öyle mi?’ dedi, başka bir söz söylemeden arımı bana uzattı, tarlayı sürdürdü diye de bir çuval darı verdi. Çuvalı aldım, güzelce arının sırtına bağladım. Sonra da horo-

zumdan indim, arımın sırtına bindim. Zavallı horoz! Öyle yorulmuştu ki, onu da elime aldım.

“Baba!” diye bağırmış prenses, “Duydun mu, horozu eline almış, ne gülünç değil mi?”

“Mmmm...” diye homurdanmış çar; yaşlı yardımcı da söze karışmış: “Prenses, izin verin de genç adam sözünü bitirsin.”

Tam köprüyü geçiyorduk ki, çuval delindi, içinde ne kadar darı varsa denize döküldü. Gece olduğunda, horozu arıya bağladım, uyumak için kıyıya gittim. Gece kurtlar gelip arımı öldürmüşler. Sabah uyandığımda ne göreyim? Vücudundaki bütün bal akmamış mı? Öyle çok bal varmış ki, vadiyi doldurdu, dağın eteklerine kadar yükseldi. Baltayı aldığım gibi ormana daldım; orada tek bacak üzerinde iki geyik gördüm. Onları öldürdüm, derilerini yüzdüm, iki sandal yaptım. İçlerini balla doldurdum. Sonra da horozun sırtına yükledim, eve döndüm. Eve döndüğümde babam doğalı çok olmamıştı. ‘Babamı vaftiz etmek için kutsal su gerekiyor’ diye düşündüm; biraz su almak için cennete gitmem gerekecekti. Ama nasıl gidecektim ki? Aklıma darılar geldi. Denizin içinde öyle boy atmışlardı ki, neredeyse bulutlara değiyorlardı. Yapmam gereken tek şey, darılara tırmanmaktı. İşte böylece cennete ulaştım. Ulaştım da, ne göreyim? Benim darılarımdan ekmek yapmışlar, süte batırıp yiyorlar. ‘Bu darılar benim.’ dedim. ‘Karşılığında ne istersin?’

diye sordular. ‘Yeni doğan babamı vaftiz edebilmek için biraz kutsal su verin.’ dedim. Suyu verdiler, geldiğim yoldan yeryüzüne inmek için darıların yanına gittim. Ama öyle şiddetli bir fırtına vardı ki, darıları aldı götürdü. Orada kala kaldım; aşağıya nasıl inecektim? Hemen aklıma saçlarım geldi; o kadar uzundular ki, ayakta durduğumda kulaklarımı kapatıyorlar, yere uzandığımda da yeryüzüne kadar gidiyorlardı. Bir saç teli kopardım, ucunu cennetteki ağaçlardan birine bağladım, başladım aşağıya inmeye. Yolu yarılamıştım ki gece oldu; saçıma bir düğüm attım, geceyi orada geçirdim. Soğuk bastırdı. Ceketimde bir iğne buldum. Kırdım, parçalarıyla ateş yaktım.

“Babacığım!” diye bağırılmış prenses, “Stefan iğneyi kırıp odun yaptığını söylüyor. Ne kadar gülünç değil mi?”

“Bana soracak olursanız...” diye yardımcı kadın söze başlamak üzereyken, yanına gelen çardan öyle bir tekme yemiş ki, ağzından sadece “Aahh...” çıkmış. Prensес gülümüyor, çar da sonunda kızının güleceğini düşünüyor.

Stefan anlatmaya devam etmiş:

Ateşin yanına uzandım, uyuyakalmışım. Uyurken, ateşten sıçrayan bir kıvılcım saçımı tutuşturmuş. Yeryüzüne öyle bir düşüş düştüm ki göğsüme kadar toprağa gömüldüm. Oysa eve gitmem gerekiyordu. Hemen bir kazma buldum, kendimi dışarı çıkarabildim. Eve giderken bir tarladan geçtim. Mısırları biçiyorlardı. O kadar

sıcaktı ki çalışmaya ara vermişlerdi. ‘Kısrağımı getireyim, o zaman serinlersiniz!’ diye seslendim. Kısrağım iki gün uzunluğunda, geceyarısı kadar da iridir; sırtında ağaçlar yetişir. Koşa koşa gittim, kısrağımı getirdim. İşçiler gölgesinde dinlenebildiler de yeniden çalışmaya başlayabildiler. Bu kez de içecek su bulmak için nehre gittiler; nehir donmuştu. Geri gelip bana su bulup bulamayacağımı sordular. ‘Elbette bulurum,’ dedim, nehre gittim, başımı elime alıp buzun üstünde bir delik açtım. Sonrası kolaydı; suyu onlara götürdüm. Bana baktılar, ‘Başın nerede?’ diye sordular; ‘Unutmuşum,’ dedim.

Gülmeye başlayan prenses “Baba, ne gülünç değil mi?” demiş. “Başını unutmuş. Peki, sonra Stefan, ne yaptın? Anlatsana, ne yaptın?”

Nehre koştum. Tilkinin biri başıma pislemekteydi; kuyruğundan yakaladım. Tilki bana döndü, bir kâğıt parçası uzattı; üstünde şunlar yazıyordu. Güldüğü için prenses artık yemek yiyebilir; Stefan ile küçük kardeşi çok mutludurlar.

“Ne saçmalık!” demiş yaşlı yardımcı.

“Evet, saçmalık; ama ne güzel saçmalık,” diye haykırmış prenses; bir yandan ellerini çırpıyor, bir yandan da katıla katıla gülüyormuş. “Çok güzel bir saçmalık, değil mi baba? Oh, Stefan! Ne iyi ettin de geldin!’ Babacığım, açlıktan ölüyorum; bana yiyecek bir şeyler verin. Stefan da burada kalsın, yemeği birlikte yiyelim.”

Çar hemen kuş sütünden her türlü sebzeye, ekmekten pastaya, süttten bala, çeşit çeşit yiyeceklerle dolu tepsiler getirtmiş. Prenses ile Stefan mutlu bir şekilde karınlarını doyururlarken çar da onlara katılmış. Hatta yaşlı yardımcı da küçük bir kurabiye almış. Ama çar ile prensesin yanında yemesi görgü kurallarına aykırı olduğundan, daha sonra yemek için mendiline sarmış.

Yemek bittiğinde Stefan ayağa kalkmış, gitmek için izin istemiş. Çar demiş ki:

“Stefan, seni ödüllendireceğim; prensesi güldürdün, ayrıca onunla evlenmek için de ısrar etmedin. Çok iyi bir gençsin, seni hiç unutmayacağım.”

“Ama babacığım,” diye söze karışmış prenses. “Stefan’ın gitmesini istemiyorum ki... Beni çok eğlendirdi; ondan hoşlandım da. Ben istemedikçe benimle evlenmeyeceğini söyledi; onunla evlenmek istiyorum.”

“Vay, vay, vay!” diye homurdanmış çar. “Nasıl olur da kızım bir çiftçinin oğluyla evlenebilir?”

“Bak baba!” demiş prenses, “İkide bir ‘Vay, vay, vay’ demen bir işe yaramaz; işe yaramayacağını sen de biliyorsun. Stefan ile evlenmezsem, başka kimseyle de evlenmem. Evlenmezsem, yemek de yemem. İşte bu kadar!” Sonra da, Stefan’ın elini tutarak yüzünü duvara dönmüş.

Zavallı çarın başına gelenlere bakın! Önce esmiş köpürmüştü, sonra prenses gibi düşünmeye başlamış. Ona da

Stefan iyi bir seçim gibi gözükmüş. Hatta günün birinde danışmanlarından biri gelip de, “Efendim, prensesin evlenme çağına geldiğini komşu krallıklara bildirmenin yararı yok,” diyecek olduğunda patlamış. “Vay, vay! Taş kafa! Komşu krallar, onların işe yaramaz oğulları... Hayırrr! Kızımı vereceğim kişi, çalışmayı da, eğlenmeyi de bilen bir köylü çocuğu olacak. Bu krallıkta böyle birine gerek var.”

Böylece Stefan ile prenses evlenmişler. Artık saray insanının içini karartan bir yer değilmiş; kahkahaların yükseldiği, insanların gülerek dolaştıkları yer olmuş. Krallıkta yaşayanlar da, yöneticilerini izlemişler; gülmeye, eğlenmeye başlamışlar. Garip olsa da, güldükçe daha iyi çalıştıklarını görmüşler.

Gülmek öyle moda olmuş ki, Mihailo ile Jakov bile gülmeye başlamışlar. Başlarda çok beceremeseler de, çalışma öğrenmişler gülmeyi. İnsanlar, ne zaman Stefan’dan söz edecek olsalar katıla katıla gülerken şöyle der olmuşlar:

“Ho! Ho! Ho! Stefan mı? Gülen Prens? Ha! Ha! Ha! Bilmiyor musun, o kardeşimizdir.”

Militza’ya gelince, prenses onu saraya çağırmış ve demiş ki: “Mutluluğumu sana borçluyum. Stefan’ın anlattığı saçmalıklara güleceğimi bir sen bilebildin.”

GÜZEL KUŞ

Romanya

Bir zamanlar birtakım olaylar olmuş; olmasaydı eğer, anlatılacak bir şey de olamazdı.

Üç oğlu olan bir imparator varmış. İmparatorlukta yaşayanlara sağladığı birçok faydanın yanı sıra bir de kilise yaptırmaya başlamış; öyle bir kilise ki, altın ve değerli taşlarla süslü, ülkenin en iyi ustalarının ellerinden çıkan bir sanat yapıtı: İçinde olduğu gibi ön yüzünde de üstü çok güzel resimlerle süslü mermer sütunlar, gümüş avizeler, büyük, gümüş lambalar, az bulunur kitaplar varmış. İmparator her görüşünde kilisenin güzelliğine hayran olur, ama hiç inşaatın bitmeyeceğini düşünerek de üzülürmüş.

“Böyle kutsal bir kilise nasıl olur da bitirilemez?” diye düşünürmüş, “Bütün varlığımı harcadım, hala bitmedi!” Sonunda ülkenin dört bir yanına bir duyuru göndermiş,

“Kiliseyi bitirecek olan usta, onurlandırılacak ve ödüllendirilecek,” demiş. Bununla yetinmemiş, ikinci bir duyuru daha yayınlayarak böyle iyi bir usta bulunması için bütün kiliselerde dualar edilmesini istemiş.

Bir gece, imparator, birisi dünyanın en güzel kuşunu yakalar da çan kulesine koyacak olursa kilisenin biteceğini görmüş düşünde. Sabah da gördüğü düşü oğullarına anlatmış. Oğulları birbirlerine bakmışlar, sonra da böyle bir kuşu aramaya çıkıp babalarının isteğini yerine getirmeye karar vermişler.

Bu kararlarını babalarına söylediklerinde imparator demiş ki: “Sevgili çocuklarım! Tanrı’ya hizmet etmek için çırpındığınızı görüyorum; ama üçünüz birden gidemezsiniz. Önce büyük oğlum gitsin; o başaramazsa ortanca, o da yapamazsa en küçüğünüz gider.

İki oğlan sesini çıkarmamışlar; büyük ise yolculuk hazırlıklarına başlamış. Az gitmiş uz gitmiş, sonunda babasının imparatorluğunun topraklarından çıkmış, kendini çok güzel bir ormanda bulmuş. Ateş yakmış, yemeğini yapmaya koyulmuş. Ansızın yanına bir tilki yaklaşmış; prenten, yanındaki tazıyı bağlamasını, kendisine bir parça ekmek, bir kadeh de şarap uzatmasını, ateşin yanında dinlenmesine de izin vermesini istemiş. Prens, tilkinin istediklerini yapmak bir yana, tazısını üstüne salmış; ancak tilki birkaç

büyülü söz söyleyerek imparatorun oğlunu taşa dönüştürmüştü.

Aradan zaman geçip de büyük oğlunun dönmediğini gören imparator, ortanca oğlunun gidip o güzel kuşu aramasına izin vermiş. O da hazırlığını yapıp yola çıkmış. Ağabeyinin başına gelenler onun da başına gelmiş; tilkinin isteklerine kulak asmadığı gibi onu yakalamaya kalkışınca o da taşa dönüşmüştü.

İki oğlunun da geri dönmemesi kralı çok endişelendirmiş. Ama küçük oğlu demiş ki: “Baba! O güzel kuşu bulmak için ağabeylerim gideli çok oldu; hâlâ dönmediler. Bana biraz para ve giysi ver de ben de şansımı deneyeyim. Başarabilirsem, düşün gerçekleştiği için mutlu olursun; başaramazsam, yazgına katlanırsın.”

“Anlaşılan ağabeylerin kuşu bulmayı başaramadılar,” diye yanıtlamış imparator. “Onlar gideli o kadar uzun zaman oldu ki, belki de canlarından oldular. Artık yaşlandım; sen de gidersen bana kim yardımcı olacak; ölürsem, oğlumdan başka kim yerime geçebilir ki? Beni bırakma; yanımda kal.”

“Biliyorsun, babacığım,” demiş oğlu, “bugüne kadar hiçbir sözünden çıkmadım; şimdi gitme konusunda ısrar ediyorsam, bunca yıldır yerine getirmek istediğin, sana çok pahalıya mal olan bir isteğini yerine getirebilirim diyedir.”

Sonunda imparator izin vermiş. Prens ahırdan beğendiği bir atı seçmiş, yol arkadaşlığı yapsın diye de yanına bir köpek almış, atın sırtına yeterli yiyecek de yükleyip yola çıkmış.

O yola çıktıktan bir süre sonra, ne olmuşsa olmuş, iki ağabeyi yanlarında sihirli bir kuş ve çok güzel bir genç kız olduğu halde geri gelmişler. Kız, tavuklara bakmakla görevlendirilmiş. Kuş ise, gören herkesi kendine hayran bırakmış: Tüyleri pırıl pırıl parlıyormuş; her tüyü sanki bir güneşmiş. Kuş çan kulesine konmuş, yuvasını orada yapmış. Ancak bir sorun varmış: Kuş, dilsizle benziyormuş; böylesine güzel bir yaratıktan hiçbir ses çıkmıyor, kimse şakıdığını duymuyormuş. Yerleştiği çan kulesine ve kiliseye güzellik katmış olmasına karşın, ötmemesi imparatoru da üzüyormuş.

Kuşun çan kulesinden uçuşu öyle güzelmış ki, insanlar onun uçuşunu izlemeye doyamıyorlarmış. Bu arada işçiler de bir an önce kiliseyi bitirebilmek için daha hızlı çalışmaya başlamışlar. Küçük prens ise yavaş yavaş unutulmuş; unutmayan, oğlunun olup bitenleri paylaşamadığını düşünen imparatormuş.

Bir gün tavuklara bakmakla görevlendirdikleri genç kız gelmiş ve demiş ki: “İmparatorum, yüzünüz artık gülsün; bütün kent o sihirli kuşun nasıl öttüğünü dinlemekte. Bu sabah erken saatlerde kiliseye bir çoban geldi; onu gören

kuş bir ötmeye başladı ki, sormayın. Neredeyse gırtlığı yırtılacak; o kadar mutlu ki, yuvasıyla bile ilgilenmiyor. Bu olay bugün iki kez oldu: Çoban kilisedeyken kuş susmak bilmiyor; kiliseden ayrıldığında da susuyor.”

“Getirin bakalım şu çobanı,” demiş imparator.

“Efendim, çoban yabancıya benziyor; buralarda onu tanıyan kimse yok. Oğullarınızın, çobanın yakalanması için nöbetçileri gönderdiklerini duydum.”

“Bırak oğullarımı! Onlar aleyhinde konuşmak sana düşmez.”

İmparator, en güvendiği uşağını kiliseye göndermiş; çoban kiliseye girene dek beklemesini, onu gören kuş ötmeye başladığında da genci yakalayıp getirmesini buyurmuş. Ancak sonradan, kuşun ötüşünü kendisi de duymak ve çobanı görmek için kiliseye gitmeye karar vermiş; aslında, orada olmazsa, kendi adamlarıyla çobanı yakalamaya çalışan oğullarının adamları arasında çatışma çıkabileceğini düşünmüş.

Yavaş yavaş bir kahramana dönüşmekte olan çobanı gördüğünde, hemen sarayına getirilmesini buyurmuş; içinden bir ses, çobanda olağandışı bir şey olduğunu söylüyormuş. Önüne getirilen çobana demiş ki:

“Söyle bakalım, nereden geliyorsun? Kimsin, kimin nesisin? Annen, baban kim? Buraya nasıl geldin?”

“Soylu efendim,” demiş çoban, “benim öyküm uzundur; annem, babam, kardeşlerim var; ama buralara nasıl geldiğimi anlatabilmem için uzun bir zamana gerek var. İsterseniz, sabah erken yanınıza gelip anlatmaya başlayayım; şimdi geç oldu da.”

“Peki,” demiş imparator, “sabah güneş doğduğunda yanımda ol!”

Sabah olduğunda çoban imparatorun yanına gelmiş.

“Söyle bakalım,” demiş imparator, “nasıl oluyor da, sen kiliseye girdiğinde kuş ötmeye başlıyor, sen çıktığında susuyor?”

“Bunu anlayabilmeniz için, izin verirsiniz, hayat hikâyemi anlatmak gerekiyor.”

“Anlat bakalım! Seni dinliyorum.”

Çoban başlamış anlatmaya:

“Babam ve kardeşlerim var. Yerine gelmeyen bir isteği olduğundan babam çok üzülüyordu. Onun isteğini yerine getirebilmek için evden ayrıldım. Birkaç gün gittikten sonra çok güzel bir çayıra geldim. Geceyi orada geçirmeye karar verdim. Yanımdaki yiyecekleri pişirmek için ateş yak-tım. Ansızın yanıma bir tilki yaklaştı; nereden geldi bilemiyorum, sanki gökten düşmüştü.

‘Ateşin yanında biraz ısınmama izin ver,’ dedi; ‘o kadar üşüdüm ki, dişlerim birbirine vuruyor. Aç ve susuzum; bi-

raz yiyecek, bir kadeh de şarap ver. Huzur içinde karnımı doyurayım, ateşin yanında dinleneyim.’ ‘Peki,’ dedim, ‘gel, ısın; işte yiyecek, işte içecek. Ne kadar istersen al,’ diye ekledim.

“Köpeğimi bağladım; ateşin başına oturduk, bir yandan yemeklerimizi yedik, bir yandan da konuştuk. Ona, babamın isteğini karşılayabilmem için nereye gitmem, ne yapmam gerektiğini sordum.

‘Korkma!’ dedi, ‘Sabah birlikte yola çıkarız; işine yaramazsam, bana bir daha güvenmezsin.’

“İki eski dost gibi, ateşin başında yemeklerimizi yedik. Sonra bana ‘İyi geceler’ dedi ve bir gölge gibi yok oldu. Hangi yana gittiğini nasıl olup da göremediğime şaşıtm kaldım; nasıl görünmeden geldiğini, gene görünmeden nasıl ortadan kaybolduğunu çıkarmaya çalıştım. Beynimi zorlamaktan yorgun düştüm; uyuyakalmışım. Tilki sabah geldiğinde iki insana, iki köpeğe, iki de ata benzeyen bir taş kümesine bakarken buldu beni. Onu görünce yola çıkmaya hazırlandım.

“Tilki karşımda üç takla attı; yakışıklı bir gence dönüşüverdi. Geceyi kendi topraklarında geçirdiğimi, evli olduğumu ve çocukları bulunduğunu, bir insan kendisine acıyıp da ateşinin yanında ısınmasına izin verinceye, yiyeceğini ve içeceğini kendisiyle paylaşıncaya kadar tilki olarak dolaşmak lanetine uğradığını söyledi. Ben bunları yapıp büyüyü

bozmuştum. Artık benimle gelecek, yola çıkış amacıma ulaşmama yardım etmeye çalışacaktı.

“Anlattıklarına çok sevindim; o sıcak yaz günü, bir dağ eteğine gelinceye kadar at sürdük. Geceyi orada geçirmeye karar verdik. Yol arkadaşım, ertesi sabah birkaç ejderhanın yaşadığı topraklara gireceğimizi, aradığımızı orada bulabileceğimizi düşündüğünü söyledi.

“Sabah ejderhaların topraklarına girdik. Öğleye doğru saraylarına ulaştık. Gördüğümü anlatabilmem olası değil. İçinde her türlü çiçeğin, meyve ağacının bulunduğu bahçeler, güneşte ayna gibi parlayan gümüşle bezeli odalar, resimler ve çiçek kakımlarla dolu duvarlar... Sarayın her köşesi altın kaplamaydı; fiskiyelelerden gökyüzüne sular yükseliyordu. Oraya vardığımızda ejderhalar sarayda değillerdi. Kapı girişinde şeker gibi sevimli bir kıza rastladık; ejderhalar yokken içeri girmememizi, girecek olursak başımıza bir felaket geleceğini söyledi. Sonra da ejderhaların kaçırdıkları insanlara bakmak için içeri girdi. Ona güzel kuşu sordüğümüzda, topraklarında bulunduğumuz ejderhaların akrabaları olan başka ejderhalarda olduğunu söyledi.

“Oraya gidin.’ dedi, ‘Umarım Tanrı yardımcınız olur da başarılırsınız; başarabilerseniz, dönüşte beni de birlikte götürün.’

“Ejderhaların sarayına nasıl gideceğimizi, ne yapmamız gerektiğini anlattı; ben de, dünyada en sevdiğim varlık olan babamın adına söz verdim; onu ejderhaların elinde bırakmayacak, dönerken bizimle birlikte götürecektim. Sonra yola devam ettik. Aslına bakarsanız, görür görmez ona âşık olmuştum.

“Öteki ejderhaların topraklarına geldiğimizde dinlenmek için durduk. Ertesi sabah da sınırı geçtik; öğlen olduğunda daha önce gördüğümüzden çok daha görkemli bir saraya ulaştık. Ben attan inip ahıra yollandığımda, yol arkadaşım geri döndü; kız böyle yapmamızı söylemişti. Ahırda atlar vardı; biri dönüp bana baktı; gözlerini bağladım, kulaklarını tıkadım, boynuna bir yular atıp üstüne atladım. Atı sürerken girişte asılı duran, içinde o güzel kuşun bulunduğu kafesi de kaptım.”

Çobanın anlattıklarını ses çıkarmadan dinleyen imparator burada bağırarak: “Bu kuşu sen mi getirdin? O zaman sen öldü sandığımız oğlumsun!”

“Evet baba.”

Oğlan imparatorun elini öptükten sonra tavuklara bakan kızı çağırmasını istemiş. Kız geldiğinde, “Size sözünü ettiğim kız da bu,” demiş.

“Nasıl olur; nasıl olur da tavuk bakıcılığı yapabilir?”

“Bilmiyorum, kendisi anlatsın,” demiş, sonra da kaldığı yerden anlatmaya devam etmiş:

“Kafesi kaptıktan sonra, ejderhaların ahırından aldığım atın sırtında olabildiğince hızlı oradan uzaklaştım; ancak ahırdaki öteki atlar kişnemeye başladılar. Öyle sesler çıkardılar ki, saçlarım diken diken oldu. Beni sınırda bekleyen yol arkadaşımın yanına gidinceye kadar ejderhalar beni izlediler. O olmasaydı, yakalanırdım; kim bilir sonum ne olurdu? Ama arkadaşım ellerini çırpıp bağırdı: ‘Durun!’ Anında ejderhalar taş oldu; bir adım bile atamadılar. Kucaklaştık; o da kuşun güzelliğine hayran oldu.

“Önceki ejderhaların sarayına geldiğimizde, kızı bizi bekler bulduk. Kolunu üç kez oynattı; koca saray bir elmaya dönüşüverdi. Elmayı aldı cebine koydu. Hep birlikte yola koyulduk. Ama ejderhalar peşimize düştüler; öyle kükürüyorlardı ki kanım donuyordu. Sonunda bütün cesaretimizi topladık, rüzgâr gibi at sürmeye başladık; ancak peşimizdeki ejderhalar giderek yaklaşıyorlardı. Yol arkadaşım durdu, birtakım işaretler yaptı, o ejderhalar da taşlaştılar. Böylece yolumuza devam edip tilkinin topraklarına geldik. Orada biraz dinlendik. Üstlendiğim işin altından kalkabildiğim için Tanrı’ya yakardım, sonra da oradaki taşların ne oluklarını sordum.

‘Anlatsam hoş karşılamayacaksın.’ dedi, arkadaşım. ‘Ama anlatmazsam da hoşuna gitmeyecek.’

‘Lütfen anlat!’ dedim.

‘Bunlar senin iki ağabeyin,’ dedi. ‘Senin yaptığın gibi isteklerimi yerine getireceklerine, tazılarını üstüme saldılar. Yaşam boyu tilki olarak kalmama neden olacaklardı. Onları taşa dönüştürdüm.’

‘Hatırım için.’ diye yalvardım, ‘dostluğumuzun hatırı için, onları yeniden insana döndür...’

‘Dostluğuna çok önem veriyorum.’ dedi, ‘Böyle istiyorsan peki; ama pişman olacaksın.’

“Sonra da ellerini çırpı; taşlar çatladılar, ağabeylerim şaşkın şaşkın bize bakarak karşıma çıktılar. Yol arkadaşım veda ettik, buraya gelmek üzere yola koyulduk.

“Ancak ağabeylerim bana oyun oynadılar. ‘Kardeşim,’ dediler, ‘çok uzaklardan geliyoruz, yorulduk; hava da çok sıcak. Şurada bildiğimiz bir göl var, gidip hem dinlenelim, hem de serinleyelim.’ Kabul ettim; oraya gittik. Önce büyük ağabeyim göle eğildi, su içti; sonra da ortanca ağabeyim. Sıra bana geldiğinde, su içmek üzere göle eğildiğimde ayaklarımda dayanılmaz bir acı duydum; dönüp baktığımda ne göreyim? İki ayağımı da kesmişler... Bağırmama, inlememe aldırmadan oradan uzaklaştılar.

“Orada aç, susuz üç gün üç gece kaldım. Sevgili atım bir ejderhanın gelmekte olduğunu gördü, dişleriyle tutup beni kaldırdı, sonra da uçarcasına uzaklaştı...

“Dördüncü gün yolda kör bir adama rastladık. ‘Kimsin?’ diye sordum.

‘Yoksul bir yolcuyum,’ dedi. Konuşmaya başladık; onun kardeşleri de kıskançlıktan gözlerini kör etmişler. Ben de benim kardeşlerimin bana yaptıklarını anlattım.

‘Ne yapacağımızı söyleyeyim.’ dedi, ‘Birbirimize kardeş dayanışması göstereceğiz. Benim ayaklarım var, seni sırtımda taşıyacağım; ayakların olacağım... Senin de gözlerin görüyor; sen de benim gözüm olacaksın. Buralara yakın bir yerlerde devasa bir akrep var; kanı her türlü hastalığa, yaraya iyi gelir...’

“Böylece yola düzüldük. Akrebin evine geldiğimizde akrep evde değildi. Adam beni kapının yanına oturttu; akrep gelir gelmez kılıcımla öldürmemi söyledi. Kendisi de ocağın arkasına saklandı. Çok beklemedik; akrep büyük bir öfkeyle geldi; birinin evine girdiğini anlamıştı. Onu gördüğümde kalbim duracak gibi oldu; ama yaklaşmasını bekledim ve bir vuruşta ikiye böldüm.

“Hemen kanını yaralarımaya sürdüm; ayaklarım sanki hiç kesilmemişler gibi ortaya çıktılar. Yol arkadaşımın da gözlerine sürdüm; o da görmeye başladı. Vedalaştık, kendi yollarımıza gittik.

“Hemen buraya gelmek istemedim. Gittim, kendime çoban giysileri aldım, gerisini de Tanrı’ya bıraktım. Seni görme umudumu hiç yitirmedim.”

Oğlunun anlattıklarını dinleyen imparator kıza dönmüş, “Şimdi sıra sende,” demiş, “söyle bakalım, nasıl uşak ve tavuk bakıcısı oldun?”

“Büyük oğullarınız en küçük oğlunuzun ayaklarını kestikten sonra, biri beni, biri de güzel kuşun olduğu kafesi aldı. Kalbim acıdan duracaktı; oğlunuz o kadar soylu biri ki, onu çok seviyordum. İkisinden birini sevmem gerektiğini, hangisini seçecek olursam, saraya geldiğimizde benimle evleneceğini söylediler. Reddettim. Başka bir yere gitmek-tense, sarayınızda tavuklara bakmayı yeğledim. Doğru olana Tanrı’nın yardım elini uzatacağını biliyordum.”

“Peki,” diye sormuş imparator, “o kız olduğunu kanıtlayabilir misin?”

Cebinden çıkardığı elmayı uzatmış kız, “Bu elma tanı-ğımıdır,” demiş, “Bunu büyük oğullarınız bilmiyorlar, bilse-lerdi alırlardı.”

Sözünü bitirir bitirmez dışarı çıkmış, elmayı avucuna almış, elini üç kez çırpmış; imparatorlukta eşi benzeri olmayan bir saray çıkarmış ortaya.

İmparator çok sevinmiş; küçük oğlunun dönüşünü kutlamak için hazırlık yapılmasını buyuracakmış ki, oğlu söze karışmış: “Babacığım, sağ döndüğüm için Tanrı’ya teşekkür etmeden önce ağabeylerime ne ceza vereceğini görelim...”

İmparator karşı çıkmamış; iki oğlunu çağırılmış. Onlara, kardeşlerinin ayaklarına kapanıp kendilerini bağışlamasını istemelerini söylemiş. Küçük oğlu, “Tanrı bağışlarsa, ben de bağışlarım,” demiş.

Kilisenin önüne gidilmiş; eşit uzaklıkta üç arı kovanı yerleştirilmiş. Üç kardeşten her biri, tek ayağının üstünde kovanlardan birinin önünde durmuş; ellerine verilen sapandaki taşı havaya fırlatmışlar. İki kardeşin attıkları taşlar kovanların üstüne düşmüş, kovanları parçalanan arılar onları öldüresiye sokmuşlar; küçük oğlanın taşı ise kovanın üstüne düşmemiş.

Artık sıra düğüne gelmiş; imparatorun küçük oğlu ile tavuk bakıcısı kız evlenmişler. Bir süre sonra da, imparator tahtını oğluna bırakmış.

Eğer hâlâ yaşıyorsa, imparatorluğu o yönetmektedir. Bütün bu olayları biliyorum, çünkü oradaydım; şimdi de sizlere anlattım.

KÜÇÜK YABAN GÜLÜ

Romanya

Bir zamanlar çok olağanüstü bir şey olmuş; olmasaydı, burada hiç anlatılır mıydı? Ne zaman mı? Kurtlar kuzularla sarmaş dolaş uyurlarken, çobanlar da yeşil çimenlerin üzerinde imparatorlar ve krallarla yemek yerlerken, bir güneş batar, bir başkası doğarken...

Bir adam varmış; bu adam –inanın yalan söylemiyorum– yüz yaşındaymış. Karısı ise, tanıdığım herkesten daha yaşlı olmakla birlikte Venüs gibiymiş; hiç çocuğu olmamış. Evlerinde çocukları olanlar, yaşlı bir karıkocanın evindeki sessizliğin ne büyük üzüntü kaynağı olduğunu bilirler. Yaşlı adam, o kadar çok istediği mutluluğun evini aydınlatması için elinden gelen her şeyi yapmış: Manastırlara, kiliselere bağışta bulunmuş; yedi kilisede ilahiler okutturmuş; ak sakallı papazlara dualar ettirmiş; bütün

azizlerin ruhlarına törenler düzenletmiş... Hiçbiri işe yaramamış. Yaşlı kadın da boş durmamış; bilinen ne kadar büyücü ve cadı varsa kapılarını çalmış; bir haftalık yolda bile olsa gitmediği sihirbaz kalmamış. Hiçbiri işe yaramamış.

Yaşlı adam bir gün karısına seslenmiş: “Bana yolluk bir şeyler hazırla! Bu koca dünyayı dolaşmaya çıkacağım; belki bir yerlerde kendimize bir çocuk bulabilirim. Yaşamımın sonuna geldiğimi düşündükçe öyle sıkılıyorum ki. Öldükten sonra bütün malım mülküm tanımadığım insanların olacak. Her yolu denedim; bir bu kaldı. Sana bir şey daha söyleyeyim mi? Çocuk bulamazsam eve de dönmem.”

Bu konuşmadan kısa bir süre sonra da sırtına torbasını yükleyip yola koyulmuş. Az gitmiş uz gitmiş; ne kadar yol aldığını kendisi de bilmiyormuş. Sonunda öyle sık bir ormana gelmiş ki, güneş bile ışınlarını içeri sokamıyormuş. Ormanı gören yaşlı adam korkmuş; üç kez haç çıkarmış. Ardından da, nereye çıkacağını bilmediği ormana girmiş. Günlerce yürüdükten sonra karşısına bir mağara çıkmış; mağara ormandan bin kat daha karanlıkmış. Hani gözlerimizi kapadığımızda hiçbir şey göremeyiz ya, öyle.. Yaşlı adam diz çökmüş, üç kez haç çıkarmış. Gözü karanlığa biraz alışınca, ilerde, bir kurşun atımlık uzaklıkta parıldayan bir şey görmüş. Yaklaştıkça gözlerine inanamamış. Karşısında öyle yaşlı bir adam duruyormuş ki, dünyanın yaradılışından bu yana oradaymış sanki. Dizlerine kadar inen ak

sakalı varmış adamın; gözlerini açtığında neredeyse bütün mağara aydınlanıyormuş.

Önünde, büyük kırmızı harflerle yazılmış, ne zamandan kaldığını kimsenin bilemeyeceği bir kutsal kitap; gözleri kapalı, taş gibi duruyormuş. Az ötede, bir taşın üstünde, alevi kıpkırmızı olan bir mum varmış; çıkardığı duman adamın çevresini bir bulut gibi sarmışmış. Yaşlı adam, dua ettiğini düşündüğü bu azizin ayaklarına kapanmış, “İyi akşamlar, peder,” demiş.

Adam, hiçbir şey duymamış gibi kıpırdamamış. Bunun üzerinde yaşlı adam daha yüksek sesle konuşmuş: “İyi akşamlar, peder!” Adam, yana çekilmesi için bir işaret yapmış. Duasını bitirince gözlerini açmış ve demiş ki:

“Oğlum, bu karanlık, unutulmuş yerde ne arıyorsun? Yüzyıllardır kimseyi görmedim; seni buraya getirenin ne olduğunu merak ediyorum.”

Yaşlı adam yanıtlamış: “Ellerinden öperim! Beni buraya getiren mutsuzluğum. Uzun yıllardır evliyim; ama çocuğumuz yok. Tanrı beni yanına aldığı anda, geride benden bir can kalsın istiyorum.”

Adam nereden aldıysa bir elma almış, okumuş üflemiş, sonra da ikiye bölmüş. “Bunları al,” demiş, “birini karına ver, ötekini de sen ye! Sonra olacıklara da sakın şaşırma!”

Yaşlı adam elmayı almış, adamın elini öpmüş ve mağaradan çıkmış. Yeniden ormanda yürümüş yürümüş; so-

nunda bir çayırılığa gelmiş. Ancak öyle susamış ki, dili damağına yapışmış; ortada da hiç su gözüküyormuş. Su bulamayan birisi ne yaparsa onu yapmış: Elmanın yarısını yemiş. Ama yediğı elma, adamın yemesi için kendisine verdiğı değil, karısına vermesini söylediğı yarım elmaymış.

Çok da yorulduğundan orada çimenlerin üzerine kıvrılmış, uykuya dalmış. O uyurken başucuna bir melek gelmiş, onu izlemeye başlamış. Uyandığında ne görsün? Bir mucize! Yanı başında küçük bir çocuk; bir yandan ağlıyor, bir yandan da küçücük ellerini oynatıyor...

Melek, biraz okunmuş fesleğen, biraz da okunmuş su getirmiş, çocuğı içine batırıp vaftiz etmiş; adını da “Küçük Yaban Gülü” koymuş. Mutluluktan gözü başka hiçbir şey görmeyen yaşlı adam, küçük kızı kucağına almış, öpmüş, koklamış; mutluluğunu bir an önce karısıyla paylaşmak için yola koyulmuş.

Eve geldiğinde, bulduğu hamur teknesine çocuğı koymuş, koşar adım eve girmiş.

“Gel! Gel! Gel de Tanrı’nın bana verdiğı kıza bak! Saçları altın sarısı, gözleri yıldızlar gibi parlak.”

Birlikte dışarı çıkmışlar; ama küçük kızdan hiçbir iz yokmuş, sanki yer yarılmış da içine girmiş. Dört bir yanı aramışlar, samanların içine bile bakmışlar; hiçbir işe yaramamış...

Yaşlı adam başını ellerinin arasına almış; bir yandan ağlıyor, bir yandan da düşünüyormuş: Böyle bir şey nasıl olabilir mi? Küçük kızı hamur teknesine koyduğunu, hamur teknesini de eşiğe bıraktığını çok iyi biliyormuş; ama kız ortalardan yok olmuş işte.

“Ne olmuş olabilir ki?” demiş kendi kendine, “Acaba melek mi götürdü? Yoksa cinler mi kaçırdı? Böyle bir şey nasıl olur?”

Oysa ne melek götürmüş, ne de cinler kaçırmış... Bakın neler olmuş:

Oradan geçmekte olan bir akbaba ağlama sesi duymuş. Yavaşça yere konmuş, çocuğu almış, sağ kanadının altına sıkıştırmış ve uçup gitmiş; çocuğu yuvasına, yavrularının yanına götürüp bırakmış. Yavru akbabalar çocuğa hiç zarar vermemişler; tersine ona yiyecek vermişler, yumuşak bir yatak yapmışlar, hatta sabahın serinliğinden korumak için kanatlarıyla üstünü örtmüşler.

Bilmeniz gereken, bu korkunç ormanda, akbabanın yuvasının bulunduğu ağaçtan çok da uzak olmayan bir yerde, zehirli bir kuyunun dibinde on iki başlı bir ejderhanın yaşamakta olduğudur. Bu ejderha, yavrulara hiç yaşama hakkı tanımazmış; biraz büyüyüp de uçacak duruma geldiklerinde onları yiyiverirmiş. Bu nedenle de zavallı akbaba, yavrularının büyüydüklerini hiç görememişmiş.

Yuvadaki yavrular da artık büyümüşler, ağaçların üzerinde, dağların tepelerinde uçabilmek için günün ışmasını bekliyorlarmış ki, gece yarısı olduğunda kuyunun suyu kaynamaya başlamış ve kuyudan çıkan iki kafa, korkutucu sesler çıkararak yuvaya doğru uzanmış. Ancak çok geçmeden yer sarsılmaya, gök gürlemeye başlamış ve baş melek, elinde kılıcı, altından bir bulutun üstünde ejderhaya saldırmış; kılıcını sağdan sola, sonra da soldan sağa sallamış ve ejderhanın iki kafasını koparıvermiş. Ama unutmayın, geride daha on kafası varmış ejderhanın; öncekilerden daha korkunç olan ikisi daha yuvaya uzandığında baş melek onları da, daha sonra gelenleri de kesivermiş.

Her yer kan ve zehir dolmuş; orman kurumuş, o güzel vadi bataklık olmuş. Ancak baş melek de boş durmamış; Cennet'te saklanan sudan getirmiş, kuruyan ağaçlara, bataklığın üzerine serpmiş; her şey eskisi gibi olmuş.

Gün doğarken yuvasına gelen akbaba yavrularının sapaşğlam olduklarını, o uğursuz kuyunun ise ortadan yok olduğunu görünce öyle bir sevinç çığlığı atmış ki, belki siz bile duymuşsunuzdur.

Hemen yavrularını uyandırıp sormuş: “Söyleyin, bu iyiliği kim yaptı?”

Yavrular uykulu gözlerle birbirlerine bakmış, başlarını sallamışlar: “Bir şey bilmiyoruz ki. Bütün gece uyuduk.”

Bu arada, altın saçları ve gözleri sabah güneşinde pırıl pırıl parlayan küçük kız akbabanın gözüne ilişmiş; olan biteni yapanın bu güzel kız olduğuna karar vermiş.

Ondan sonra, bütün gün yorulmadan çalışmış durmuş; en güzel çiçekleri toplamış, en yumuşak otları bulmuş ve küçük kıza öyle güzel bir oda yapmış ki... Rüzgar estiğinde beşik gibi sallanıyormuş oda,, rüzgarın sesi de küçük kıza ninni gibi geliyormuş. O günden sonra da Yaban Gülü'nü kendi yavrularından ayırt etmemiş; onun hem annesi, hem de babası olmuş.

Yıllar geçmiş; Yaban Gülü serpilmiş, büyümüş. Sabah olduğunda gün ışığının öpücükleriyle uyanıyor, gece olduğunda ay ışınları üzerini örtüyormuş; geceleri, çobanların ormanda yankılanan kaval seslerini dinleyerek, meltemle birlikte uyuyormuş.

Bir süre sonra ayaklanmış, odasının kapısını açmış ve ilk kez dünyayı görmüş. Ama onun kapıda gözükmesiyle birlikte gökyüzü aydınlanmış, ufukta ikinci bir güneş gözükmüş; dağlar kızıla dönüşmüş, ormanlar, ovalar yemyeşil olmuş, çiçekler birbirleriyle fısıldaşmaya başlamışlar. Bütün doğa, küçük Yaban Gülü'nün güzelliğini selamlıyormuş sanki.

O günü başka günler, günleri aylar, ayları yıllar izlemiş ve Yaban Gülü on dört yaşına basmış. O kadar güzelmiş ki,

sözcükler anlatmaya yetmiyormuş; ama şunu söyleyeyim size: Güneşin altında ondan güzeli yokmuş.

Geride bıraktığı on dört yıl içinde hiçbir insan onu görmemiş; o da imparatorluk nedir, kent nedir, bilmiyormuş. On dört yıl boyunca çiçeklerle haşır neşir olmuş, kelebeklerle dans etmiş, kuşlarla şakırmış.

Günlerden bir gün ormanı boru sesleri inletmiş, dört bir yandan nal sesleri duyulmuş; imparatorun oğlunun da katıldığı çok büyük bir av başlamış. Masal bu ya, gördüğü bir geyiğin peşine takılan prens ormanın derinliklerine girmiş, sonunda düşünde bile görmediği, o güne kadar insan ayağının değmediği bir güzellikle karşılaşmış.

Gördüğü güzellik karşısında peşine takıldığı geyiği unutan prens durmuş, bu sessizliğin kendine getirdiği seslere kulak kabartmış. Köpek havlamalarını, boru seslerini, silahların çıkardığı patırtıyı severmiş; ama onu çevreleyen bu olağanüstü sessizlik çok hoşuna gitmiş. Çevresine bakılırken, sık yapraklar arasında parlayan bir aydınlık görmüş; ne olduğunu anlamak için yaklaşmış. Bir adım, iki adım, üçüncü adım... Ve üstünde sallanan bir oda olan bir ağaç, ağacın üstündeki yuvalarından kendisine bakan yavru akbabalar. O anda ne düşündüyse, hemen ok alıp yayını germiş, tam bırakmak üzereymiş ki, gözlerini kör edecek kadar parlak bir ışık çıkmış karşısına; yayını atmış, elleriyle yüzünü kapamış. Parmaklarının arasından baktığında, Yaban Gülü'nü görmüş; şaşkınlıktan yere düşmüş. Doğrul-

duğunda, Yaban Gülü'ne yanına gelmesi için işaret etmişse de, o güne kadar hiç insan görmemiş olan Yaban Gülü ya-
vaşça geri çekilmiş.

Prens de geri dönmüş; ama geldiği gibi değil... Geldiğin-
de yüreği boşmuş; ama artık aşk ile doluymuş ve bir başka
türlü çarpıyormuş. Kendinden geçmiş, sürüyü otlaktan
ağıla götüren çobanlar gibi serseme dönmüş bir şekilde
yürüyormuş. Yolda av arkadaşlarından ikisine rastlamış,
Prensın sarayına dönmesine yardımcı olmuşlar.

Sabah olduğunda, sarayın yaptığı bir duyuru ülkenin
her yerine ulaştırılmış: Her kim ki ormanda, iki ağacın bu-
lunduğu yerdeki kızı getirecek olursa, imparatorun da-
nışmanı olacak, yaşadığı sürece sarayda onurlandırıl-
caktı. Masal bu ya, sırtında kamburu olan, başında nere-
deyse saç kalmamış yaşlı bir kadın çıkmış ortaya: "Orman-
daki kızı getirebilecek tek kişi benim," demiş. Bu sözleri
duyan herkes gülmüş. Birisi, "Sen şeytanın krallığından
mısın, nesin?" demiş, "Senin gibi bir cadı yolumuza çıkınca
kızı hiç bulamayız."

Ama yaşlı kadın o kadar ısrar etmiş ki, yaşlı bir saray
görevlisi, "İmparator kim olursa olsun götürmemizi söyle-
diydi," demiş. "Buyruğuna karşı gelemeyiz; arabaya koyun,
saraya götürelim."

Böylece yaşlı kadın arabaya binmiş, arabanın tekerlek-
leri saraya giden yolda dönmeye başlamış.

İmparator, karşısına getirilen yaşlı kadına bakmış, “Ormandaki kızı getirebileceğini söylemişsin,” demiş.

“Tanrı sizi korusun! Evet,” demiş yaşlı kadın.

“Peki! Getir bakalım!”

“Öyleyse bana bir kazan, bir de sacayağı verin.”

İstekleri hemen karşılanmış. İmparatorun askerlerinin arasında, gelin alayında olduğu gibi, garip sesler çıkararak, kazana vurarak yürümeye başlamış. Prens de sarayda kalacak değil ya. O da onlara katılmış. Böylece ormana gelmişler; askerlerle prens ormana girmemiş, yaşlı kadın yalnız başına girmiş ormana.

Kadın, Yaban Gülü’nün bulunduğu ağacın altına gelmiş, bir ateş yakmış; sacayağını ateşin üstüne ters olarak koymuş, ayaklarının üstüne de kazanı oturtmaya kalkışmış. Elbette ki kazan düşmüş. Kadın aynı şeyi yineleyince, ne olup bittiğini yukarıdan, odasından izleyen Yaban Gülü gördüğü aptallığa dayanamamış, seslenmiş: “Öyle olmaz; sacayağını öbür türlü koy!”

“Ama kızım, nasıl?” diyen kadın, sacayağını çevirmiş, gene ayakları yukarıda olarak yerleştirmiş. Yaban Gülü daha da sabırsızlanmış; “Sana, öbür türlü koy demedim mi?” diye bağırması.

Ama kadın onun söylediğinin tam tersini yapmaya devam etmiş; sonunda demiş ki: “O zaman gel de bana yardım et!”

O güne kadar kötülük nedir bilmeyen Yaban Gülü ağaçtan inmiş, sacayağını nasıl koymas ı gerektiğini gösteriyormuş ki, kadın onu yakalad ı ğ ı gibi omzuna almış, yuvarlana yuvarlana prensin askerlerle bekledi ğ i yere gelmiş. Yaban Gülü'nü gören prens gelmiş, elini uzatmış. Prensle birlikte gelmiş olan dokuz prenses, ona üstü altın ve incilerle süslü bir giysi giydirmişler. Kız, saray arabasına oturtulmuş ve atları dinlendirmek için verilen kısa bir mola dışında hiç durmadan saraya gitmişler.

Saraya geldiklerinde, prens kızın arabadan inmesine yardım etmiş, gerçek bir prensesmiş gibi yanına oturtmuş. İmparator ve imparatoriçe, oğullarına ve Yaban Gülü'ne baktıkça kendi gençliklerini hatırlamışlar.

Üç gün üç gece süren bir düğün yapılmış; bir gün dinlenildikten sonra, üç gün üç gece daha eğlenilmiş. "Nereden biliyorsun?" diye soracak olursanız, düğün başlamadan yetişemediysem de, ben de oradaydım da ondan biliyorum.

DÜNYADA BENDEN DAHA ZENGİN VAR MI?

Bosna-Hersek

Sultan ile başveziri bir sedirde oturmuş konuşuyorlarmış. Söz nereden geldiyse, sultan şöyle bir soru sormuş: “Dünyada benden daha kudretli ve zengin biri var mı ki, benim gibi, penceresinin önüne gelip de ‘Tanrı rızası için!’ diye bağırarak herkese bir altın versin?”

“Elbette var.” diye yanıt vermiş başvezir, “İngiltere kraliçesi, penceresinin önüne gelip de ‘Tanrı rızası için!’ diyen herkese yüz altın veriyormuş.”

Çok şaşırarak sultan sormuş: “Peki, İngiltere kraliçesi bu kadar parayı nereden buluyormuş?” Başvezir, bilmediğini söyleyince, “Bilmen gerekir,” demiş sultan, “bileceksin ve bana söyleyeceksin, yoksa omzunun üstünde başın olmaz.”

Bülbülün çektiği dil belası; başvezir de bu sorunun yanıtını öğrenebilmek için yollara düşmüş. Önce gitmiş, İngiltere kraliçesinin penceresinin önünde bağırarak: ‘Tanrı rızası için!’ Söylendiği gibi, kraliçe pencereden yüz altın fırlatmış. Başvezir, işi gücü bırakmış, gün boyu pencerenin önünde bağırarak: “Tanrı rızası için!” Her seferinde yüz altın düşmüş önüne. Tam 99 kez bağırarak ve tastamam 9900 altın almış. Sonunda kraliçe yanına çağırarak, neden bu kadar altın istediğini sormuş. Başvezir, “Tanrı’nın hoşuna gitmek için,” diye yanıtlamış.

Baş vezirin üstüne başına bakan kraliçe, “Hiç de yoksul birine benzemiyorsun,” demiş.

“Doğru!” diye yanıtlamış baş vezir, “Nedeni şu: Bir gün sultanla sedirde oturmuş konuşuyorduk. Bana ‘Dünyada benden zengin biri var mıdır ki, penceresinin önünde ‘Tanrı rızası için!’ diye bağırarak herkese bir altın versin?’ diye sordu. Ben de dedim ki: ‘İngiltere kraliçesi, penceresinin önüne gelip de ‘Tanrı rızası için!’ diyen herkese yüz altın veriyormuş.’ Sultan, ‘İngiltere kraliçesinin nasıl olup da bu kadar parası varmış?’ diye sorunca da, bilmediğimi söyledim. ‘Bileceksin, bana da söyleyeceksin,’ dedi. ‘Yoksa başın omuzlarının üstünde duruyor olamaz.’”

“Buradan kırk ev ötede,” demiş kraliçe, “bir genç var. Boş bir dükkânda oturur; yanında da, içinde elması toz haline gelinceye kadar dövdüğü pirinçten bir havan vardır.

Elmas tozunu avucuna alıp üfler, toz uçup gider. Ona git, bunu neden yaptığını sana anlatsın; sonra yanıma gel de bu kadar parayı nereden bulduğumu söyleyeyim.”

Başvezir koşa koşa kırk ev öteye gitmiş. Gerçekten de boş bir dükkânda oturan, yanında da bir havan bulunan bir gencin olduğunu görmüş. Tam da o sırada gence elmas satmak isteyen bir satıcı gelmiş; genç elması almış, karşılığında yüz altın vermiş... Sonra da aldığı elması havana koyup toz haline gelinceye kadar dövmüş, tozu avucuna dö-küp üflemiş, toz uçup gitmiş.

Başvezir gencin yanına yaklaşmış, “Böyle har vurup harman savuracak parayı nereden buluyorsun?” diye sormuş. Genç, “Buradan kırk ev ötede, yaşlı, gözleri görmeyen bir adam var,” demiş. “Bir kavşakta oturur ve sürekli ağlar. Önünden geçen herkes ona iki tokat atar, o da karşılığında iki altın verir. Git, o yaşlı adama bunu neden yaptığını sor; sonra bana sorduğun soruya yanıt veririm.”

Başvezir kırk evi geride bıraktığında, gerçekten de bir kavşakta oturan yaşlı, gözleri görmeyen bir adam görmüş. Adam, “Bana iki tokat at!” demiş.

“Sana vurmaya gelmedim,” demiş başvezir, “neden burada oturduğunu, gelen geçen herkesin niçin sana tokat attığını, senin de onlara neden para verdiğini soruyayım.”

“Önce iki tokat at, sonra sorduklarına yanıt veririm.”

Çaresiz kalan başvezir adama iki tokat atmış, adam da ona iki altın vermiş ve demiş ki: “Buradan kırk ev ötede bir müezzin var; günde yüz kez minareye çıkar iner, çıkar iner. Git, ona bunu neden yaptığını sor; sonra gel, bana sorduğun soruların yanıtını vereyim.”

Başvezir kırk ev daha geride bırakmış ve yaşlı adamın söylediği müezzini bulmuş; minareye neden her gün bu kadar çok minareye çıkıp indiğini sormuş.

Müezzin demiş ki: “Buradan kırk ev ötede yaşlı bir adam var; ayakkabı onarır. Her gün iki saat ağlar, dört saat da güler. Git, bunu neden yaptığını sor; sonra gel, ben de senin soruna yanıt vereyim.”

Başvezir kırk evin önünden geçmiş, yaşlı bir adamın önünde durmuş. Tam da o sırada adam ağlamaya başlamış; iki saat hiç susmadan ağlamış. Sonra da gülmeye başlamış; dört saat boyunca da susmak bilmemiş, gülüp durmuş. Gülmesi bitip de işine döndüğünde, neden böyle yaptığını sormuş başvezir. Yaşlı adam demiş ki:

“Buradan kırk ev ötede, çölde yaşayan bir adam var. Omuzlarında birer aslan oturur. Adam ne ayağa kalkar, ne de kıpırdar: öyle oturur durur. Git de bunu neden yaptığını sor; sonra yanıma gel, sorunun yanıtını vereyim.”

Gene yola koyulan başvezir kırk evi geride bıraktığında adamı görmüş; gerçekten de anlatıldığı gibiymiş. Başvezir, bunu neden yaptığını sorduğunda demiş ki:

“Hiç sorma! Bir hocanın yanında çalışıyordum. Günün birinde Kâbe’ye gitti; giderken de evini bana bıraktı ve dedi ki: ‘Oğlum, evdeki her şeyi kullanabilirsin. Sıkıntı çekmezsin. İstedğin odaya girebilirsin; biri hariç.’ Hoca gittikten sonra şeytana uydum, açmamamı söylediği odaya girdim. Odanın ortasında bir su vardı. Giysilerimi çıkarttım, suya girdim. Girmemle de kendimi burada, bu çölde buldum. Kırk yıldır buradayım; o günden bu yana gördüğüm tek insan sensin. Seni buraya yollayana git, bunları anlat.”

Oradan ayrılan başvezir, ayakkabı onaran, her gün iki saat ağlayan, dört saat de gülen yaşlı adamın yanına dönmüş, kendisine anlatılanları ona da anlatmış. Bunun üzerine ayakkabı onaran başlamış anlatmaya:

“Gençtim; yolum İstanbul’a düştü. Sultanın kızı bana âşık oldu, evlendik. Bana çok saygı gösterirdi. Yemek için sofraya oturduğumda oturmaz, gelip oturmasını söylediğimde de, ‘Seninle birlikte yemek yemeye layık değilim,’ derdi. Bir çocuk doğurdu; ertesi yıl bir tane daha. Bir gün kahvehaneye gittiğimde, orada sakalı beline inen yaşlı bir adamla tanıştım. Karımdan söz ettim. ‘Bak bakalım,’ dedi, ‘geceleeri bir yere gidiyor mu? Sabah da gel, bana anlat!’ Eve döndüm. Akşam oldu; sofraya oturdum, yemek yemeye başladım. Sonra da yattım, uyuyormuş gibi yaptım. Karım gecenin bir saatinde kdoğruldu; uyuyup uyumadığımı anlamak için hafifçe dürttü. Ses çıkarmadım. Kalktı, sessiz-

ce odanın kapısını açtı, dışarı çıktı. Ben de kalktım, onu izlemeye başladım. Bir koruluğa gitti; oradaki bir ağacın köklerinden yedi. Hemen eve döndüm, hiçbir şey olmamış gibi yattım. Biraz sonra o da gelip yattı. Sabah olduğunda kahvehaneye gittim; yaşlı adam yoktu. Bekledim bekledim; gelmedi. Öğlen olduğunda eve döndüm. Karımdan da sofraya oturmasını, benimle birlikte yemek yemesini istedim. Gene benimle birlikte yemek yemeye layık olmadığını söyleyince tepem attı. ‘Dün gece ne yaptığını gördüm,’ dememe kalmadı, nasıl üstüme saldırdı, görmeliydin. Tırnaklarıyla paralayacaktı neredeyse. Elinden zor kurtuldum. Buraya geldim, ayakkabı onarmaya başladım. İki çocuğum aklıma geldiğinde, iki saat boyunca ağlıyorum; onlarla mutlu olduğumu düşündüğümde de dört saat gülüyorum. Şimdi git, dinlediklerini seni buraya gönderene anlat...”

Başvezir kırk ev geri yürümüş, müezzinin yanına gelmiş, ayakkabı onaran adamın anlattıklarını anlatmış. “Şimdi ben anlatayım,” demiş müezzin, başlamış anlatmaya:

“Günlerden bir gün, öğlen ezanını okumak üzere bu camiin minaresine çıktım. Çok büyük bir kuş geldi, beni yakaladığı gibi bir adaya götürüp bıraktı. Orada öyle kalmakaldım. Çevrede ne var, ne yok diye bakınmaya çıktığımda bir ev gördüm. Oraya gittim. İki genç kız çıktı karşıma; biri

elimi yakaladı, ‘Sonunda evlenecek birini buldum!’ diye bağırdı. Sonra da bana döndü, ‘Burada bulacağın güzellikleri başka yerde bulamazsın; sakın yakınma,’ dedi. Bir yıl, o adada, bir elim yağda, bir elim balda yaşadım. Bir gün pencerenin önünde otururken iç geçirdim; ‘Aahh!’ dedim, ‘Memleketime dönebilsem, minareye çıkıp ezan okusam.’ Sözümü bitiremeden gene o büyük kuş ortaya çıktı, beni kaptığı gibi buraya, camiin yanına getirip bıraktı. O günden bu yana, belki o kuş gelir de beni yine o adaya götürür diye günde yüz kez minareye çıkıyorum. Seni gönderene bunları anlat!”

Müezzinin yanından ayrılan başvezir, kavşakta oturan adamın yanına gitmiş, müezzinin hikâyesini anlatmış. “O zaman ben de anlatayım,” diyen adam başlamış konuşmaya:

“Bir zamanlar tüccardım; 24 atım vardı. Bir gün yolda giderken bir dervişe rastladım. Bana, ‘Benim için bir şey yapar mısın?’ diye sordu. Kabul ettim, peşine takıldım. Az sonra kapısı olan bir mağaraya geldik. Cebinden bir kitap çıkardı, bir şeyler okudu; kapı açıldı. ‘Burada heybeler var!’ dedi. İki gözü olan 24 heybeyi parayla doldurduk. Çıkarırken, yanına bir de küçük ayna aldı. Heybeleri atların sırtına yükledik, yola koyulduk. Giderken, parayla dolu heybelerden birini bana vermesini istedim; hiç ses çıkarmadan verdi. Biraz daha gittik; aldığımın az olduğunu düşündüm,

bir heybe daha vermesini istedim; onu da verdi. Az sonra, onu da yetersiz buldum, bütün heybeleri vermesini istedim; 24 heybeyi de verdi... Ama aklım mağaradan çıkarken aldığı aynada kaldı; hiç ses çıkarmadan içleri para dolu 24 heybeyi verdiğine göre, o ayna daha da değerli olmalıydı. Aynayı da istediğimi söyledim. ‘Veririm; ama sonra pişman olursun!’ dedi. ‘Pişman olursam olurum, aynayı ver!’ dedim. Aynayı da uzattı. Aynaya bakar bakmaz gözlerim görmez oldu. Derviş getirdi beni, bu kavşakta bıraktı; yanıma da 24 heybeyi koydu. Şimdi buradan geçen herkesin bana iki tokat atmasını istiyorum, karşılığında da iki altın veriyorum. Bütün para bitinceye kadar tokat yemeye devam edeceğim ki, dervişten aynayı da istediğim için duyduğum pişmanlığı hiç unutmayayım. Git, seni buraya göndereni bunları anlat!”

Başvezir, elmasları toz eden gencin yanına gelmiş, yaşlı adamın kendisine anlattıklarını ona anlatmış. O da başlamış anlatmaya:

“Babam dervişti. Ölüm döşeğindeyken beni yanına çağırdı, ‘Oğlum,’ dedi, ‘sana yeterince mal mülk bırakıyorum. Onlara iyi bak! Hepsini harcayacak olursan, eski bir evde bir odaya darağacı hazırladım; artık yaşamanın değeri kalmamış olacağından git, kendini as,” Bunları söyledikten sonra da bu yaşamdan çekip gitti. Cenaze törenini yaptık, mezarlığa götürüp gömdük. Çok üzgündüm; ağlayıp duru-

yordum. Gözüm on iki arkadaşıma ilişti; onlar da ağlıyorlardı. ‘Gözyaşlarınızı boşa akıtmayın!’ dedim. İçlerinden biri dedi ki: ‘Bir şişe var, huzur şişesi diyorlar. 51 altın değerinde. İçindekini içtiğinde gözyaşı filan kalmıyor...’ Hemen keseme davrandım, 51 altını verdim, şişeyi aldım. Bir dikiye bitirdim. Ne üzüntü kaldı, ne de gözyaşı... Babamın mezarının yanında başladım şarkı söylemeye... Arkadaşlarımın her birine de birer şişe aldım; onlar da içtiler. Başladık o güne kadar hiç eğlenmediğimiz kadar eğlenmeye... Müzisyenler geldiler; karanlık bastırıp da yorgun düşünceye kadar onlar çaldılar, biz oynadık... Ertesi gün gene arkadaşlarımla buluştum, huzur şişelerini aldık, başladık içmeye. Günler böyle geçti; hiç çalışmadım, babamın bıraktıklarını har vurup harman savurdum. Ama bu arada, arkadaşlarımla her biri bir dükkân açtı; işlerini büyüttüler. Sonra da yüzüme bile bakmaz oldular. Bu beni çok üzdü; hep söylerim: ‘Paran biterse, dostun da kalmaz.’ Arkadaşlarımla nasıl zengin olduklarını biliyor musun? Huzur şişesini 30 altına alıyor, bana 51 altına veriyorlarmış; böylece her şişeden 21 altın kazanmaya başlamışlar. Yaşamın anlamı kalmadığını düşündüm; babamın söylediği darağacına gittim. Kendimi asacaktım. Eve girdim, oda kapılarından birini açtım. Tavanda bir çengel vardı, ucunda ip asılıydı; yerde de üstüne çıkmam için bir iskemle duruyordu. İskemleye çıktım, ipi boynuma geçirdim, kendimi boşluğa bıraktım. Ne oldu dersin? Tavan çöktü, yere düştüm ve üs-

tüme elmaslar döküldü... Elmaslardan birini alıp pazara gittim; elması sattım, kendime giyecek aldım... Gene zengin olmuştum. Bunu gören arkadaşlarım ortaya çıktılar, gene bana kazık atmaya çalıştılar. Ama dersimi almıştım... Gördüğün gibi, burada yalnız başıma oturuyorum. Her gün bir satıcı geliyor, ona pazarda satması için bir elmas veriyorum. Elmasın değeri bin altını bulduğunda geri alıyorum. Havanda toz oluncaya kadar dövüyor, tozu avucuma doldurup üflüyorum; ortada ne elmas kalıyor, ne de elmasın tozu... On iki arkadaşımdan ikisi de öbürleri gibi acı ve kiskançlıktan ölünceye kadar bunu yapmaya devam edeceğim. İşte böyle! Git, seni buraya gönderene bunları anlat!”

Baş vezir İngiltere kraliçesinin yanına çıkmış, gencin kendisine anlattıklarını kraliçeye de anlatmış. Bunun üzerine kraliçe demiş ki: “Git, sultana benim Hazreti Süleyman’ın hazinesine sahip olduğumu söyle.”

Kraliçenin dediğini yapan başvezir bu yanıtı sultana iletmiş, böylece cezadan kurtulmuş.

HİTUR PETUR (YA DA AKILLI PETER)

Bulgaristan

Hitur Petur (ya da Akıllı Peter), Nasrettin Hoca'yı andıran bir Bulgar karakteridir. Akıllı, hazırcevap, iyi bir insandır; ama zaman zaman zalim de olabilir. Hitur Petur'u tanımanız için birkaç küçük masalını anlatalım.

Hitur Petur ve Zengin Adam

Hitur Petur, bir gün sokakta yürürken zengin bir adama rastlamış. "Hey, baksana!" diye seslenmiş zengin adam, "Neden önümde eğilip de selam vermedin?"

"Neden eğilecekmişim?"

"Zenginim de ondan. Benim bin altınım var!"

“Demek bin altının var? Senin altınların, benim değil ki. Neden eğilecekmişim, hiç anlamadım.”

“Yani, sana 500 altın verecek olsam önümde eğilir misin?”

“Bana 500 altın verirsen, sende de 500 altın olur, bende de. O zaman ikimiz de eşit zenginlikte oluruz. Neden eğileyim ki?”

“Peki, ya zengin olmaktan sıkıldıysa, bütün altınlarımı sana verirsem?”

“Bütün altınlarını bana verirsen iyi bir şey yapmış olursun. Benim bin altınım olur, senin de hiçbir şeyin olmaz. O zaman da, senin gibi hiçbir şeyi olmayan bir adamın önünde neden eğileyim?” diyen Hitur Petur sırtını dönmüş, yoluna devam etmiş.

Hitur Petur’un Muhtarlığı

Hitur Petur’un köyünde yaşayanlar, köye bir muhtar seçmek üzere köy meydanında toplanmışlar. Hitur Petur da oradaymış. İnsanların, birini değerlendirirken başının içine değil de üstündekilere bakarak değerlendirdiklerini bildiğinden, yeni aldığı kürk şapkayı giyiyormuş. Köyün ağası gelmiş. Epey haşmetli bir göbeği, ağzında piposu, elinde tespihi olan bir adammış. Gözü Hitur Petur’a ilişince “Petur,” demiş, “başındaki kürk şapka ağalara çok yakışır; ver de bir bakayım!” Hitur Petur da şapkasını uzatmış.

Şapkayı alan ağa, tutmuş yere fırlatmış; “Bakalım yuvarlanacak mı?” diye de alay etmiş. Hitur Petur eğilmiş, kürk şapkasını yerden almış, üstünü temizlerken, “Ey köy halkı!” demiş, “Size bir öykü anlatacağım.” Hitur Petur’un ne kadar güzel öykü anlattığını bilen köy halkı hemen çevresinde toplanmış, başlamışlar dinlemeye...

“Hepiniz Hazreti Süleyman’ı duymuşsunuzdur; hakkında bir şeyler biliyorsunuzdur. Söylendiğine göre, insanların geçmişlerini okur, geleceklerini öngörür, yeryüzünde yaşayan bütün canlıların dilinden anlarmış. Bir gün, ne kadar hayvan varsa bahçesine çağırmış: Aslanlar, ayılar, kurtlar, geyikler, atlar, eşekler ve başka hayvanlar. Şimdi neden çağırdığını sorarsınız bana... Hepsinin dilinden anladığından, aralarında neler konuştuklarını dinlemek, biraz gülmek istemiş; hayvanların aralarında gülünç şeylerden söz ettiklerini biliyormuş.

“Bütün hayvanlar gelmişler. En son gelen eşek olmuş. Bu kadar hayvanı topluca görünce, Hazreti Süleyman’ın önünde durmuş, olanca gücüyle anırmaya başlamış. Bütün hayvanlar kaçacak yer aramışlar, Hazreti Süleyman da kulaklarını kapamış. Eşek anırmasını bitirdiğinde, aslan yanına gelip sormuş: ‘Ne yapıyorsun?’ ‘Anırıyorum,’ diye yanıtlı vermiş eşek. Aslan gene sormuş: ‘Neden anırıyorsun?’ ‘Eşeğim de ondan,’ diye yanıtlamış eşek, ‘bu kadar kalaba-

lğın önünde becerimi gösteremezsem, nerede gösterebilirim ki”

Hitur Petur’un öyküsü burada bitmiş; “Anladınız mı?” diye sormuş. Köy halkı, katıla katıla gülerken hep bir ağızdan da yanıt vermiş: “Anladık! Hem de çok iyi anladık!” Kendisiyle böyle alay edilmesine, laf değdirilmesine içeren ağa oradan uzaklaşmış.

Köylüler de Hitur Petur’u muhtar seçmişler.

Hitur Petur’un Keçisi

Hitur Petur’un yaşadığı köyde huysuz bir kadın varmış. Öyle huysuzmuş ki, varlığı ve söyledikleri havayı kirletiyormuş.

Günün birinde, Hitur Petur kalkmış kadından yakınmak için kadiya gitmiş. “Bu kadına bir şey yapmalı,” diye yakınmış, “varlığı hepimizi zehirliyor.”

“Her koyun kendi bacağından asılır,” demiş kadı. “Tembel ve pisse, bu onu ilgilendirir.”

Kadı’nın bu sözlerine kızan Hitur Petur eve dönmüş, keçilerinden birini kesmiş, kapısının önünde bir çengele asmış. Bir süre geçmiş; et kokmaya başlamış.

Koku dayanılmaz olmuş; etin üstüne sinekler üşüşmüş. Hastalık çıkacağından korkan komşuları durumu kadiya bildirmişler.

Kadı, Hitur Petur’u yanına çağırarak, kapısının önünde asılı duran keçi ölüsünü kaldırmasını söylemiş.

“Her koyun kendi bacağından asılır,” diye yanıtlamış Hitur Petur, “keçi benim, istediğimi yaparım; kimseyi ilgilendirmez.

Hitur Petur’un Kadiya Yaptığı

Hitur Petur bir gün sokakta yürürken, zengin bir adam yanına yaklaşmış, yüzüne bir tokat atmış. Durup dururken tokat yediğine kızan, canı da yanan Hitur Petur hemen kadının karşısına çıkmış, olayı anlatmış. Ama kadı hiç umursamamış; demiş ki: “Yakınma. O zengin birisi. Bu gün tokat atar, bakarsın yarın sana bir altın verir.”

“Öyle mi?” diyen Hitur Petur, “Demek ki, birinin suratına tokat atmanın karşılığı bir altın,” demiş, demesiyle de kadının suratına bir tokat patlatmış. “Şimdi sana bir altın borçluyum,” demiş. “O zengin adamlar aran iyi olduğuna göre, git de bana vereceği bir altını sana vermesini söyle. Ödeştik, değil mi?”

MART NEDEN 31 GÜNDÜR?

Bulgaristan

Bulgaristan'da, 1 Mart ilkyazın başlangıcı demektir; Mart adı da, yaşlı, kambur bir kadın olan, nasıl Mart'ta hava sürekli değişiyorsa, onun gibi ne zaman ne yapacağı hiç kestirilemeyen ve Büyükanne Mart anlamına gelen "Baba Marta" ile özdeşleştirilir.

Baba Marta, içmeyi çok seven erkek kardeşi Küçük Seçko (Şubat) ile sürekli didişir dururmuş.

Yıllar yıllar önce Mart'ta 28 gün varmış; Şubat ise 31 günmüş. Yıllardan birinde, Mart'ın son günü hava öyle açık, güneş öyle parlakmış ki, yaşlı bir kadın keçilerini otlatmaya götürmenin zamanı geldiğini düşünmüş. "Baba Marta'ya ne ki?" demiş kendi kendine, "Sonunda o da benim gibi bir kadın. O büyükanneyse ben de büyükanneyim; ne yapabilir ki?"

Yaşlı kadının söylediklerini duyan Baba Marta, yaşlı kadın keçi sürüsüyle birlikte dağın eteklerine gelinceye kadar sabretmiş. Fırtına gibi esmeden önce de Küçük Seçko'ya seslenmiş: "Benden çaldığın şarapların karşılığını ödeme zamanın geldi," demiş. "Üç gününü bana ver de, zamanından önce keçileri otlatmaya çıkarmanın ne demek olduğunu şu kadına göstereyim." Bir gün kızdığında kendisini sakalını kırpma ile tehdit eden Baba Marta'nın, şimdi istediği üç günü vermezse neler yapabileceğini düşünen Küçük Seçko, ablasının isteğine boyun eğmiş.

Baba Marta öyle esmeye başlamış ki, dağlardan gelen dondurucu bir rüzgârla birlikte kar yağmaya başlamış. Öfkesi üç gün üç gece sürmüştü. Zavallı yaşlı kadın dağın eteğinde soğuktan habire titremiş, sonunda da donmuş kalmış.

Üç gün, üç gece sonra Baba Marta'nın öfkesi dinmiş; hava düzelmiş, güneş güzel yüzünü göstermiş.

Köy halkı, o korkunç fırtınada yaşlı kadına ne olduğunu çok merak ettiğinden, hava düzelir düzelmez dağın eteklerindeki otlaklarda onu aramaya çıkmışlar. Bir süre sonra da onun donmuş bedenini bulmuşlar.

O günden sonra, Baba Marta aldığı üç günü geri vermediğinden 31 gün, Küçük Seçko da 28 gün olarak kalmış.

ÇİNGENE KIZIN BABASI

Bulgaristan

Bir zamanlar İstanbul'da -masal bu ya- padişahın oğlu bir Çingene kızına âşık olmuş. Gözü başka hiç kimseyi görmediğinden, babasına Çingene kızıyla evlenmesine izin vermesi için yalvarmış. Baba yüreği sonunda dayanamamış, çok kibar bir insan olan vezirini çağırılmış, kızın babasına gitmesini, kızını oğluna istemesini söylemiş.

Vezir, en gösterişli atına binmiş, adamları da arkasında, kızın babasının olduğu Çingene köyüne gelmiş. Kızın babasının adı Ahmet imiş, demirci Ahmet diye çağırılmış. Üstü başı yırtık pırtık, dilenci gibi yaşarmış; o gün yanında uyuz bir köpek de varmış.

Vezir, Ahmet'in yanına yaklaşmış ve demiş ki: "padişah efendimiz, Allahın izni, Peygamberin kavliyle, güzel kızını-

zın sevgili oğlu Hamit ile evlenmesine izin vermeniz için beni yolladı. Ahmet usta, bu isteğini yerine getireceksiniz, değil mi?”

Bu tür konuşmalara hiç de alışık olmayan Ahmet, çekicini kaptığı gibi Vezire fırlatmış. “Defol!” diye bağırmış, “Palyaço musun, nesin? Benim böyle oyunlara karnım tok. Canından olmak istemiyorsan, toz ol!” Ne diyeceğini şaşırarak, üstelik korkan Vezir, arkasındakilerle birlikte hemen oradan uzaklaşmış.

Padişahın yanına çıkmış, başına gelenleri anlatmış; böyle alçakgönüllü bir öneriye verecek başka yanıt bulamadığına göre, Çingene’nin içinde bir şeytanın olduğunu da eklemeyi unutmamış.

Padişah düşünmüş taşınmış, sonra da zaptiyelerin başı olan İbrahim’i çağırmış. Gözü pek bir adam olan İbrahim’e demiş ki: “O Ahmet denilen adamı bul; gönderdiğim heyeti ne cesaretle kovabilirmiş, sor. O beş para etmez kızını da buraya getir. Hadi, sallanma!”

İbrahim, kısa süre sonra Ahmet’in kapısına dayanmış, “Ahmet denilen adam sen misin?” diye kükreymiş.

Yerlere kadar eğilen Ahmet, “Evet efendim,” diye kekelemiş. Sözüünü bitiremeden İbrahim’in kırbacı yağmur gibi adamın üstüne inmeye başlamış. “Padişahın gönderdiği heyete nasıl davranılırmış, sana öğreteceğim...” diyen İbrahim, kolu yoruluncaya kadar adamı kırbaçlamış.

Kırbaçlama bittiğinde Ahmet demiş ki: “Tanrı sizi korusun. Padişahımızı da korusun. Bana beyefendiymişim gibi davranan bir geri zekâlı yerine benimle nasıl konuşulacağını bilen birini gönderdiği için teşekkür ederim. Alın, Fatma sizin olsun. Şükranlarımı da iletin.”

ADSIZ ÇOCUK

Arnavutluk

Bir zamanlar, çocukları olmayan bir karıkoca varmış. Adam bir akşam öküzleriyle tarladan döndüğünde, bir dervişin evinin duvarına yaslanmış olduğunu görmüş. Derviş, çok uzun zamandır yolda olduğunu, evinde gecelemesine izin verirse çok sevineceğini söylemiş. Adam da seve seve derviş evine çağırmış.

Ramazanın beşinci günüymüş. Karısı, iftar saatinin geldiğini söylediğinde, oturmuş yemeklerini yemişler. Bu arada derviş, çocukları olup olmadığını sormuş. Adam “Yok!” demiş, “ben elli yaşına geldim, karım da kırkında. Kötü insan da olmadığımı düşünüyorum; ama Tanrı çocuğumuz olmasını uygun görmedi.” Bu sözleri duyan derviş, içinde yazgılarının yazılı olduğu bir kitap çıkarmış, sayfalarını karıştırmış. Sonra da bir oğulları olacağını, ama

kendisi geri gelinceye kadar çocuğa ad koymamaları gerektiğini söylemiş.

Aradan iki yıla yakın bir süre geçmiş; dervişin söylediği gibi bir oğulları olmuş. Çocuğa ad koymamışlar. Yıllar geçmiş, çocuk büyümüş, on beşine gelmiş, delikanlı olmuş; ama hâlâ adı yokmuş. Arkadaşları onunla alay ediyor, “Senin adın yok! Adsız oğlan!” diyorlarmış. Çocuk o kadar bıkmış ki, günün birinde kendisine ad koyması için rıvacı olsunlar diye bütün arkadaşlarını babasına göndermiş.. Ancak dervişin dediklerini hatırlayan baba, çocuğunu yitirmekten korktuğundan, arkadaşlarının bu ricasını geri çevirmiş. Artık anne babasıyla aynı evde kalamayacağına karar veren genç evden kaçmış. Ormanda yürürken karşısına bir yar) çıkmış; yarda bir mağara, mağarada da koyunlarıyla birlikte yaşayan kör bir adam varmış. Delikanlı, geceyi mağarada geçirip geçiremeyeceğini sormuş. Adam konukseverlik göstermiş, geceyi mağarada geçirmesine izin vermekle kalmamış, akşam yemeği için bir de koyun kesmiş.

Yemeklerini bitirdikten sonra konuşurlarken, delikanlı yaşlı adamın çocuğu olup olmadığını sorduğunda, adam olmadığını, isterse ona çocuğu gibi bakabileceğini söylemiş. Buna çok sevinen delikanlı da orada kalmaya karar vermiş.

Sabah olduğuunda, koyunları otlatmaya kendisinin götüreceğini, gözleri görmediğı için onun mağarada kalması gerektiğini söylemiş. Adam önce reddetmiş; ama çocuğun gerçekten bu işi yapmak istediğini anlayınca kabul etmiş. Ancak uarmış: “Buradan çok uzaklaşma. Portakal ağaçlarıyla dolu bir bahçe var; koyunları sakın oraya götürme, yoksa benim gibi gözlerinden olursun.”

Koyunları önüne katan delikanlı dosdoğru o bahçeye gitmiş. Koyunlar otlarken, bahçe duvarına oturmuş, kavalını çıkarıp çalmaya başlamış. Bir süre sonra cinler gelmişler, kaval sesine ayak uydurarak dans etmişler.

Akşam olup da mağaraya döndüğünde, kara bir koçu okşamak için sürünün yanına giden yaşlı adam –nasıl ol-duysa– delikanlının sözünü dinlemediğini, bahçeye gittiğini anlamış. Bir kez daha uarmış.

Ama delikanlı kulak asmamış, koyunları bahçeye götürmeye devam etmiş. Günlerden bir gün, cinlerin kralı bahçeye çıkmış, delikanlının yanına yaklaşıp demiş ki: “Bu böyle gitmez; savaşlardan bıktım. Benim yerimi almak için ne istersin?”

Delikanlı, babasının gözlerini iyileştirmesini istemiş. Kral, bütün cinleri yanına çağır-mış, yaşlı adamın görmemesine kimin neden olduğunu sormuş. Cinlerden hiç ses çıkmamış; ancak hem cinler, hem de kral beklemeleri gerektiğini, topal bir cin daha olduğunu, biraz sonra yanları-

na geleceğini söylemişler. Gerçekten de az sonra total cin gelmiş. Kral aynı soruyu ona da sormuş. Cin de, yaşlı adamı kendisinin cezalandırdığını söylemiş. Bunun üzerine kral delikanlıya bir merhem vermiş.

Akşam döndüğünde, delikanlının ilk işi cinin merhemi adamın gözlerine sürmek olmuş; yaşlı adam yeniden görmeye başlamış. Delikanlıyı elinden tutmuş, mağarada bulunan yedi odayı gezdirmiş. Odalarda, bir insanın gerek duyabileceği her şey varmış; biri de ağzına kadar altın doluymuş. Yaşlı adamın göstermediği bir oda kalmış; o odanın önüne geldiklerinde demiş ki: “Bu senin odan; ama daha kullanma zamanın gelmedi...” Bu sözler delikanlının merakını uyandırmaya yetmiş.

Bu konuşmadan birkaç gün sonra, delikanlı gene duvarın üstüne oturmuş kavalını çalıyor, cinler de dans ediyorlarmış. O kadar çok dans etmişler ki, çalmaya biraz ara vermesini söylemişler. “Hayır!” demiş, “Babamın bana göstermediği odanın anahtarını nerede bulabileceğimi söylemediğiniz sürece çalmaya devam edeceğim.” Yorgun düşen cinler, yaşlı adamın, odanın anahtarını sakalına sakladığını söylemişler.

Gece olup da yaşlı adam uyuduğunda, sakalından gizlice anahtarı alan delikanlı, sabah olduğunda, hasta olduğunu, koyunları otlatmaya götüremeyeceğini söylemiş. Koyunları otlatmaya yaşlı adam götürmüştü. O uzaklaşır uzaklaşmaz,

delikanlı koşmuş, odanın kapısını açmış. Odada bir at varmış; genci görünce kişnemeye başlamış, insan mı, hayalet mi olduğunu sormuş. Hayalet olmadığını öğrenince de, üstüne bir ceket giymesini, kılıç kuşanmasını söylemiş. Delikanlı dediklerini yapınca da, bir ayna, tarak ve top almasını, sırtındaki heybeye de elmas doldurmasını istemiş. Delikanlı bunları da yapınca, artık yola çıkmaya hazır olduklarını söylemiş. Mağaranın ağzına geldiklerinde, gencin kılıcının ucu bir şeye takılmış; aynı anda, yaşlı adamın sevdiği kara koç böğürmeye ve “Oğlan atı aldı!” diye bağırmaya başlamış. Elini sakalına götüren yaşlı adam, anahtarın yerinde olmadığını görmüş; kara koçun sırtına binmiş, peşlerine düşmüş.

Yolda giderlerken, arkalarında bir şey görüp görmediğini sormuş at. Delikanlı da, dağların üstünde kara bir bulut gördüğünü söylemiş. At, tarağı yere atmasını söyleyince de dediğini yapmış; geride bıraktıkları yol ağaçlarla kaplanmış, yaşlı adam aralarından çok zor geçebilmiş. Sonra aynayı yere atmış delikanlı; yol buz kesmiş, adam da, koç da adım atmakta çok zorlanmışlar, düşse kalka zar zor ilerleyebilmişler.

Bir süre sonra at gene arkada bir şey görüp görmediğini sormuş. “Peşimizden gelen büyük bir kurt görüyorum,” demiş delikanlı. Bu arada da karşılarına büyük bir nehir çıkmış. Delikanlı ve at karşı kıyıya geçmek için nehre gir-

mişler; orası sınır olduğundan yaşlı adam geçememiş, nehrin kıyısında durmuş, karşı kıyıya çıkmakta olan delikanlıya seslenmiş: “O at zaten senindi; ama zamanı gelmediği için vermedimdi. Şimdi al; ama sözümü de dinle: O yoldan gidersen, karşına ölü bir at çıkacak. Derisini yüz, yanına al. Geceyi nerede geçirirsen geçir; ama hem kendi üstüne, hem de atın üstüne o deriyi ört. Yoksa o ülkenin kralı sizi öldürür.” Delikanlı yaşlı adamın sözlerini dinlemiş, söylediklerini de yapmış.

Karanlık bastırıncaya kadar yol almışlar; sonunda bir kente gelmişler. Delikanlı bir hanın kapısını çalmış, geceyi geçirmek için bir oda istemiş. Atın derisi o kadar kötü kokuyormuş ki, öteki atlara da bulaşır diye hancı önce oda vermek istememiş; ama sonunda kendi odasını vermiş. Delikanlı deriyi üstlerine koyar koymaz, oda aydınlanmış, hem kendisinin, hem de atın üstünde altından giysiler olmuş.

Masal bu ya, o sırada bir köylü de krala üç kavun götürmüştü; kavunlardan biri geçmiş, ikincisi çok olgun, üçüncüsü de daha olmamıştı. Kral, bu üç kavunun ne anlama geldiğini danışmanına sormuş. Danışman da, kavunların kralın üç kızını simgelediğini, geçmiş olan kavunun, çoktan evlenmesi gereken büyük kızını, olmuş kavunun evlenme çağına gelmiş olan ortanca kızını, olmamış kavunun da daha evlenme yaşına gelmekte olan küçük kızını gösterdiğini söylemiş.

Danışmanın sözlerini dinleyen kral, herkesin büyük meydanda toplanmasını istemiş; kendisi de kızlarıyla birlikte oraya gitmiş. Büyük kız, vezirin oğlunu koca olarak seçmiş; ortanca da bir bakanın oğlunu beğenmiş. Küçük kız ise seçebileceği birini bulamamış. Kral, bütün gençlerin meydanda olup olmadığını sorduğunda, delikanlının kaldığı hanın sahibi, hanında uyumakta olan bir genç olduğunu söylemiş.

Kral hancının yanına üç de asker katmış, gidip genci getirmelerini buyurmuş. Ancak delikanlı kralın karşısına çıkmaktan utanmış, gitmek istemediğini söylemiş; karşı çıkmasını dikkate almaya hiç de niyetleri olmayan hancı ve üç asker onu yakaladıkları gibi ite kaka meydana getirmişler.

Meydana geldiklerinde, kralın küçük kızı bir elma atarak adsız genci seçtiğini göstermiş. Kızını delikanlıya vermek istemeyen kral, kızının bir hata yaptığını söylemiş. Ancak kız üç kez daha elmayı fırlatıp da her seferinde delikanlıyı vurunca, hâlâ kafasında ölü atın derisinin bir parçası olduğundan kabuk kafalı gözüken gence kızını vermeyi kral kabul etmiş; ama sonraki günlerde, öteki iki kızının evlerine gidip geldiği halde, küçük kızının evine hiç uğramamış.

Günlerden bir gün, düşmanlarıyla savaşa tutuşan kral, iki kızının eşlerini yardımına çağırmış. Küçük kızının koca-

sını hâlâ kabuk kafalı gördüğünden onun yardımını istememişse de, genç yardımına koşmuş. Kente yaklaştığında durmuş, ölü atın derisini çıkarmış, başına koymuş; atının da üstünü örtmüş. Sonra da düşman ordusunun içine girmiş; delikanlı kılıcıyla, atı da çifteleriyle çok sayıda düşman öldürmüş, kral savaşı kazanmış. Ondan sonra da, adsız genç ne zaman savaş alanına çıksa, o savaşı kral kazanmış. Genç, savaşlardan birinde bir parmağını yitirmiş. Kralın yanına gidip yarasını sarmasını istediğinde, at derisinin altında olduğundan kral onu tanımamış, yarasını sarmış, gösterdiği kahramanlığın karşılığı olarak da üç elma ile bir atkı vermiş. Genç de alıp cebine koymuş.

Bir sonraki savaşta, gözüne barut gelen kral görmez olmuş. Birçok kişi, gözünü iyileştirebilecek tek şeyin geyik sütü olduğunu söylemiş. Kral gene iki kızının eşlerini çağırılmış, iki dağın birleştiği yerde bulunan geyiklerin sütünü getirmelerini istemiş. Bunu duyan genç de yola çıkmış. Bir su yanına geldiğinde at derisini kendisinin ve atının üstüne koyup iki dağın birleştiği yere gitmiş. Atını bağlamış, az sonra da aradığı geyikleri bulmuş. Kendisine küçük bir kulübe yapmış; ama önce birkaç yaban kısırağının sütünü sağlamış, yanında getirdiği şişelere koymuş, sonra da öteki iki kızın kendisiyle sürekli alay eden kocalarının gelmesini beklemeye başlamış.

Kısa süre sonra iki kafadar da gelmişler; ama genci tanıyamamışlar. Şişelerde ne sattığını sormuşlar. Geyik sütü

sattığını öğrenince, aradıklarını bu kadar kolay bulabildikleri için çok sevinmişler. Böylece gençten kısrak sütü dolu şişeleri almış, keyifle geri dönmüşler.

Onlar gittikten sonra biraz bekleyen genç de yola çıkmış; az sonra da onlara yetişmiş. Onu gördüklerinde, “Geyik sütü bulmak istiyordun; ama başındaki kabuktan bile daha kurtulamıyorsun,” diye alay etmişler.

İki büyük damat kralın yanına geldiklerinde, getirdikleri şişeleri vermişler, içindeki süt kralın gözlerine sürülmüş; ama verdikleri geyik sütü değil de yaban kısrığının sütü olduğundan, kralın gözleri daha da kötülemiş.

Bunu duyan adsız genç, kralın kendisini kabul etmesi için annesinden yardım istemesini söylemiş karısına. Kralın, küçük kızını görmek isteyeceğinden hiç de umutlu olmayan kraliçe o kadar ısrar etmiş ki, sonunda kral “Gelsin bakalım!” demiş. Bunun üzerine adsız genç, karısına geyik sütünü vermiş, babasının gözüne sürmesini söylemiş. Kralın küçük kızı, babasının yanına geldiğinde kocasının dediğini yapmış ve kralın gözleri o anda açılmış, yeniden görmeye başlamış. Kızına, bu ilacı kimin verdiğini sorduğunda, kızı yanıt vermemiş, sadece kralın savaşta kocasına verdiği üç elmayı ve atkayı uzatmış.

Kral sormuş soruşturmuş, sonunda kendisini iyileştirenin hiç arayıp sormadığı küçük kızının kocası olduğunu öğrenmiş. Birçok savaş da onun yardımıyla kazandığını

anlamış. Damadının yanına gelmesini istemişse de, genç bunu reddetmiş. Sonunda kral demiş ki: “Ya sen gelirsin ya da ben gelirim.” Genç, yarı yolda buluşmalarını önermiş. Kral da, genç de yola çıkmışlar. Ancak genç, atına saraya kapıdan girmemelerini, duvardan atlamalarını söylemiş. Sonra da meydana gelmişler. Başındaki deriyle kimse onu tanıyamamış; ama herkes atın güzelliğine hayran olmuş. At saraya yaklaştığında, sarayın duvarları titremiş; duvardan atladıklarında, sarayda ne kadar cam varsa kırılmış.

Kral, genci kollarını açarak karşılamış, yanına oturtmasını söylemiş. Genç ayakta durmayı yeğlemiş. Bir süre sonra, kral savaşta gence verdiği atkayı cebinden çıkarıp açmış; atkının ortasında Süleyman yazıyormuş. Böylece gencin bir adı olmuş.

Kral ülkesini yönetmekten yorulduğunda yerini en küçük kızının kocasına bırakmış. Öteki iki damadı, alay edip durdukları adsız gencin hizmetkârları, iki kızı da küçük kardeşlerinin yardımcıları olmuşlar.

ÜÇ ARKADAŞ

Arnavutluk

Bir kadının kocası, karısı daha doğum yapmadan ölmüş; altı ay sonra da karısı bir oğlan çocuk doğurmuş. Kadın, çok yoksul olduğu halde, oğlunu iyi yetiştirmiş. Çocuk on beş yaşına geldiğinde, annesine, babasından kalan şeyler olup olmadığını sormuş. Annesi de, babasının birçok şey bıraktığını, ama kendisini yetiştirebilmek için hepsini satmak zorunda kaldığını anlatmış. Gene de çocuk, belki bir şeylerin köşe bucakta kalmış olabileceğini söyleyerek ısrar etmiş. Kadın düşünmüş taşınmış, sonra da “Belki de kılıcı çatı arasındadır,” demiş. Çocuk, annesinden kendisini omuzlarına almasını, ancak böylece çatı arasına çıkabileceğini söylemiş. Gerçekten de babasının kılıcı orada duruyormuş; bunca yıl geçtiği halde ne paslanmış, ne de kirlenmişmiş. Çocuk oturmuş, babasının kılıcını bir güzel temizlemiş, pırıl pırıl yapmış. Sonra da kuşanmış, “Yabancı

ülkelere gideceğim,” diyerek annesinin karşısına gelmiş. Zavallı annesi çok üzölmüş, ağlamış sızlamış, gitmemesi için yalvarmış; sonra da demiş ki, “Gideceksen, önce kafamı kesmelisin,” demiş. Çocuk da, “Hangi çocuğun, annesinin kafasını kestiğı görölmüş ki?” diye yanıtlamış. “Ne olur anne, bana güçlük çıkarma, kalbimi kırma. Bana iyilikler dile; olabildiğince kısa sürede geri döneceğim.”

Genç, adını değıştirmiş; Silahşör Kordha yapmış, bu adı kılıcın üstüne de kazımış. Sonra da annesine sarılmış; ayrılacakları için ikisinin de gözleri yaşlıymış. Kılıcını öpen genç, “Bana şans dile, duanı esirgeme; altı aydan önce dönemem, merak etme,” diyerek yola düzülmüş. Köyden çıkmış, beş altı saat yürüdüktan sonra bir dağa gelmiş. Ortalarda hiç canlı gözükmüyormuş. Dinlenmek üzere bir düzlükte oturmuş, kılıcını çıkarmış, kucağına koymuş.

Bir saat ya geçmiş ya geçmemiş; kendi yaşında bir genç gelip selam vermiş. Kordha da “Merhaba!” demiş, “Nereden geliyor, nereye gidiyorsun?” diye sormuş. “Yazgım beni nereye götürürse,” demiş genç. “Ben de öyle!” demiş Kordha, “Hadi gel, kardeş olalım, birlikte gidelim.” Kucaklaşmışlar, birbirlerine adlarını söylemişler: Silahşör Kordha ve Yıldız İlli. Yola koyulmuşlar. Gece bastırduğında, yemek yemeden bir yere kıvrılıp uyumuşlar.

Sabah olduğunda yola koyulmuşlar. Az sonra yaşıtları bir başka gençle karşılaşmışlar. Selam sabahtan sonra birbirlerine nereden gelip nereye gittiklerini anlatmışlar.

Genç, Kordha ile İlli'ye katılıp katılamayacağını sormuş. Böylece üç kişi olmuşlar; Silahşör Kordha, Yıldız İlli ve Deniz Deti... Birbirlerine sarılmışlar; bundan böyle hep birlikte olacaklarına, birbirlerine yardım edeceklerine, birlikte öleceklerine söz vermişler.

Kısa süre sonra da bir kente gelmişler. Kentin kralı çok geniş bir hendek kazdırmış, hendeğin üzerinden atlayabilecek gence kızını vereceğini duyurmuşmuş; ama hiç kimse başaramamış, hendeğe düşmüş, yaşamlarından olmuşlar. Gene de atlamak için bekleyen yığınla genç varmış.

Üç kafadar, hendeğin üzerinden atlayabileceklerini düşünmüşler. Ancak Deti demiş ki: "Bu hendek çok geniş. Korkarım ki atlayamayız!" Bunun üzerine Kordha yerden bir taş alıp Deti'ye uzatmış, hendeğin ötesine atmasını söylemiş. Deti taşı atınca da sormuş: "Atarken zorlandın mı?" "Hayır," demiş Deti, "ama küçük bir taşıtı." İlli, "Atlamak zor olmayacak." demiş ve göz açıp kapayıncaya kadar öteki iki arkadaşını kavradığı gibi hendeğin üzerinden aşmış.

Herkes çok şaşırmış; kral da bu üç gencin hemen yanına getirilmesini buyurmuş. Bir arabaya bindirilmişler, saraya götürülmüşler. Kral, "Kızımla hanginiz evleneceksiniz?" diye sorduğunda Kordha, "İlli," demiş. Bunun üzerine düğün hazırlıklarına başlanılmasını buyuran kral, Kordha ile Deti'ye ne istediklerini sormuş. Kordha kendisi için bir şey istemediğini, ama Deti'ye bir armağan vermesini söylemiş.

Düğünden sonra birkaç gün geçmiş. Kordha, arkadaşlarından ayrılmak için izin istemiş. İkisi de çok üzölmüşler; “Dostluğumuz bu kadar kısa mı sürecekti?” demişler. Kordha, “Dostluğumuz sonsuza kadar sürecektir,” diye yanıtlamış, “kapılarına birer tüy bırakacağım. Tüye bakın; kanlanmışsa, başım belada, yardımınıza ihtiyacım var, demektir; hemen beni bulmaya çalışın.” Böylece Kordha yola çıkmış, İlli ile Deti ise kentte kalmışlar.

Birkaç günü yolda geçen Kordha, yolun yediye ayrıldığı bir meydana gelmiş. Meydanda bir kulübe, kulübede de yaşlı bir kadın varmış. Kordha, yolların nereye gittiğini sormuş. Kadın, yollardan birinin Yeryüzü Güzelliği’ne gittiğini söyler söylemez Kordha o yolu izlemeye karar vermiş. Ancak yaşlı kadın demiş ki: “Oğlum, o yola girme. Canından olursun. Çok gençsin, sana yazık olur. Birçok güçlü kral, büyük ordularıyla o yola girdi; ama hiçbirisi yolun sonunu göremedi. Sen bir başına nasıl gideceksin ki?”

Kordha, kulübenin duvarına bir şeyler yazmış, sonra da yaşlı kadına, kendini soran iki genç gelecek olursa, duvara yazdıklarını ve girdiği yolu onlara göstermesini söylemiş. Sonra da Yeryüzü Güzelliği’ne giden yola yönelmiş.

Bir süre yol aldıktan sonra karşısına –Arnavutluk masallarındaki ejderha olan– Kulşedra ve yavruları çıkmış. Yolunu kesen ve onu yemek isteyen Kulşedra’yı da, yavrularını da kılıcıyla öldüren Kordha, Yeryüzü Güzelliği’nin sarayının önünde olduğunu görmüş. Oraya yöneldi-

ğinde, önüne çıkan soğuk su kaynağının yanında biraz oturup dinlenmek istemiş. O dinlenedursun, sarayının pence-resinde onu izlemekte olan Yeryüzü Güzelliği, yanındaki Kulşedra'ya demiş ki: "Bak! Beyazlar giyinmiş, yiğit bir genç geliyor." Kulşedra da, "Bak bakalım," demiş, "suyu nasıl içiyor: Diz çökerek avuçlarıyla mı, yüzükoyun uzanarak, ellerini kullanmadan mı?" Kordha'nın diz çöktüğünü, ama suyu ellerini kullanmadan içtiğini görmüşler. Kulşedra demiş ki: "Bundan korkulur."

Sarayın yanında, dalları meyve dolu bir elma ağacı varmış. Kordha ağaca yaklaştığında Kulşedra da elmayı nasıl koparacağını izliyormuş. Kordha sıçrayarak elmayı koparmış; ama ellerini değil, dişlerini kullanmış. Bunu gören Kulşedra, "Yandık!" demiş, "Bu gençten kurtuluş yok!" Bu arada sarayın kapısına gelen Kordha bir yandan da içeriye sesleniyormuş: "Hey, içerdekiler!" Önüne çıkan Kulşedra, "Ne cesaretle buraya girersin?" diye sorduğunda, "Neden girmeyecelmişim?" diye karşılık vermiş Kordha, "Sen girdikten sonra, ben haydi haydi gireceğim." Bunu duyan Kulşedra gence saldırmışsa da, şimşek hızıyla kılıcını çeken Kordha onu ikiye bölüvermiş. Sonra da Yeryüzü Güzelliği'nin kalbini çalmış.

Aradan birkaç hafta geçmiş; krallar, yiğit bir gencin Kulşedra'yı öldürdüğünü, Yeryüzü Güzelliği ile evlendiğini duymuşlar. Kıskançlıktan çatlayacak gibi olmuşlar; hemen yola çıkıp yedi yolun ayrıldığı meydana gelmişler. Oradaki

yaşlı kadına, Yeryüzü Güzelliği'ne gidenin kim olduğunu sorduklarında, 15-16 yaşlarında, genç, ama yiğit biri olduğunu öğrenmişler. Aralarında konuştuktan sonra ansızın saldırmaya karar vermişler. Saldırmışlar da. Savaş 24 gün sürmüş; ama Kordha'yı yenilgiye uğratamamış, kös kös geri dönmüşler. Ancak işin peşini de bırakmamışlar; yaşlı kadına gitmiş, Yeryüzü Güzelliği'ne gitmesini, gencin gücünün nereden geldiğini ya da böyle güçlü olabilmek için neler yediğini sormasını istemişler.

Yaşlı kadın Yeryüzü Güzelliği'nin yanına gittiğinde, "Ateş gibi geldi, Kulşedra'yı ikiye böldü, benim de kalbimi kazandı!" yanıtını almış. Kadın, gence bu gücü nasıl kazandığını sormasını Yeryüzü Güzelliği'ne stembihleyip uzaklaşmış. Birkaç gün sonra, Yeryüzü Güzelliği gücünün nereden geldiğini sormuş. Kordha, Yeryüzü Güzelliği'ni çok sevdiğinden söylemekte bir sakınca görmemiş, gücünün kılıcından kaynaklandığını söylemiş. Birisi kılıcını alacak olursa, yok olurmuş.

Bunu öğrenen yaşlı kadın, kılıcı çalmış, denize atmış. Kılıcsız kaldığından hastalanan Kordha neredeyse ölmek üzereymiş. Yaşlı kadın keyifle kulübesine dönmüş, artık orduya da, savaşmaya da gerek kalmadığını, kolaylıkla Yeryüzü Güzelliği'ni elde edebileceklerini krallara söylemiş.

Krallar saldırmaya hazırlanırken, Kordha'nın iki arkadaşı, ayrılırken bıraktığı tüylerin kanlandığını görmüş,

onu aramaya çıkmışlar. İlli, Deti'yi de yanına alarak kralardan çok önce Kordha'nın yanına gelmiş. Yeryüzü Güzelliği'ne, Kordha'nın kılıcının nerede olduğunu sormuşlar. O da, birinin çalıp denize attığını söylemiş. Denize dalan Deti kılıcı bulup çıkarmış. Kılıç Kordha'nın önüne getirilir getirilmez gözlerini açmış, "Amma da çok uyumuşum!" diye gerinmiş; ama yanı başında iki arkadaşını görünce, bir tehlikenin söz konusu olduğunu anlayıvermiş.

Olan bitenden habersiz olan krallar yeniden saldırdıklarında, karşılarında gücünü yeniden kazanmış Kordha'yı bulmuşlar ve bir kez daha hüsrana uğrayıp geri dönmek zorunda kalmışlar. Kordha ise, Yeryüzü Güzelliği'ni ve sarayında bulunan her şeyi alarak iki arkadaşıyla birlikte annesinin yanına dönmeye karar vermiş.

Yedi yolun kesiştiği meydana geldiklerinde Kordha, yaşlı kadına bir armağan vermiş; "Bu senin..." demiş, "kılıcımı denize atarak iyi bir iş yaptın. Şimdi git, bana saldıran krallara buradan ayrıldığımı, Yeryüzü Güzelliği'nin de benimle birlikte olduğunu söyle. Evime dönüyorum; beni çok özlerlerse, istedikleri zaman gelebilirler. Onları bekliyor olacağım. Hoşça kal!"

Oradan ayrıldıktan sonra önce İlli'nin karısının babasının olan krallığa gitmişler; kızının da kendileriyle gelmesine izin vermesini istemişler. Ama kral kabul etmemiş, "Siz dilediğiniz yere gidebilirsiniz," demiş. "Ama kızım ve damadım buradan bir yere ayrılamazlar." Kordha, "İstediyini

düşünebilirsin; ama biz gideceğiz,” demiş. İlli de, “Kralın kızı için arkadaşlarımı bırakacak değilim,” deyince, kral çok kızmış, “Onun ne istediği umurumda değil,” diye bağırmış, “İlli kızımın kocası, o burada kalacak!” Kralın bu sözleri de Kordha’yı kızdırmış; o da sesini yükseltmiş: “Umurumda değil,” de ne demek? Kardeşimiz İlli’yi burada zorla mı tutacaksın?” İyice öfkelenen kral nöbetçilere seslenmiş: “Şu üçünü yakalayıp zindana atın!”

Kordha, krala kızını çağırmasını, onun bu konuda ne düşündüğünü herkesin öğrenmesini söylemiş. Kral buyurmuş; kızını getirmişler. Kordha, İlli’ye demiş ki: “Bir kolunu karının omzuna, öbür kolunu da Deti’nin omzuna koy, krala da ‘hoşça kal!’ de, gidiyoruz...” Bunu duyan kral her kapıya en az dört nöbetçi konulmasını buyurmuş. Bu arada İlli oturduğu yerden kalkmış, odanın ortasına yürümüş, krala “Bağışlayın beni ve hoşça kalın!” dedikten sonra karısı ve Deti’yle birlikte pencereden dışarı atlamış. Kordha orada kalmış.

İlli ile kızının ve Deti’nin atladıkları pencere çok yüksekte olduğundan, kral yere düşüp parçalanmış olduklarını düşünerek pencereye koşmuş; ama sapasağlam olduklarını görünce öfkesinden deliye dönmüş. Önce Kordha’yı öldürmelerini buyurmuş. Kordha, neden kendisini öldürmek istediğini sorduğunda, “Kızımın beni bırakması senin suçun.” demiş. Ayağa kalkan Kordha, Yeryüzü Güzelliği’ni elinden tutarak kapıya yürümüş. Nöbetçiler yolunu kestik-

lerinde de, havada bir daire çizen kılıcı ortalığı temizleyivermiş. Böylece o da kaçıp arkadaşlarına katılmış.

Nöbetçilerin öldürüldüğünü, Kordha'yı da elinden çıkardığını gören kral, peşlerine ordusunu takmış; onları sağ ya da ölü geri getirmelerini buyurmuş. Üç arkadaş, koca bir ordunun peşlerinden gelmekte olduğunu görünce durmuş, yaklaşmalarını beklemişler. Ordunun komutanı, bir haberci göndermiş; kimsenin burnu bile kanamadan teslim olmalarını yoksa bütün orduyu üstlerine saldırtacağını bildirmiş. Üçü birlikte yanıt vermişler: "Kral sana ne buyruk verdiyse yerine getir! Geri dönmeyeceğiz!" Haberci geri dönüp de kendi istekleriyle dönmeyeceklerini söylediğinde, koca ordu, soğukkanlılıkla kendilerini bekleyen üç arkadaşla saldırmış. Üzerlerine saldıranlara Kordha seslenmiş: "Durun bakalım! Ne yaptığınızı sanıyorsunuz? Biraz daha yaklaşacak olursanız hepiniz öleceksiniz." Askerler bir an duraklamışlarsa da, karşılarında sadece üç kişi olduğundan saldırıyı sürdürmüşler.

Kordha bakmış ki çarpışmaktan başka yol yok; iki arkadaşına, iki kadını da yanlarına alıp uzaklaşmalarını söylemiş. Kendisi de kılıcını çektiği gibi üzerine gelen ordunun içine dalmış. Komutanları da dâhil yüzlerce askeri öldürebildiğini görenler korku içinde kaçışmaya başlamışlar.

Kordha arkadaşlarına yetişmiş. Birlikte üç gün daha yol almışlar. Sonunda Kordha'nın evine gelmişler. Üçü birden

“Merhaba anne,” diye seslenmişler; kafası karışan kadın sormuş: “Bana anne diyen de kim?”

“Biz,” demişler, “hepimiz senin oğlunuz.. Ama gerçek oğlunu tanıyamayacağına aramızda bahse girdik.” “Tanıyamaz olur muyum?” demiş kadıncağız, “Beş yüz kişinin arasında bile oğlumu tanırım.” İlli, içlerinden hangisinin oğlu olduğunu sorduğunda da Kordha’ya sarılmış; öbür iki genci ve yanlarındaki iki kadını da bağına basmış.

Üç kafadar ve eşleri oraya yerleşmişler. Aradan bir süre geçmiş, içlerinden biri sormuş: “Biz üç arkadaş mıyız, iki mi?” İlli, “Üç arkadaşız.” deyince de, “Peki, üç arkadaşsak neden yalnızca ikimiz evliyiz?” Deti hemen söze karışmış, “Dert değil!” demiş; ama Kordha “Seni yalnız evinin değil, bütün bir ülkenin kralı yapacağız,” diye karşılık vermiş.

Böylece Deti kral olmuş; uzun yıllar o toprakları yönetmiş. Yaşadıkları sürece arkadaş kalmışlar, birbirlerine kardeşten daha yakın olmuşlar.

SABAHYILDIZI İLE AKŞAM YILDIZI

Romanya

Bir zamanlar olağanüstü bir şey olmuş; olmasaydı, bu masal anlatılmazdı.

Çocukları olmayan bir imparator ile imparatoriçe varmış. Bütün büyücülere, cadılara, yaşlı kadınlara, yıldızları okuyanlara başvurmuşlar; hiçbiri işe yaramamış, hiçbiri nasıl yardım edebileceğini bilememiş. Kendilerini dine vermişler; kiliseye bağışta bulunmuşlar, dua etmişler, oruç tutmuşlar. Nafile!

Bir gece imparatoriçe bir düş görmüş. Ona acıyan Tanrı demiş ki: “Dualarınızı duydum; benzeri olmayan bir çocuğunuz olacak. Yarın sabah kocan, imparator, bir olta alarak ırmağa gitsin; tuttuğu balığı sen pişir ve oturup yiyin.”

Daha gün doğmadan imparatoru uyandıran imparatoriçe “Uyan, uyan!” demiş, “Neredeyse sabah oluyor.”

Gözlerini zorlukla açan imparator, “Nedir bu acelen?” diye sormuş, “İlk kez sabah olmuyor ki! Neden erkenden uyandırırıyorsun beni, yoksa düşmanlar mı saldırdı?”

“Tanrı korusun! Öyle bir şey duymadım; ama gördüğüm düşü dinle!” Düşünü imparatora anlatınca, imparator yataktan fırlamış, giyinmiş, oltayı aldığı gibi koşa koşa ırmağa gitmiş. Oltayı fırlatmış; çok beklemesine gerek kalmadan oltaya bir şey takılmış. Çektiğinde ne görsün? Altın bir balık. Keyfinden nasıl olup da ölmediğine şaşırılmış; ama imparatoriçe gördüğünde ne söyleyecekmiş acaba?

İmparatoriçe balığı temizlemiş, pişirmiş, oturup yemişler. Böylece imparatoriçe düşünde kendisine söylenenleri yapmış.

Tabakları kaldıran hizmetkâr, kraliçenin tabağında bir kılçık görmüş; imparatoriçenin hazırladığı yemeğin tadının nasıl olduğunu anlayabilmek için o kılçığı emivermiş.

Aradan bir süre geçmiş ve gerçekten de imparatoriçe, küçük bir meleğe benzeyen çok güzel bir oğlan doğurmuş. Aynı gece, o tabakları toplayan hizmetkârın da, prense ikizi gibi tıpatıp benzeyen bir oğlu olmuş; öyle ki, ikisini yan yana koysanız kimse ayırt edemezmiş.

Prense Busuyok adını vermişler; hizmetkârın oğlunun adını da Siminok koymuşlar. İki çocuk birlikte büyümüş;

birlikte eğitim görmüşler. Başka çocukların bir yılda ancak öğrenebildiklerini bir günde öğrenivermişler. Bahçede oyun oynarlarken, imparatoriçe büyük bir mutlulukla onları izlermiş.

Delikanlı olduklarında da birbirlerinden ayırt edilememişler; ikisi de sağlam yapılı, çekici, güzel konuşan, yiğit delikanlılar olmuşlar.

Günlerden bir gün ava çıkmaya karar vermişler. Yüzleri aynı olan, aynı giysileri giyen, aynı biçimde konuşan ve davranan iki çocuğu birbirinden nasıl ayırt edebileceğini bilemeyen imparatoriçe, prence bir işaret koymasına gerektiğini düşünmüş. Yanına geldiğinde, saçlarını okşarken, iki saç telini birbirine düğümlemiş.

Gençler avlanmaya çıkmışlar. Yeşilliklerde at sürmüşler, kuzularla oynamışlar, çiçek toplamışlar, kelebek yakalamaya çalışmışlar, çiçeklerin özünü alan arıları izlemişler; uzun sözün kısası her türlü güzelliğin tadını çıkarmışlar. Yorulduklarında ırmaktan su içmiş, ağacın gölgesine uzanıp yeryüzüyle gökyüzünün birleştiği yere bakmışlar. Sonra ormana girmişler; yaşamları boyunca görmedikleri güzellikler karşısında ağızları açık kalmış. Rüzgâr esip de yapraklar hışırdadığında, imparatoriçenin ipek etekliğini hışırdatarak geçtiğini düşünüp gülüşmüşler. Sonra da büyük bir ağacın altında oturmuş, nasıl avlanacaklarını konuşmaya başlamışlar; yalnızca yabani hayvanları vuracak-

larmış. Bunları konuşurken, daldan dala konan kuşların farkında değillermiş; onların şakımlarını dinlemeyi çok sevdiklerinden onlara zarar gelsin istemiyorlarmış. Anlaşılan kuşlar da bunu biliyorlarmış ki, iki kafadardan hiç korkmuyor, en güzel şarkılarını onlar için söylüyorlarmış.

Bir yandan yorgunluk, bir yandan kuş sesleri, prensin gözleri kapanmaya başlamış; başını Siminok'un kucağına dayamış, saçlarını karıştırmasını söylemiş. Siminok da başlamış parmaklarını Busuyok'un saçları arasında gezdirmeye. Ansızın durmuş, "Bu da ne?" diye sormuş.

"Neden söz ediyorsun ki, nasıl bilebilirim?" demiş Busuyok.

"Saç tellerinin ikisi birbirine düğümlenmiş."

"Nasıl olabilir?" demiş, sonra da eklemiş: "Siminok, anemin saçlarımı okşarken neden iki saç telini düğümlediğini anlayabilmiş değilim; bunu öğrenebilmek için dünyayı dolaşmam gerekiyor."

"Böyle bir şey yapmaya kalkışma," demiş Siminok, "İmparatoriçe saçlarını düğümlediye, herhalde kötü bir niyeti yoktur."

Ama Busuyok verdiği karardan dönmemiş; ayrılırken Siminok'a bir mendil uzatmış: "Bunu al! Üstünde üç damla kan göreceksin, anla ki öldüm!"

“Tanrı yardımcın olsun! Ama bir kez daha söylüyorum: Gitme!”

“Olamaz; gitmeyelim!”

İki genç birbirlerine sarılmışlar; Busuyok ayrılmış, Siminok da orada, uzun süre arkadaşının arkasından bakmış. Sonra da saraya dönmüş, olan biteni anlatmış.

İmparatoriçe üzüntüsünden yataklara düşmüş; ama elinden gelen bir şey de yokmuş. Bir süre sonra da bütün ilgisini Siminok’un üzerinde toplamış.

Günlerden bir gün, her sabah yaptığı gibi prensin verdiği mendile göz atan Siminok üç damla kan görünce başlamış ağlamaya: “Kardeşim öldü! Gidip onu aramalıyım.”

Yanına biraz yiyecek aldığı gibi Busuyok’u aramaya çıkmış. Az gitmiş uz gitmiş; birçok kenti, köyü geride bırakmış, tarlalardan, ormanlardan geçmiş, sonunda küçük bir kulübeye gelmiş. Oradaki yaşlı kadına kardeşini sorduğunda, Busuyok’un komşu toprakları yöneten imparatorun damadı olduğunu öğrenmiş.

Komşu imparatorluğun topraklarına giren Siminok saraya geldiğinde, onu gören prenses, kocasının geldiğini sanarak aşağıya koşmuş; Siminok demiş ki: “Ben kocan değilim, kocanın kardeşiyim. Öldüğünü duydum; ne olduğunu öğrenmeye geldim.”

“İnanamam!” demiş prenses, “Sen kocamsın; neden kocam olmadığını söylüyorsun ki? Yoksa beni mi sınıyorsun?”

“Yoo! Doğruyu söylüyorum; kocan değilim.”

Gel gör ki, prensesi inandırmak mümkün olmamış. Bunun üzerine Siminok demiş ki: “Tanrı doğruyu gösterir! Şurada asılı duran kılıç hangimizin yanıldığını gösterebilir!”

Sözünü bitirmesiyle duvarda asılı duran kılıç yere düşmüş, düşerken de prensesin parmağını kesmiş. Bunun üzerine Siminok’un doğru söylediğine inanan prenses onu konuk etmiş. Konuşurlarken, Busuyok’un avlanmaya gittiğini, hâlâ dönmediğini öğrenen Siminok atına binmiş, yanına da birkaç tazı almış, kardeşinin gittiği yöne doğru iz sürmeye başlamış.

Bir ormana geldiğinde, Orman Cadısı’nı görmüş; o kaçmış, Siminok kovalamış... Sonunda Cadı kaçamayacağını anlayınca yüksek bir ağaca tırmanmış.

Atından inen Siminok, aonu bir ağaca bağlamış; ateş yakmış, yanındaki yiyecekleri çıkarmış, yemeye başlamış; arada tazılarına da yiyecek uzatıyormuş.

Ağacın tepesinden Orman Cadısı’nın sesi duyulmuş: “Of, of! Öyle üşüyorum ki, dişlerim birbirine vuruyor.”

“Aşağıya in, ateşin yanında ısın,” demiş Siminok.

“Köpeklerden korkuyorum!”

“Korkma, sana zararları dokunmaz.”

“Bir iyilik yap; başımdan birkaç saç teli vereyim de köpekleri bağla.”

Siminok, uzattığı saçları almış, ateşe atmış. “Sana verdiğim saçlar neden öyle kötü koktu ki? Ateşe attın, değil mi?”

“Buradan git, abuk sabuk konuşup durma,” diye yanıtlamış Siminok, “Köpeklerden biri kuyruğunu ateşe çok yaklaştırmış, tüyleri yandı, onun için böyle koktu. Üşüdünse aşağıya in, ateşin yanında ısın; inmeyeceksen, dilini tut, beni rahatsız edip durma.”

Siminok’un sözlerine inanan Orman Cadısı ağaçtan inmiş, ateşe yaklaşmış ve “Açım!” demiş.

“Bir de sana hizmet etmemi mi bekliyorsun? Her şey orada, canın neyi istiyorsa al!”

“Seni yiyeceğim,” demiş Orman Cadısı, “hazır ol!”

“Ben de senin canına okuyacağım,” diyen Siminok, köpekleri cadının üstüne salmış.

“Dur! Dur!” diye bağırarak Orman Cadısı, “Köpeklerini geri çağır. Yoksa parçalayacaklar beni. Kardeşini de, atını da, köpeklerini de geri vereceğim.”

Siminok köpekleri yanına çağırarak.

Orman Cadısı üç kez sallanınca, Busuyok, atı ve köpekleriyle ortaya çıkıvermiş. Siminok da, bir daha kimseye za-

rar veremesin diye köpeklerini Orman Cadısı'na saldırtmış, köpekler cadıyı anında parçalayıvermişler.

“Kardeşim Siminok,” diye gerinmiş Busuyok, “hoş geldin; çok uyumuşum.”

“Gelmeseydim, sonsuza kadar uyuyacaktın,” diyen Siminok kardeşine sarılmış, ayrıldıklarından bu yana neler olduğunu bir bir anlatmış. Ancak Busuyok’un yüreğine kıskançlık oku saplanmış; Siminok’un kendi yerine geçerek karısının sevgisini kazandığını düşünmüş. Siminok öyle bir şey olmadığını söylese de inanmamış; bu düşünce bir kez kafasında yer edinmişti.

İçindeki kıskançlıktan dolayı çılgınca şeyler düşünmeye başlamış. Siminok’a gözlerini bağlamayı, at binmeyi ve atları kendilerini nereye götürürse oraya gitmelerini önermiş. Siminok kabul edince de gözlerini bağlamışlar, kendilerini atlarının insafına bırakmışlar.

Az sonra, bir inleme duyan Busuyok atını durdurmuş, gözündeki bağı çıkarmış; Siminok ortalarda görünmüyormuş. Meğer bir ırmağa düşmüş, boğulmuş.

Evine dönen Busuyok karısına da sorduğunda, o da Siminok’un söylediklerini anlatmış; ama kimin doğruyu söylediği konusunda hâlâ kuşkusu olan Busuyok, duvarda asılı duran kılıcın doğru söyleyeni bulmasını söylemiş. Yere düşen kılıç Busuyok’un orta parmağını kesmiş.

Busuyok yanlış düşündüğünü, Siminok'tan boşuna kuş-
kulandığını anlayınca çok gözyaşı dökmüş; ama Siminok'u
geri getirmesi artık mümkün değilmiş.

Yaptığı hatanın utancından ve üzüntüsünden, kardeşi
olmadan yaşamanın anlamı kalmadığına karar vermiş;
atına binmiş, hem kendi gözlerini, hem de atın gözlerini
bağlatmış ve Siminok'u yitirdiği ormana doğru at sürmüş.
Gidebildiği kadar hızlı giden at, Siminok'un düştüğü ırma-
ğa düşmüş. Böylece Busuyok da gün ışığını göremez ol-
muş.

Birbirine tıpatıp benzeyen iki kardeş aynı ırmakta bu-
luştukları sırada, gökyüzünde iki yıldız parlamaya başla-
mış: Sabah yıldızı, imparatorun oğlu Busuyok; akşam yıl-
dızı, hizmetkârın oğlu Siminok.

Bu masalı dinler dinlemez beşikten indim; siz gençlere
ve yetişkinlere anlatmaya başladım.

PERSEUS'UN ÖYKÜLERİ

Perseus İle Annesinin Serifos'a Gelmeleri Üzerine...

Çok eski zamanlarda Akrisios ile Proetus adında iki kardeş varmış; Yunan topraklarından uzaklarda, Argos denilen yerde yaşayan bu iki kardeş ikizmiş. Argos'da bir zamanlar verimli otlaklar ve bağlar varmış; at, koyun ve sığır sürüleri dolaşmış; orada yaşayanların tek derdi mutlu olmakmış. Ancak insanlar birbirlerini kışkırdıklarından zamanla hır gür eksik olmamaya başlamış. İnsanlar, daha dünyaya gözlerini açtıklarında birbirleriyle kavga etmeye başlar, büyüdükçe de hep başkalarının malına mülküne göz koyarlarmış; her şeyin sadece kendilerinin olmasını isterlermiş.

İkiz kardeşlerden önce Akrisios Proetus'u kovmuş; o da denizleri aşmış, yabancı bir prensesle evlenmiş, yanına da

Cyclopes diye adlandırılan yabancı askerleri alarak geri dönmüş. Bu kez kovulma sırası Akrisios'un olmuş. Uzun süre birbirleriyle savaştıktan sonra, bir çözüm bulmuşlar: Akrisios, Argos'u ve toprakların yarısını, Proetus da toprakların öteki yarısı ile Tiryns'i almış. Proetus ile yanındaki askerler, Tiryns'in çevresini, yontulmamış taşlardan yapılma, bugün bile yerinde duran büyük bir surla çevirmişler.

Bir gün, katı yürekli Akrisios'a bir kâhin demiş ki: "Sen kendi kanından olan biriyle savaştın durdun; senin kanından olan biri de sana başkaldıracak... Kendi akrabana karşı günah işledin; seni de kendi yakının cezalandıracak. Kızın Danae'nın bir oğlu olacak; senin ölümün o oğlanın elinden olacak. Tanrılar böyle istiyorlar; bu istekleri de yerine gelecek."

Akrisios çok korkmuş; ama tutumunu da hiç değiştirmemiş. Kendi ailesine bile zalimce davranırmış; kâhinin söylediklerinden sonra yumuşayacağına daha da zalimleşmiş. Öyle ki, kızı Danae'yı, yerin altında yaptırdığı, kimse içeri giremeyeceği, her yeri bronz kaplı bir odaya kapatmış. Böylece Tanrıların gazabından kaçabileceğini düşünüyormuş.

Zaman geçmiş, Danae'nın bir oğlu olmuş. Kral Akrisios dışında herkesin çok sevdiği güzel bir bebekmiş. Ama kral duyduğu korkudan dolayı iyice acımasız olmuşmuş, Danae

ile oğlunu deniz kıyısına götürmüş, büyük bir sandığa koymuş, rüzgârlarla dalgaların insafına bırakmış. Mavi dağlardan gelen kuzeybatı rüzgârı Argos vadisi ile denizin üzerinde güzel güzel esiyormuş; sandığı, içindekilerle birlikte, izleyen herkesi gözyaşları içinde bırakarak, zalim babası Akrisios'un elinden almış.

Dalgaların üzerinde sallanarak giden sandıktaki küçük bebek başını annesinin göğsüne dayamış mışıl mışıl uyuyormuş; ama zavallı annesinin uyuması mümkün mü? Bir yandan ağlıyor, bir yandan oğluna ninni söylüyor, bir yandan da Tanrılara yakarıyormuş

Sonunda kara görünmez olmuş, sandık açık denize çıkmış; artık dalgalar, gökyüzü ve rüzgârla baş başa kalmışlar. Ama doğa, zalim kral Akrisios'tan çok daha anlayışlıymış; dalgalar yumuşak, gökyüzü açıkmiş, rüzgâr da hafif hafif esiyormuş. O günler, Halcyone ile Ceyx'in yuvalarını yaptıkları günlermiş; güzel yaz denizini hiçbir fırtına bozmamış.

Sandık salına salına yol aladursun, Halcyone ile Ceyx'im kim olduğunu anlatalım. Bir denizkızı olan Halcyone, kıyıyla rüzgârın kızıymış; denizcileri çok sever, hepsinin mutlu olması için çalışırmış. Günlerden bir gün Ceyx batmış. Kıyıya yüzemedi dalgalar onu almışlar; onu gören Halcyone, kurtarmak için denize dalmış. O da dalgalara kapılmış. Onlara acıyan Tanrılar ikisini de güzel birer de-

niz kuşuna dönüştürmüşler; onlar da her yıl yüzen bir yuva yapar, mutlu bir şekilde denizlerde dolaşır dururlarmış.

Gece olmuş, bir gün geçmiş, yeniden gece olmuş, bir gün daha geçmiş. Danae açlıktan kıvranmaya başlamış; ama görünürde hâlâ kara yokmuş. Bebek ise hiç uyanmamış, mışıl mışıl uyumayı sürdürmüştü. Sonunda açlık ve yorgunluk galip gelmiş, Danae'nın başı bebeğin omzuna düşmüş, uyuya kalmış.

Aradan ne kadar geçtiyse, ansızın sandıktan gelen çatırtılarla gözlerini açmış; tepesinde, batan güneşin kızıla çevirdiği büyük kayalıklar görmüş, denizde de irili ufaklı birçok kaya varmış. Birisi yardımına gelir diye el sallamaya, avazı çıktığı kadar bağırmaya başlamış. Ansızın kayalıklarda uzun boylu biri ortaya çıkmış, sandığın içinde çırpıyan Danae'ya şaşkınlıkla bakmış, sonra da sandığı dalgaların elinden kurtarmaya çalışmış.

Adamın üstünde kaba bir giysi, başında da yüzünü gölgede bırakan geniş bir şapka varmış; balık avlamada kullandığı üçlü çatalı elinde, ağı da sırtında taşıyormuş. Danae, duruşundan, yürüyüşünden sıradan biri olmadığını düşünmüş; altın sarısı saçları ve uzun sakalı rüzgârda uçuşuyormuş. Ardından gelen ildî uşak da balıkları koyduğu sepetleri taşıyorlarmış. Ama Danae daha çok bakamamış; elindeki üçlü çatalı yere bırakan adam kayalardan eğilmiş, elindeki ağı Danae ile sandığın üzerine atmış, sapasağlam

kayaların üzerine çekivermiş. Sonra da elinden tutarak Danae'yı sandıktan indirmiş ve demiş ki:

“Küçük hanım, böyle garip bir gemiyle sizi bu adaya getiren nedir acaba? Kimsiniz, nereden geliyorsunuz? Bir kralın kızı olduğunuz kesin; bu çocuk da ölümlü olmanın ötesinde.” Bu sözleri söylerken, parmağıyla da yüzü sabahyıldızı gibi parlayan bebeği gösteriyormuş.

Danae başını öne eğmiş ve demiş ki: “Geldiğim bu yerin neresi olduğunu söyler misiniz? Ne kadar mutsuzum; kimlerin eline düştüm acaba?”

“Bu adanın adı Serifos,” demiş adam. “Ben Yunan'ım ve bu adada yaşıyorum. Buranın kralı Polydektes'in kardeşi-yim; herkes bana balıkçı Dictys der, bu kıyılarda balık avlarım.”

Bunu duyan Danae adamın ayaklarına kapanmış ve gözyaşları içinde demiş ki: “Bir zalimin topraklarınıza gönderdiği bu yabancıya acıyın. Evinizde hizmetkârınız olarak çalışayım; ama bir zamanlar bir kralın kızıydım, bu bebek de, sizin de doğru bildiğiniz gibi, sıradan biri değil. Bu nedenle onurumu koruyun. Size ne yük olurum, ne de ekmeğinize ortak. Topraklarımdaki herkesten daha iyi di-kiş diker, nakış işlerdim...”

Daha da konuşacakmış; ama Dictys sözünü kesmiş, ellerinden tutarak kaldırmış ve demiş ki: “Kızım, ben yaşlıyım; saçlarım kırılaşalı çok oldu. Beni mutlu kılacak çocu-

ğum yok. Benimle gel, benim ve karımın kızı ol; bu bebek de torunumuz olsun. Tanrılardan korkarım, her yabancıya da konukseverlik gösteririm; bilirim ki, kötülük gibi her iyilik de bir gün onu yapana geri döner.”

Böylece rahatlayan Danae, iyi balıkçı Dictys ile birlikte evine gitmiş; onun ve karısının biricik kızları olmuş. On beş yıl geride kalmış.

Perseus’un Düşünmeden Verdiği Söz Üzerine...

On beş yıl önceki bebek büyümüş, uzun boylu bir delikanlı ve iyi bir denizci olmuş; ada çevresinde ticaret dışındada da birçok yolculuğa katılmış. Annesi ona Perseus diyor; ama Serifos Adası’ndaki herkes onun ölümlü birinin oğlu olamayacağını, Tanrılar kralı Zeus’un oğlu olduğunu söylüyormuş. Daha on beş yaşında olduğu halde adadaki herkesten daha uzunmuş; koşma, güreş ve boksta yenmediği kimse kalmamış; disk ve mızrak atmada, kürek çekmede, arp çalmada ve birinin yapabileceği öteki bütün becerilerde üstüne yokmuş. Yaşlı Dictys öyle iyi bir eğitim vermiş ki Perseus yiğit, sadık, kibar ve gözü pek olmuş. Ancak Danae ile oğlunu bekleyen büyük bir tehlike varmış; ama Perseus da annesi ile kendisini koruyabilecek her türlü donanıma sahipmiş.

Dictys’in kardeşi, adanın kralı Polydektes, Dictys gibi iyi biri değilmiş; hırslı, hilebaz ve zalimmiş. Güzel Danae’yı

gördüğünde onunla evlenmek istemiş; ama Danae kabul etmemiş. Oğlu ve bir daha görme umudu olmadığı babasından başka kimseyi de gözü görmüyormuş. Öfkelenen Polydektes, Perseus'un denizde olduğu bir gün Danae'yi kaçırmış; "Ya karım olursun ya da kölem," demiş. Böylece zavallı Danae köle olmuş; kuyudan su çekiyor, değirmende tahıl öğütüyor, belki dayak yiyor, hatta zalim kralla evlenmeyi kabul etmediği için ağır bir zincir taşıyormuş. Perseus ise, anesinin başına gelenlerden habersiz, uzaklarda, Sisam Adası'ndaymış.

Günlerden bir gün, Perseus, gemiye mal yüklenmesini beklerken, yakındaki ormana gitmiş, gölgelik bir yere uzanmış, uyuyakalmış. Uykusunda, o güne kadar gördüğü düşlerin en garibini görmüş.

Kendisinden bile daha uzun boylu, iri, gri gözleri olan, çok güzel ve yumuşak bir kadın gelmiş ormandan; bir elinde miğfer, öbür elinde de kısa bir kılıç tutuyormuş. Üzerinde uzun, mavi bir g, bir keçi iysi varmış; derisinin sarktığı omzunda da ayna gibi parıldayan bir kalkan asılıymış. Perseus'un karşısında durmuş, o derin, gri gözleriyle ona bakmaya başlamış; öyle bakıyormuş ki ne kaşları, ne de kirpikleri kıpırdıyor, sanki Perseus'un yüreğindeki bütün sırları, doğumundan o güne kadar yaşadıklarını öğrenmeye çalışıyormuş. Biraz sonra da demiş ki: "Perseus, benim için bir şey yapacaksın!"

“Siz kimsiniz? Adımı nereden biliyorsunuz?”

“Ben Athena’yım; insanların yüreklerinden neler geçtiğini bilirim. İçi çamurdan olanlarla ilgilenmem; onlar kolaylıkla otlaktaki koyunlar gibi semirebilir, ağıldaki öküzler gibi saman yiyebilir, toprakta balkabağı gibi büyüyüp yayılabilirler; ama gezginlere gölge olamaz, yeterince olgunlaştıklarında çürürler; adlarını da kimse anımsamaz.

“İçi alev alev olanlara ise daha çok ateş, insanüstü bir güç veririm; onlar kahramanlar, ölümsüzlerin çocuklarıdır. Onlar, Tanrıların ve insanların düşmanları olan Titanlar ve canavarlarla savaşırlar. Tehlikeyle ve savaşlarla iç içedirler. Kimileri erken solan çiçekler olurlar, kimileri de soylu adlar kazanırlar. Ama sonlarının ne olacağını ben bilemem, Tanrıların ve insanların babası Zeus’dan başka hiç kimse bilemez.

“Söyle Perseus, bu iki tür insandan hangisi olmayı istersin?”

Perseus, “Gençliğin baharında ölmek, soylu bir ad kazanmak, koyun gibi yaşamaktan ve adsız ölmekten çok daha iyidir elbette,” demiş.

Bu sözleri duyan o güzel kadın gülmüş, ayna gibi olan kalkanını kaldırıp bağırmış: “Buraya bak Perseus! Böyle bir canavarla karşılaşmaktan kaçınma ve onu doğra ki, kafasını bu kalkanın üstüne koyabileyim.” Kalkanda bir yüz belirmiş. Perseus yüzü gördüğünde kanı donmuş: Çok gü-

zel bir kadının yüzüymüş; ama yanakları ölü gibi solgun, kaşları sonsuz bir acıyla kıvrık, dudakları yılan gibi inceymiş; dili ağzının dışına sarkıyor, dişleri öne çıkıyormuş; başında saç yerine zehirli yılanlar varmış; başının çevresinde kartal gibi kanatlar bulunuyormuş.

Bir süre bu yüze bakan Perseus demiş ki: “Yeryüzünde böyle bir yaratık varsa, onu öldürmek soylu bir davranış olur. Bu canavarı nerede bulabilirim?”

O güzel kadın gene gülümsemiş ve demiş ki: “Dur bakalım! Daha çok gençsin; bu bir Gorgon olan Medusa. Onu öldürebilmek için öğrenmen gereken daha çok şey var. Evine dön, seni bekleyen işleri yap; bu Gorgon’u aramaya gidebilecek yeterlikte olduğuna karar verinceye kadar yaşamana bak!” Sonra da, Perseus’un bir şey söylemesine fırsat vermeden ortadan kayboluvermiş. Uyanan Perseus, bunun bir düş olduğunu düşünmüşse de gece gündüz, başının çevresinden yılanlar sarkan o kadının yüzü gözlerinin önünden gitmez olmuş.

Serifos Adası’na döndüğünde ilk duyduğu şey, annesinin Polydektes’in elinde köle olduğu haberi olmuş. Öfkeyle dişlerini gıcırdatarak kralın sarayına gitmiş; her odaya girip çıkmış... Öyle korkunç ve öfkeli gözüküyormuş ki onu kimse durdurmaya kalkışamamış. Sonunda annesini odalardan birinde, yere oturmuş değirmen taşını çevirir, bir yandan da ağlarken bulmuş. Ayağa kaldırmış, sarılıp öp-

müş, peşinden gelmesini söylemiş. Ancak daha odadan çıkmadan Polydektes kapıda gözükmüş. Perseus'un onu görmesiyle üstüne atılması bir olmuş. "Alçak, zalim!" diye haykırmış, "Tanrılara gösterdiğin saygı, yabancı ve eşi olmayan kadınlara bakışın bu mu? Öleceksin!" Yanında kılıcı olmadığından da değirmen taşını kapmış, Polydektes'in kafasını ezmek üzere kaldırmış.

Ancak annesi engel olmuş; "Oğlum," demiş, "bu topraklarda yabancı ve kimsesiz; krallarını öldürürsen, herkes üstümüze çullandır, ikimizi de öldürürler..."

Olanları duyup koşan Dictys de demiş ki: "Ne de olsa benim kardeşim o. Seni nasıl kurtardığımı, oğlum gibi yetiştirdiğimi düşün; yaşamını bana bağışla."

Bu sözler üzerine yumuşayan Perseus değirmen taşını bırakmış; yanlış yaptığını bildiği için korkudan titreyen Polydektes de onun annesiyle birlikte çıkıp gitmesine ses çıkaramamış.

Perseus, annesini Athena Tapınağı'na götürmüş; oradaki rahipler de onu tapınağın temizlenmesiyle görevlendirmişler; orada güvende olacağını, Polydektes'in bile gücünün onu oradan almaya yetmeyeceğini biliyorlarmış. Perseus, iyi insan Dictys ve karısı, her gün onu görmeye gidiyorlarmış. İstedikini zorla elde edemeyeceğini bilen Polydektes de Danae'yı hileyle elde edebilmenin yollarını düşünüyormuş.

Perseus adada olduğu sürece Danae'yı elde edemiyeceğini bildiğinden, ondan kurtulmanın yollarını aramaya başlamış. Önce, Perseus'u bağışlamış, Danae'yı da unutmış gibi görünmüş; hiç sorun çıkmadan her şey bir süre yolunda gitmiş.

Sonra büyük bir eğlence düzenlemiş; adadaki beyleri, toprak sahiplerini, Perseus dâhil adadaki bütün gençleri çağırmış. Krala saygılarını sunacaklar, onun sofrasına oturma onuruna kavuşacaklarmış.

Belirlenen günde herkes gelmiş; âdet olduğu üzere de her konuk krala bir armağan getirmiş: Bir at, atmaca ya da yüzük, kılıç; varlıklı olmayanlar da bir sepet üzüm, bir oyun... Yoksul bir gemici olan Perseus hiçbir şey getirememiş. Kralın huzuruna eli boş çıkmaktan utandığı, Dictys'den bir şey istemeyecek kadar da gururlu olduğu için, kapıda üzgün durmuş, varlıklıları izliyor, kendisini gösterip de "Bunun verebileceği ne var ki?" diye fısıldaşmalarını karşısında kızarıp bozarıyormuş.

Polydektes'in istediği de buymuş; Perseus'un eli boş olarak kapıda dikildiğini duyduğunda yanına çağırtmış; herkesin duyabileceği bir sesle sormuş: "Senin de kralın değil miyim, Perseus? Seni de bu yemeğe çağırmadım mı? O zaman bana getirdiğin armağan nerede?"

Bu sözleri duyan herkes gülmüş, kimileri de açıkça alay etmişler: "Bir tahta parçası gibi kıyıya atılan bu çocuğun

burnu krala armağan getirmeyecek kadar büyüdü”, “Baba-sının kim olduğunu bile bilmiyor; ama yaşlı kadınların kendisini Zeus’un oğlu diye çağırımlarına ses çıkarmayacak kadar da kibirli,” demişler. Perseus ise kıpkırmızı kesilmiş, utancından ne yaptığını bilemez bir şekilde bağırmış: “Armağan mı? Siz kim oluyorsunuz da armağandan söz edebiliyorsunuz? Sizin hepinizin getirdiğinden daha değerli bir armağan getireyimde görün!”

Böyle kendini öven sözler söylemiş; hepsinden daha yığıt olduğunu düşünüyormuş. Ama ötekiler alay etmeyi sürdürmüşler: “Söylediklerini duydunuz mu? Amma da övünüyor.”

Ansızın aklına Sisam Adası’nda gördüğü düş gelmiş; getireceği armağanın ne olacağını yüksek sesle söylemiş: “Gorgon’un başı.”

Bunu söyler söylemez de pişman olmuş; herkes kahkaha atmaya başlamış, en yüksek sesle gülen de Polydektes olmuş: “Bana bir Gorgon’un başını getireceğini söyledin. Bundan böyle, söylediğini getirmediğin sürece adada işin yok. Hadi, şimdi git!”

Bir tuzığa düşürüldüğünü anlayan Perseus öfkeden dişlerini sıkmış; ama bir kez söz vermiş bulunmuş, tek bir sözcük daha söylemeden oradan ayrılmış.

Deniz kıyısına gitmiş, kayalıkların üzerinden uçsuz bucaksız mavi denize bakmış; gördüğü düşün gerçekleşip

gerçekleşmeyeceğini düşünmüş ve yakarmış: “Athena, gördüğüm düş gerçek miydi? Gorgon’un başını kesebilecek miyim? Yüzünü bana göster de yalancı ve boşboğaz biri olmanın utancını taşımayayım. Öfkeye kapılıp söz vermiş bulundum; ama beceri ve sabırla sonunu getireceğim.”

Ancak ne bir ses gelmiş, ne de bir işaret; fırtına bir yana, gökyüzünde bir bulut bile gözük müyormuş.

Perseus üç kez yinelemiş: “Öfkeye kapılıp söz vermiş bulundum; ama beceri ve sabırla sonunu getireceğim.”

İşte o sırada, denizin üstünde, çok uzaklarda, gümüş gibi parıldayan küçük bir beyaz bulut görmüş. Bulut yaklaşmış, yaklaşmış, öyle yaklaşmış ki parlaklığından ötürü Perseus gözlerini kapamak zorunda kalmış.

Gökyüzünde başka hiçbir bulut olmadığından, bu garip bulutun ne olduğunu merak etmiş. Bulut da o kadar yaklaşmış ki, neredeyse kayalara çarpacakmış... Kayalara değerek değmez ortasından yarılmış, içinden Athena çıkmış; aynı Sisam Adası’nda düşünde gördüğü gibiymiş. Yanında da gözlerinden kıvılcımlar çıkan, geyik gibi küçük boynuzları olan bir genç duruyormuş. Yanında elmaştan bir kılıç, ayaklarında da arkalarında kıpırdayan kanatları olan altından sandaletler varmış.

Gözlerini hiç hareket ettirmeden Perseus’a bakmışlar; sonra da bir martıdan daha yumuşak hareket ederek kayalara çıkmışlar; ama ne ayakları kıpırdamış, ne de meltem

giysilerini uçurmuş; sadece gencin sandaletlerindeki kanatlar, kayalıktaki bir şahin gibi kıvrılmışlar. Perseus hemen diz çökmüş, yakarmaya başlamış; karşısındakilerin insanüstü varlıklar olduklarını biliyormuş.

Önüne gelen Athena yumuşak bir sesle ve korkmamasını söyleyerek demiş ki: “Perseus! Bir sınavdan geçen, daha güç sınava hazır demektir Kendine güveniyor musun?

Perseus demiş ki: “Sına beni! Sisam’da karşıma çıktığından bu yana içimde farklı bir şeyler var; yapabileceğim bir şeyi söylemekten de hiç sıkılmıyorum. Nasıl yapacağımı göster bana.”

“Perseus...” demiş Athena, “Bu işe kalkışmadan iyi düşün; bu iş uzun sürer; ne geri dönebilirsin, ne de kaçabilirsin; başaramayacak olursan, kimsenin kemiklerini bile bulamayacağı yerlerde ölürsün.”

“Bir işe yaramadan ve aşağılanarak burada yaşamaktan daha iyidir,” demiş Perseus,. “Söyle bana iyi ve akıllı Tanrıça: Bu işi nasıl yapabilirim; gerekirse ölürüm de.”

Athena gülümsemiş ve demiş ki: “Sabırlı ol ve iyi dinle! Söyleyeceklerimi unutacak olursan gerçekten de ölürsün. Kuzeye, kutbun ötesinde soğuk kuzey rüzgârının kaynağına, Savaşçılar’ın yaşadığı ülkeye gideceksin; tek gözleri, tek dişleri olan üç kızkardeşi buluncaya kadar yol alacaksın. Batıda, Atlantik adasında altın bir ağacın üstünde dans eden su perilerine, akşam yıldızının kızlarına onların bu-

lundukları yere nasıl gidebileceğini soracaksın. Onlar sana Gorgon'a giden yolu gösterirler; canavarların anası, can düşmanımı öldüreceksin. Bir zamanlar çok güzeldi; gururundan, güneşin yüzünü sakladığı bir günah işledi. O günden sonra saçları yılana, elleri kartal pençesine dönüştü; yüreği utanç ve öfkeyle, dudakları zehirle doldu; gözleri öyle korkunç oldu ki, bakanı taşa çevirir. Çocukları, kanatlı at ile altın kılıç, torunu da cadı Echidna ve cehennemdeki sürülerle birlikte onun sürülerini de besleyen üç başlı tiran Geryon'dur. Stheno ile Euryale ile birlikte Gorgon kardeşleri oluştururlar; Denizler Kraliçesi'nin kızlarıdır. İçlerinde ölümlü olan Medusa'dır, onun başını bana getir; öteki ikisi ölümsüzdür, onlara sakın ilişme."

"Getireceğim," demiş Perseus, "ama gözlerinden kendimi nasıl sakınacağım? Beni de taşa dönüştürmez mi?"

"Bu kalkanı al," demiş Athena, "Yanına yaklaştığında kendisine değil, kalkana yansıyan gölgesine bak; böylece ona güven içinde vurabilirsin. Başını kestiğinde de, başını başka yana çevir, kalkanın asılı olduğu keçi derisine sar; böylece kolaylıkla getirebilirsin. Bunu yapabilirsen ünlenir, rüzgârların erişemediği tepelerde Tanrılarla yemek yeme onurunu kazanan kahramanlar arasına girersin..."

"Öleceğimi de bilsem gideceğim..." demiş Perseus, "ama gemim olmadan denizleri nasıl aşacağım? Yolu kim göste-

recek? Diyelim ki onu buldum, üstü demir ve pirinçle örtülüyse başını nasıl kesebileceğim?”

Söze Athena’nın yanındaki genç karışmış: “Sandaletlerim sana denizleri aşırıacak, kuş gibi tepelerin üzerinden uçuracaktır: ben Hermes’im, Olimpos’da oturan Tanrıların habercisiyim. Sandaletler kutsal olduklarından sana yolu göstereceklerdir; bu kılıç da kutsaldır, ikinci bir vuruş yapmana gerek kalmadan ilk vuruşunda onu öldürür. Al bunları ve yola çık!”

Hermes’in uzattıklarını alan Perseus sandaletleri ayağına geçirmiş, kılıcı da kuşanmış. Onun artık hazır olduğunu düşünen Athena haykırmış: “Kayalıklardan atla ve git!”

Ancak Perseus duraklamış; “Anneme ve Dictys’e veda etmeyeyim mi? Sana, Hermes’e ve Zeus’a adak adamıyayım mı?”

“Annene veda etme; ağlayıp seni zayıf düşürmesin. Sen dönünceye kadar annene de, Dictys’e de göz kulak olurum. Adak adamana da gerek yok; Medusa’nın başını getirirken en büyük adak olacaktır. Hadi, yola çık ve Tanrıların korumasına güven.”

Kayalıklardan aşağıya bakan Perseus, yüksekliği görünce çekinmişse de, korktuğunu göstermekten utandığı için kendini boşluğa bırakmış.

Ve düşeceğine doğrulmuş, gökyüzünde koşmaya başlamış. Arkasına baktığında, ne Athena’yı görmüş, ne de

Hermes'i. Ayağındaki sandaletler onu kuzeye doğru götürmeye başlamışlar.

Perseus'un Medusa'nın Başını Kesmesi Üzerine...

Perseus'un yolculuğu böyle başlamış. Ekili toprakların, ormanların, uçsuz bucaksız denizlerin üstünden geçiyor, yüreği neşe doluyormuş. Kanatlı sandaletler onu rüzgâr gibi ucuruyormuş. Sonunda adı olmayan, bilinmeyen topraklara gelmiş; yedi gün boyunca öyle yollarda yürümüş ki, düşünde gören bile korkarmış.

Yedi günün sonra hep gece olan, havada tüylerin uçuştuğu, toprağın buz gibi sert olduğu bir yere gelmiş. Üç kızkardeşi orada, donmuş denizin kıyısında oturmuş, "Eski zamanlar neden şimdikinden daha iyiydi..." diye bir şarkıyı mırıldanırlarken bulmuş.

Çevrede hiç canlı yokmuş; ne bir sinek, ne de kayaların üzerinde bir böcek... Ne ayı balığı yaklaşıyormuş, ne de martı... Üç kızkardeşin saçları bile donmuşmuş. Hepsi aynı anda göremediği için tek gözü birbirlerine veriyorlar, hepsi aynı anda yiyemedikleri için de tek dişi elden ele geçiriyorlarmış. Perseus onlara acımış; ama onlar kendilerine acımıyorlarmış.

Yanlarına gelen Perseus demiş ki: "Sevgili yaşlı anneler! Sizin yaşıңызdakiler bilge olurlar; birçok şeyi bilirsiniz. Gorgon'a giden yolu bana gösterebilir misiniz?"

İçlerinden birisi, “Yaşlılıktan söz eden de kim?” diye bağırmış; öteki de “İnsanoğlunun çocuklarından birinin sesi bu,” demiş.

Perseus, “Yaşınıza saygı duyuyorum; doğru, insanoğlunun ve kahramanların oğullarından biriyim. Olimpos’ takiler beni buraya gönderdiler, Gorgon yolunu size sormamı söylediler,” demiş.

Kızkardeşlerden biri yakınmış: “Olimpos’da yeni yöneticiler var ve her şey daha kötü.” Öteki de demiş ki: “Yöneticilerinizden de, kahramanlarınızdan da, insanoğlunun bütün çocuklarından da nefret ediyoruz. Bizler, Titanların, Devlerin, Gorgonların ve derinliklerde yaşayan başka canavarların yakınlarıyız.” Başka biri söylenmiş: “Dünyamıza ayak basan bu yabancı da kim?” İlk konuşan ona yanıt vermiş: “Dünyamız gibisi olmadı, olmayacak da. Görmesine izin verirsek dünyamızı kirletir.”

Bu arada biri de çırpınıyormuş: “Gözü bana verin de bir bakayım.” Öteki de, “Dişi bana verin de onu ısırayım,” diyor. Onların aptalca ve kibirli konuşmalarını dinleyen, insanoğlunun çocuklarını sevmediklerini anlayan Perseus acımdan vazgeçmiş; “Bunlarla söz yarıştırmaya kalkarsam, boşu boşuna zaman yitireceğim,” diye düşünmüş. Biraz daha yakınlarına gelmiş, gözü birbirlerine verirken araya elini uzatmış; kızkardeşinin eli sanan biri de o tek gözü Perseus’un avucuna bırakıvermiş. Hemen geri çeki-

len Perseus demiş ki: “Zalim, kibirli ve yaşlı hanımlar, gözünüz elimde. Gorgon’a giden yolu bana söylemezseniz ve elbette doğruyu söylediğimize de yemin etmezseniz, gözünüzü denize atarım.”

Üç kızkardeş yalvarmışlar; ama Perseus’u yumuşatmamışlar. Sonunda Gorgon’a giden yolu söylemişler: “Aptal oğlan! Güneye, o çirkin güneşin parıldadığı yere gideceksin; cennet ile yeryüzü arasında duran Dev’e, genç ve en az senin kadar kafasız olan kızlarını, Savaşçılar’ı soracaksın. Gerisini unuttuk. Gözümüzü geri ver artık.”

Perseus, sahip oldukları o tek gözü geri vermiş; ama kullanmak yerine uyumayı yeğlemişler; buz kesmişler. Bir dalga onları suya aldığında, bir buzdağı gibiymişler. Herkesi neşelendiren güneş ışığını gördüklerinde, sıcak yaz rüzgârını duyumsadıklarında onlar ağlar dururlarmış.

Perseus, karı ve buzları arkasında bırakmış, güneye doğru yoluna devam etmiş. Güneş her gün daha yükseliyor, deniz daha parlak oluyormuş. Başının çevresinde martılar gülerek uçuşuyorlar, durup kendileriyle oynamasını söylüyorlarmış; yunuslar başlarını çıkartıyor, takla atıyor, onu sırtlarında taşımak istiyorlarmış. Gece boyunca periler güzel şarkılar söylüyor, Tritonlar borularını öttürüyor, inciden deniz kabuğu içindeki kraliçelerinin çevresinde dans ediyorlarmış.

Perseus ise, bir martı gibi suyun üstünde uçarcasına gidiyor, bir dalgadan ötekine sıçırıyormuş. Sonunda, batan güneşin ışınlarının kızılaştırdığı büyük bir dağ çıkmış karışına; eteklerinde ormanlar varmış, tepesi de bulutlara değiyormuş. Perseus, cennet ile yeryüzünün ayrıldığı yere geldiğini anlamış.

Kıyıya çıkmış, yemyeşil vadiler, çağlayanlar, büyük ağaclar, o güne kadar hiç görmediği güzellikte çiçekler arasında gitmeye başlamış; ama ortada ne bir ev varmış, ne de insan olduğuna ilişkin bir başka işaret...

Sonunda şarkı söyleyen güzel sesler gelmiş kulağına. Akşam yıldızının kızları olduğunu düşünmüş. Bülbül gibi şakıyorlarmış. Perseus durmuş, dinlemeye başlamış; ama ne söylediklerini anlayamamış. Biraz ilerlediğinde, altın meyve dolu dalları yerleri süpüren bir ağacın çevresinde, el ele tutuşmuş dans eden su perilerini görmüş. Onların hemen ötesinde de, hep orada oturan, hiç uyumayan, perilerin şarkılarını dinleyen, boş gözlerle bakan ejderha duruyormuş.

Perseus, ejderhadan korktuğundan değil, o güzel su perilerinden utandığından duraklamış; ama onlar onu gördüklerinde dans etmeyi bırakmışlar, o güzel sesleriyle seslenmişler: "Kimsin sen? Bahçemizi yağmalamaya, altın meyvelerimizi almaya gelen Herakles mi?"

“Ben Herakles değilim,” diye yanıt vermiş Perseus, “Altın meyvelerinizde de gözüm yok. Ama güzel periler bana söyleyin, Gorgon’a nasıl gidebilirim; gideyim de onu öldüreyim.”

“Yok, yok! şimdi olmaz!” diye bağrışmış periler, “Önce gel, kışın ne olduğunu bilmeyen, güney rüzgârı ile güneşin evi olan bahçemizdeki ağacın çevresinde bizimle birlikte dans et. Binlerce yıldır burada yalnız dans ediyoruz; bir arkadaşımız olmasına çok seviniriz. Gel, hadi durma, gel!”

“Sizinle dans edemem. Tanrıların bana verdikleri bir görevi yerine getirmem gerekiyor. Dalgaları aşarak buralara geldim; bana Gorgon’a giden yolu söyleyin.”

“Gorgon mu?” demişler, “Seni taşa çevirir.”

“Ağıldaki öküz gibi yaşamaktansa kahraman olarak ölmek iyidir. Tanrılar bana hem silah verdiler, hem de akıl...”

“Eğer,” demişler, “sonunu hazırlamak istiyorsan, ne söyleyebiliriz ki? Gorgon’a giden yolu bilmiyoruz; ama dağın tepesinde oturan, babamız akşam yıldızının kardeşi deve, Atlas’a sorabiliriz. Orada oturur, uzaklarda ne olup bittiğini görür.”

Amcaları Atlas’ı görmek üzere koşarak dağı tırmanmaya başlamışlar; Perseus da onlarla birlikte dağa çıkmış. Devi, diz çökmüş, yeryüzü ile cenneti birbirinden ayırırken bulmuşlar.

Ona yolu sorduklarında, koskocaman eliyle uzakları işaret etmiş, “Uzaklarda, bir adada Gorgonları görüyorum,” demiş. “Ama giyeni görünmez kılan karanlıklar şapkasını giymedikçe bu genç onlara yaklaşamaz ki!”

Perseus söze karışmış, “Nerede o şapka, nasıl bulabilirim?” diye sormuş.

Dev gülmüş, “Hiçbir ölümlü o şapkayı bulamaz” demiş, “Ölülerin olduğu bölgede, derinlerde. Ancak yeğenlerim ölümsüzdürler, onu senin için gidip alabilirler; ama bana bir söz vereceksin ve sözünü tutacaksın.”

Perseus hemen söz vermiş. Dev demiş ki: “Medusa’nın başıyla geldiğinde, o güzel dehşeti bana göstereceksin ki, duygularımı ve soluğumu yitireyim, sonsuza kadar taş kesileyim; cennet ile yeryüzünü birbirinden ayrı tutmak öyle zor bir iş ki!”

Perseus söz verince, su perilerinin en büyüğü kayalıklardan aşağıya inmiş, sis ve fırtına içinde olan karanlık bir mağaraya gitmiş; orası cehennemin ağzıymış. Perseus ile su perileri yedi gün beklemişler; sonunda giden su perisi geri gelmiş, o karanlık yerde uzun süre kalmaktan yüzü solmuş, gözlerinin ferisi kaçmış. Ama sihirli şapka elindeymiş.

Su perileri teker teker Perseus’u öpmüşler, başarılar dilemişler. Bir an önce gitmek için can atan Perseus sonunda şapkayı başına geçirmiş ve görünmez oluvermiş.

Birçok irkin yeri, akıntıları, hiçbir geminin uğramadığı adaları, adı sanı olmayan yerleri aşımlı Perseus. Sonunda Gorgonların kanat seslerini duymuş, pençelerini görmüş. Durma zamanı geldiğini anlamış.

Bir süre düşünmüş ve Athena'nın sözlerini hatırlamış. Gökyüzüne yükselmiş, kalkanın aynasını yüzüne doğru tutup aşağıda ne olduğunu görebilmiş. Fil kadar iri üç Gorgon uyuyormuş. Karanlığın şapkası başında olduğundan kendisini göremeyeceklerini biliyormuş; yakınlarına kadar sokulmuş.

İkisi derin bir uykudaymış; ama Medusa uyanıkmış. Duruşu o kadar güzel ve acıklıymış ki, Perseus gördüğünde içi acıyla dolmuş. Tüyleri gökkuşağı gibiymiş; yüzü sanki bir su perisinin yüzüymüş; kaşları çatık, sımsıkı kapalıymış; uzun boynu o kadar beyazmış ki, Perseus "Keşke kardeşlerini öldürmem gerekseydi," diye düşünmüş. Ama çok geçmeden, başındaki yılanlar uyanmışlar, kısık gözleriyle bakmış, dillerini göstermişler; Medusa da kanatlarını geriye atmış, acımasız pençelerini ortaya çıkarmış. Perseus, bütün o güzelliğine karşın, öteki iki kardeşi gibi onun da iğrenç ve zehirli olduğunu görmüş.

Yaklaşmış, kalkanın aynasından bakarak kılıcını sallamış; ikinci bir vuruş yapmasına gerek kalmamış.

Gözlerini kaçırarak Medusa'nın başını keçi derisine sarmış, geldiğinden çok daha hızlı oradan uzaklaşmış.

Medusa'nın bedeni kayaların üzerine düştüğünde kanatlarının çıkardığı sesle iki kardeşi uyanmış, kardeşlerinin ölü bedenini görmüşler. Bağırarak havalanmış, bunu yapanın kim olduğunu anlamaya çalışmışlar. Gökyüzünde atmaca gibi üç kez dolaşmışlar; yeryüzünde de, geyik peşindeki tazi gibi her yeri koklayarak üç kez dolaşmışlar. Sonunda kan izlerini görmüşler, tavşanın peşine takılan kartal gibi Perseus'un peşine düşmüşler. Bütün yiğitliğine karşın, peşinde olduklarını gören Perseus'un kanı donmuş, bağırarak: "Sandaletlerim, olanca hızınızla götürün beni; ölümün soluğu peşimde!"

Sandaletler öyle hızlanmışlar ki, bulutlar, güneş ışınları yetişememiş; ölümün soluğu da giderek daha az duyulur olmuş. Sandaletler Gorgonlardan bile daha hızlıymışlar. Karanlık bastırıldığında, güneş batıncaya kadar iki küçük nokta olarak görülmüş, sonra da görülmez olmuşlar.

Perseus Atlas'a, su perilerinin bahçesine gitmiş. Geldiğini duyan dev haykırmış: "Verdiğin sözü yerine getir!" Perseus da Medusa'nın başını ona doğru tutmuş; bulutların üstünde sonsuza kadar duracak büyük bir taş ortaya çıkmış. Su perilerine teşekkür eden Perseus "Buraya nereden geldiğimi unuttum; eve nasıl döneceğim?" diye sormuş.

Su perileri hep bir ağızdan bağırarak: "Eve dönme; burada bizimle, bu yalnız perilerle kal, bizimle oyna, dans et!"

Perseus kalamayacağını söylediğinde de nasıl gideceğini anlatmışlar: “Bu sihirli elmayı al; bir kez yedin mi yedi gün acıkmazsın. Hep doğruya doğru git!” Sonra da Perseus’u öpmüş, yolculuğunun iyi geçmesini dilemişler. O da dağdan aşağıya alçalmış, alçalmış, bir martı gibi denizin üzerinde uçmaya başlamış.

Perseus’un Andromeda’yı Buluşu Üzerine...

Böylece Perseus kuzeydoğuya doğru uçmuş; sonunda Lidya kıyıları gözükmüş ve kendini çölde, kum tepelerinin, büyük deniz canavarlarının kalıntıları, eski devlerin kemikleri arasında buluvermiş. Yürüdükçe Gorgon’un başından damlayan kanlar, şimdilerde çölde rastlanan zehirli bitkilere dönüşüyormuş.

Su perilerinin verdiği meyveyi yiyerek kumların üzerinde ne kadar yol aldığını bilemiyormuş. Sonunda, turna kuşlarıyla savaşan küçük insanların olduğu bir yere gelmiş. Bu insanların kılıçları çalı çırpı, evleri de kuşların yumurta kabuklarıymış. Gördüğüne çok gülen Perseus kuzeydoğuya doğru gitmeye devam etmiş; Akdeniz’in mavi sularına ulaşmayı ve evine dönmeyi umuyormuş.

Ancak güçlü bir fırtınaya yakalanmış, çölün güneyine savrulmuş. Fırtınaya karşı koymak için çok uğraşmış, ama kanatlı sandaletleri bile onunla başa çıkamamış. Gece boyunca rüzgâra kapılıp gitmiş; sabah olduğunda gene o son-

suz kumdan başka bir şeyin gözükmediği çöldeymiş. Bu kez kuzeyden gelen bir kum fırtınasına kapılmış. Bu böyle yedi gün, yedi gece sürmüş; yedi gün boyunca fırtına onu bir alıp güneye götürmüş, bir alıp kuzeye getirmiş. Susuzluktan dili damağına yapışmış, açlıktan midesi kazınıyor-muş. Arada sırada gözüne bir göl iliştiriyor, yanına gittiğinde serap olduğunu anlıyormuş. İnsanüstü güçleri olduğundan ayakta kalabilmiş, ölüp gitmesi işten bile değilmiş.

Ama o da dayanamamış, Athena'ya seslenmiş: "Beni duyuyor musun? Burada beni susuzluktan ölüme mi bırakacaksın? Gorgon'un başını getiriyorum; yolculuğumu neden kolaylaştırmıyorsun? Bu sandaletler neden çölün kumlarında işe yaramıyorlar? Annemi, Serifos'un mavi burnunu, Yunanistan'ın güneşini artık göremeyecek miyim?" Sonra da oturup yakarmış. Büyük bir sessizlik olmuş; cennet hâlâ gökyüzünde bir yerlerde, kumlar ise hemen orada, ayaklarının altındaymış. Başını kaldırıp baktığında, göz alıcı mavide parıldayan güneşten, çevresinde de uçsuz bucaksız kumdan başka bir şey görememiş.

Bir süre sessiz kalan Perseus, "Anlaşılan burada Tanrıların isteğiyle bulunmuyorum," diye düşünmüş. "Athena yalan söylemez. Bu sandaletler bana yolu göstermeyecekler miydi? Demek ki, yanlış yoldayım."

Bunları düşünürken ansızın kulaklarını dört açmış ve akan bir su sesi duymuş. Güçlkle ayağa kalkıp bir ok atımı

yürüdüğünde, hurma ağaçlarının olduğu bir yere gelmiş; kayaların arasından bir su akıyor, hafif bir meltem yüzünü yalıyormuş. Kana kana su içmiş, hurma yemiş, sonra da ağaçların gölgesinde uyumuş. Uyandığında, “Burayı Athena’nın gönderdiğine kuşku yok,” diye düşünmüş. “Belki de bir daha eve dönmemi istemiyor? Yunanistan’ın güneşli tepelerini görmeden vereceği bir görev daha vardır belki?”

Böylece doğuya yönelmiş. Yeşil otların, hurma ağaçlarının, göllerin bulunduğu vahalardan geçmiş. Sonunda karşısına batmakta olan güneşin kızıla boyadığı heybetli bir dağ çıkmış.

İşte o zaman yeniden havalanmış; gün doğumuna kadar dağların üzerinde uçmuş. Güneş, yüzünü yeniden gösterirken kendini Mısır’da, Nil Nehri’nin yanında bulmuş.

Surları cennete kadar uzanan kentler, tapınaklar, piramitler, taştan yapılmış devasa tanrılar görmüş. Verimli topraklarda arpa, darı ve başka birçok tahılın ekildiği tarlalar varmış. Büyük bir kentin kapısından giren, her biri kendi yerinde çalışmaya oturan insanlarla karşılaşmış. Perseus’u görünce hepsi işini gücünü bırakmış, seslenmişler: “Genç adam, sen de kimsin? O keçi derisinin altında ne var? Bizim tenimiz kil rengi, seninkiyse bembeyaz o halde o ölümsüzlerden birisin.” Sonra da ona tapınmaya kalkışmışlar. Ama Perseus durdurmuş onları: “Ölümsüzlerden

değilim, bir Yunan kahramanıyım. Gorgon'un başını kestim, yanımda götürüyorum. Üstlendiğim işi bitirebilmem için bana yiyecek bir şeyler verin."

Önüne her türlü yiyecek, meyve, şarap konmuş; ama bırakmaya niyetleri yokmuş. Gorgon'un başının kesildiği haberi yayılınca, rahipler tanışmak için yanına gelmişler; genç kızlar, dümbelek ve arp eşliğinde şarkılar söylemişler, dans etmişler; Perseus'u yanlarına almış, tapınaklarına, krallarına götürmeye kalkışmışlar. Ancak o karanlıklar şapkasını başına geçirip görünmez oluvermiş.

Uzun süre geri dönmesini bekleyen Mısırlılar, bir kahraman olarak ona tapınmak için büyük bir heykelini yapmışlar; zaman zaman ayağında uzun sandaletleri olduğu halde kendilerine göründüğünü, o göründüğünde bereket geldiğini, Nil'in yükseldiğini söyler olmuşlar.

Perseus ise doğuya doğru yolculuğuna devam etmiş. Önceleri Kızıl Deniz'in kıyısından gitmiş; ama gene Arap çöllerine düşmekten korktuğundan bir kez daha kuzeye yönelmiş.

Güzel tepelerin, ovaların üzerinden geçmiş; ama Perseus içerilere gitmekten kaçınmış, denizin üstünde, kıyıyı izleyerek yol almayı yeğlemiş. Gökyüzü, gün boyu dumandan kapkaraymış, gece olduğunda da ateş kızılına bürünmüş. Gün ıştırken kayalıklardan aşağıya baktığında, denizde, kara bir kayanın altında beyaz bir silüet görmüş.

“Herhalde,” diye düşünmüş, “deniz tanrılarından birinin heykeli; gidip yakından bakayım da, bu barbarların ne tür tanrılara tapındıklarını göreyim.”

Yaklaştığında, onun heykel değil, saçları meltemle uçuşan kanlı canlı bir genç kız olduğunu görmüş. Başının üstündeki, gökyüzüne uzanmış gibi duran elleri bir zincirle kayaya bağlanmışmış. Uyuduğundan ya da yorgun düştüğünden başı önüne eğilmiş; arada sırada annesini çağırıyormuş. Başında hâlâ karanlıklar şapkası olduğundan Perseus’u görememiş.

İç i acıma duygusuyla dolan Perseus biraz daha yaklaşmış; “Bugüne kadar böylesine güzel bir kız görmedim,” diye düşünmüş, “ne adalarda, ne de gittiğim başka yerlerde. Bir kralın kızı olduğu belli; ama barbarlar kral kızlarına böyle mi davranıyorlar? Kötü bir şey yapamayacak kadar iyi gözüküyor. Gidip konuşayım.”

Başındaki şapkayı çıkarır çıkarmaz, onu gören kız bir korku çığlığı atmış; ellerini kullanamadığından, saçlarıyla yüzünü saklamak istemiş. Perseus demiş ki: “Benden korkma! Barbar değilim, bir Yunan’ım. Seni hangi zalim buraya bağladı? Ama önce seni kurtarayım...”

Zincirleri koparmaya kalkışmış; ama çok kalınmışlar. O sırada kız da bağırmış: “Dokunma bana! Deniz tanrılarına kurban seçildim. Beni serbest bıraktığını görürlerse seni paramparça ederler.”

“Bir denesinler!” demiş Perseus; kılıcını çektiği gibi zincirleri kesmiş. “Artık deniz tanrılarının değil, benimsin. demiş, Onlar da kim oluyormuş!” Ama kız sadece annesini çağırıyormuş.

“Neden anneni çağırıyorsun?” Seni buraya bırakan annen olamaz. Yuvadan bir kuş düşecek olursa, o onu bulanın olur. Yolda bir takı bulursan, artık onu bir zamanlar kimin taktığının önemi yoktur, senindir. Athena’nın neden beni buralara gönderdiğini şimdi anlıyorum. Bana bir ödül vermek istedi.”

Sonra da kızı kollarının arasına alarak bağırmış: “Nerede o deniz tanrıları, zalim ve haksız yaratıklar. Böyle güzel bir kıızı kim ölüme terk edebilir? Ölümsüzlerin silahını taşıyorum. Gelin de boy ölçüşelim!” Sonra da kıza sormuş: “Ama önce söyle bana: Kimsin? Seni buraya hangi kötü yazgı getirdi?”

Kız ağlayarak yanıt vermiş: “Kral Kepheus’un kızıyım; annem de Kassiepeia. Yaşadığım yerde beni Andromeda diye çağırırlar. Annemin günahının bedeli olarak, deniz canavarlarına yem olmak üzere buraya bağlandım. Bir zamanlar Balıklar Kraliçesi Atergatis’den daha güzel olduğumu söyledi; o da bunu duyunca dalgaları üstümüze gönderdi. Kardeşi Ateşin Kralı da yer sarsıntılarını yarattı. Bütün ülkemizi yakıp yıktılar. Rahipler, işlemediğim bir günahı ancak benim kanımın temizleyebileceğini söyledi-

ler; oysa hiçbir suçu olmayan, yaşamı boyunca canlı herhangi bir şeye en ufak bir zararı dokunmayan, kıyıda bir balık görse denize atarak yaşama döndüren benim.”

Andromeda’nın anlattıklarını dinleyen Perseus gülmüş: “Bir deniz canavarı mı? Ondan daha beterleriyle çarpıştım.” Ona bakan Andromeda, onun öyle bir eli kendi omzunda, öteki eli parıldayan kılıcının kabzasında, gururlu ve özgüvenli durduğunu görünce yüreğinde umut çiçekleri yeşermiş. Sonra da demiş ki: “Gençsin, neden öleceğini düşünürsün ki? Dünyada zaten yeterince ölüm ve acı yok mu? Halkımın yaşamını kurtarma karşılığı ölecek olmam soylu bir davranış. Ama sen, seni de neden kurban edeyim ki? Sen kendi yoluna git, ben de kendi yoluma gideyim.”

Perseus dinlememiş bile: “Öyle değil! Hizmetlerinde olduğum Olympus Tanrıları kahramanların dostudurlar; soylu görevlerinde onlara yardımcı olurlar. Onların yönlendirmesiyle, o güzel dehşeti, Gorgon’u öldürdüm; onlar istemeseydi buraya gelemezdim. Buraya gelmemi istediklerine göre, Gorgon gibi bu canavarın da başını uçuracağım. Yanından ayrıldığımda gözlerini kapa ki, görünüşü seni de taşa çevirmesin.”

Genç kız, Perseus’un söylediklerine inanmadığından yanıt vermemiş. Ansızın denizi işaret edip bağırmış: “İşte, geliyor! Söylediği gibi güneş yükselirken geliyor. Artık öleceğim. Nasıl dayanabilirim ki? Git, ne olur buradan uzak-

laş! Parçalara ayrılmanı görmek yeterince üzücü.” Bir yandan bunları söylüyor, bir yandan da Perseus’u oradan uzaklaştırabilmek için itiyormuş.

Perseus demiş ki: “Giderim; ama bana söz vereceksin: Bu canavarı öldürürsem karım olacak, benimle ülkeme, verimli Argos topraklarına geleceksin; bir kralın ardılıyım. Söz ver ve verdiğin sözü de bir öpücükle mühürle!”

Başını kaldıran Andromeda öpünce Perseus mutluluktan kanatlanmış ve ortadan yok olmuş. Andromeda ise kayanın önünde başına gelecekleri bekliyormuş.

Deniz canavarı, büyük bir kadirga gibi geliyormuş; dalgalarda sallanıyor; arada sırada, kıyıda oynayan genç kızları ya da dağ eteklerinde otlayan hayvanları ya da denize giren oğlanları izlemek için duruyormuş. Sonunda Andromeda’yı görmüş; kurbanını ele geçirmek için ileriye atılmış. Arkasında köpüklü dalgalar bırakmış, önündeki balıklar kaçışmışlar.

İşte ne olduysa bu sırada olmuş: Perseus, kayan bir yıldız gibi bulutların üstünden dalgaların üzerine konmuş; Andromeda çığlık atarak yüzünü kapamış. Sonra bir sessizlik olmuş.

Parmaklarının arasından baktığında, Perseus’un kendine doğru geldiğini, canavarın yerinde de, çevresinde denizin kanat çırptığı uzun bir kaya olduğunu görmüş.

O sırada kim Perseus'tan daha gururlu olabilirmiş ki? Kayaya gelmiş, güzel Andromeda'yı kollarının arasına almış, bir güvercini taşıyan atmaca gibi kayalığın üstüne konmuş.

O sırada kim Perseus'tan daha gururlu ve Etyopya halkından daha mutlu olabilirmiş ki? Kayalıklarda, genç kızın yazgısına yakarırken canavarın sonuna tanık olmuşlar. Saraylarında, kızlarının sonunu bekleyen Kepheus ile Kassiepeia'ya hemen bir haberci gönderilmiş. Onlar da, bütün kenthalkı gibi kıyıya koşmuşlar; ölümünü bekledikleri kızlarını sapasağlam karşılarında bulunca sevinçlerinden ne yapacağını bilememişler. Dümbelek ve arplar çalmış; kızlar bir yandan şarkılar söylemiş, bir yandan da en güzel danslarını sergilemişler.

Kepheus demiş ki: "Ey Yunan kahraman, burada bizimle kal, damadım ol; krallığının yarısını sana vereyim!"

"Damadınız olacağım" demiş Perseus, "ama burada kalamam; ülkemi özledim, annem de ne zamandır yolumu gözlüyordur."

Kepheus da, "Kızımı hemen alıp götürme," demiş, "yeni doğmuş gibi. Bir yıl burada bizimle kal; sonra onurunla ülkenе dönersin."

Bu öneriyi kabul eden Perseus, saraya gitmeden önce taş ve odun getirilmesini, bulundukları yerde, biri Athena,

biri Hermes, üçüncüsü de Zeus adına üç sunak yapılmasını, öküz ve koç kurban edilmesini istemiş:

Kimileri “Ne kadar dindar,” demiş; rahipler ise, “Canavarını öldürdüğü için Denizler Kraliçesi daha da öfkelenecek,” diye düşünmüşler. Ama Gorgon’un başından korktuklarından, bu düşüncelerini yüksek sesle dile getirememişler.

Böylece saraya gidilmiş; sarayın girişinde, yavruları elinden alınmış gibi bağırان, Kepheus’un kardeşı Phineus onları karşılamış. Yanında oğulları, uşakları, silahlı birçok adamı varmış. “Kızını, kimsenin adını bile bilmediği bu yabancıya veremezsin!” diye bağırmış. “Andromeda oğlumla sözlenmemiş miydi? Yaşadığına göre, oğlum onu isterse haksız mı olur?”

Perseus gülmüş; “Oğlun birini istiyorsa.” demiş, “önce onu korumalı. Onu ölüme terk etti; bense kurtardım. Artık benimdir, bir başkasının değil. Ülkenizi, oğullarınızın ve kızlarınızın canlarını ben kurtardım; böyle mi teşekkür edeceksin? Git, yoksa senin için kötü olur!” Ancak onun sözünü dinlemek yerine, kılıçlarını çekmiş, yaban hayvanları gibi üstüne saldırmışlar.

Perseus, Gorgon’u sardığı keçi derisini açmış; “Eşimi canavardan bu kurtardı,” demiş, “sizden de kurtaracaktır.” O bunları söylerken, Phineus ve adamları bir an hareketsiz kalmışlar, sonra da hepsi taşa dönüşmüş.

Yedi gün yedi gece süren büyük bir düğün yapılmış; o sırada Perseus ile Andromeda'dan mutlu kim olabilirmiş ki?

Ancak sekizinci gece Perseus bir düş görmüş: Yedi yıl önce Serifos'ta gördüğü gibi karşısında Athena duruyormuş ve demiş ki: "Perseus, üstlendiğin görevi yerine getirdin, ödülünü de aldın. Tanrılar, kendilerine yardım edene iyilik yaparlar. Artık kılıcımı, sandaletleri, karanlıklar şapkasını geri ver ki, götürüp sahiplerine verebileyim. Gorgon'un başı bir süre daha sende kalsın; Yunanistan'a döndüğünde sana gerekecek. Serifos'a döndüğünde, götürür, oradaki tapınağıma bırakırsın; onu sonsuza kadar kalkanımın üstünde taşıyacağım ki, Titanları, canavarları, Tanrıların ve insanların düşmanlarını dehşete düşürsün. Bu topraklara gelince: Dalgaları ve alevleri yatıştırdım; artık buralarda ne su baskını olacak, ne de yer sarsıntısı. Ama insanlar Zeus ile benim için birer sunak yapsınlar ve cennet ile yeryüzünün efendisi olan Ölümsüzlere tapınsınlar."

Yerinden doğrulan Perseus kılıcı, sandaletleri ve şapkayı Athena'ya uzatacakmış ki, uyanmış, düşü yarıda kalmış. Belki de gördüğü düş değilmiş; içinde baş olan keçi derisi yerinde durduğu halde, ne kılıç, ne sandaletler, ne de şapka yerindeymiş. Perseus bir daha onları hiç görmemiş.

Sabah olduğuunda, kent halkına gördüğü düşü anlatmış, Zeus ve Athena için birer sunak yapmalarını, bundan böyle de ne su baskını, ne de yer sarsıntısı olacağını, barış içinde topraklarını ekip biçmelerini söylemiş. Söyledikleri bir süre yerine getirilmiş; ama Perseus oradan ayrıldıktan sonra Zeus'u da, Athena'yı da unutmuşlar; gene Atergatis'e tapınmaya başlamışlar. Buna çok öfkelenen Zeus, Mısır'dan yabancı bir halkı üstlerine göndermiş; kenti de, ülkeyi de ele geçirmiş, yüzlerce yıl o topraklarda yaşamışlar.

Perseus'un Evine Dönüşü Üzerine...

Bir yıl geçtiğinde, Perseus, Tyre'deki Fenikeliler ile anlaşmış; sedir ağaçları kesilmiş, soylu görünüşü olan bir kadirga yapılmış. Andromeda'yı ve onun takılardan, kumaşlardan, Doğu'dan gelen baharattan oluşan çeyizini de alarak denize açılmış. Kıyıda uzaklaşmasını gözyaşları içinde izleyenler, arkada bıraktığı üzü hiç unutmamışlar; Andromeda'nın kayası da, binlerce yıl orada durmuş.

Perseus ve Fenikeliler batıya doğru kürek çekmeye başlamışlar. Girit Denizi'ni aştıktan sonra mavi Ege'ye, evinin olduğu Serifos'a gelmişler.

Gemiyi kıyıda bırakmış, yıllarca önce yaptığı gibi evine koşmuş, annesine, daha da yaşlanmış olan Dictys'e sarılmış; ayrılalı yedi yılı geçtiğinden özlemlerini gidermeleri de zaman almış.

Sonra da, kolunun altında keçi derisine sarılı Gorgon'un başıyla Polydektes'in sarayının yolunu tutmuş. Odaya girdiğinde, yemek masasının başında oturan Polydektes, iki yanındaki soylular ve toprak sahipleriyle balık, keçi eti yiyor, kan kırmızısı şaraplar içiyorlarmış. Bir köşede çalgılar çalarken, şarap dolu bakraçlar elde ele geçiyormuş. Bir gürültü, bir eğlence...

İşte bu eğlencenin orta yerinde, kapıda bir adam peyda olmuş, krala adıyla seslenmiş. Aradan geçen uzun yıllar iyice değiştirdiğinden, kimse Perseus'u tanıyamamış; gittiğinde çocukmuş, oysa şimdi bir kahramanmış: Gözleri kartal gözleri gibi parıldıyor, uzun sakal, aslan yelesini andırıyormuş... Kapıda, bütün gururuyla yabani boğa gibi duruyormuş. Ama Polydektes onu tanımış, içi sıkılmış, gönulsüzce konuşmuş: "Ah, sen miydin? Söz vermenin kolay, verdiğin sözü yerine getirmenin zor olduğunu öğrenmişsindir?"

"Söz verene Tanrılar yardımcı olurlar; onların gücünü küçümseyen de cezasını çeker. Al sana Gorgon'un başı!" diye bağırان Perseus keçi derisini açmış, Gorgon'un başını çıkarmış.

Polydektes'in de, konuklarının da yüzleri korkudan sapsarı olmuş; yerlerinden kalkıp kaçmak istemişler; ama ne mümkün. Hiçbir zaman da kalkamamışlar; hepsi oturduğu yerde gri taşa dönüşmüş.

Oradan ayrılan Perseus kıyıdaki gemiye gitmiş; krallığı Dictys'in güvenilir ellerine bırakmış, annesi ve eşiyle birlikte denize açılmış. Batıya, Argos'a doğru kürek çekmişler. Kıyıya demir atıp kente gittiğinde, kardeşi Proetus savaş açıp Argos'u ele geçirdiği için büyükbabası Akrisios'un çoktan kaçtığını öğrenmiş.

Argosluları toplayan Perseus, kim olduğunu, başardığı soylu işleri bir bir anlatmış. Onda kral olacak nitelikleri gördüklerinden kralları yapmışlar; birlikte savaşmışlar, Argos'u Proetus'un elinden geri almış, onu da öldürmüşler. Argos'un çevresini büyük surlarla çevirmişler. Sonra da Tanrıların Tanrısı Zeus'un gönderdiği kral onuruna büyük bir şölen düzenlemişler.

Ancak Perseus'un akli büyükbabasındaymış. "Aynı kandanız; böyle onurlu döndüğüm için beni seveceğine eminim. Gidip onu bulmalı, yurduna getirmeliyim; burayı birlikte barış içinde yönetebiliriz."

Fenikelilerle birlikte yeniden denize açılmış. Sonunda büyükbabasının yanlarına sığındığını öğrendiği Pelasgi'lerin yaşadıkları Larissa'ya gelmiş. Oraya geldiğinde, kraları Teutamenes'in, güçlü bir ülkenin kralı olan Akrisios onuruna büyük bir eğlence düzenlediğini, yemekler yendiğini, yarışlar yapıldığını görmüş. Adını söylemeden yarışlara katılmaya karar vermiş; "Ödül kazanırsam, büyükbambam yumuşar," diye düşünüyormuş.

Miğferini bir köşeye atmış, üstündeki zırhı ve giysilerini çıkarmış, Larissalı gençlerin arasına katılmış. Herkes birbirine sormaya başlamış: “Kim bu gururlu, yabani boğa gibi duran genç? Bir kahraman, Olimpos’daki Ölümsüzler’in oğlu olduğu besbelli.”

Yarışlar başladığında merakları daha da artmış, girdiği her yarışta birincilik tacını alan oymuş; en çabuk koşan, en uzun atlayan, ciridi en uzağa atan, güreşte karşısına çıkanların hepsini yenen o olmuş. “Kazanılacak son bir taç kaldı,” diye düşünmüş, “onu da kazanacak, sonra da kazandığım bütün taçları büyükbabamın dizlerinin üstüne koyacağım.”

Bunları düşünürken, büyükbabası Akrisios’u görmüş; dizlerine kadar uzanan ak sakalı, elinde krallık asası, kral Teutamenes’in yanında oturuyormuş. Gözleri yaşarmış, “Kral olduğu nasıl da belli!” demiş, “Torunu olarak onu utandırmamalıyım.”

Sonra da diski eline almış, şöyle bir tartmış. Herkes bağırarak: “Fırlat! En uzağa fırlat! Senin gibisi bu topraklarda görülmedi.”

Perseus bütün gücünü toplamış, diski fırlatmış; ancak o sırada denizden esen şiddetli bir rüzgâr diskin yönünü değiştirmiş, havada dönen disk Akrisios’a isabet etmiş; Akrisios yere düşerek acıyla kıvranmış.

Perseus bağırarak yanına koşmuş; ama yaşlı adam oracıkta ölüvermiş. Giysilerini giyen, üstünü başını temizleyen Perseus uzun süre büyükbabasının yanından ayrılamamış, gözyaşı dökmüş. Sonra doğrulmuş ve oradakilere şunları söylemiş: “Tanrılar doğruyu söylerler; belirledikleri yazgı önlenemez. Ben Perseus’um. Bu adamın torunu, Gorgon’un başını kesen kahramanım.” Bir kâhinin büyükbabasına söylediklerinden başlayarak bütün yaşamını anlatmış.

Büyük bir tören yapıldıktan sonra Akrisios’u gömmüşler. Perseus tapınağa gitmiş, günahının bağışlanması için yakarmış; isteyerek yapmadığından bağışlanmış.

Artık oralarda kalması için bir neden olmadığından Argos’a dönmüş, güzel eşi Andromeda ile ülkeyi yönetmiş; dört oğulları, üç de kızları olmuş. Öldüklerinde epey yaşlıymışlar. Sonraki kuşaklar demişler ki: “Athena onları gökyüzüne, Kepheus ile Kassiepeia’nın yanına aldı. Yıldızlı gecelerde hâlâ parıldadıklarını görürsünüz; Kepheus’un başında krallık tacı vardır, Kassiepeia da fildişinden tahtında oturur. Elinde Gorgon’un başını tutan Perseus ile canavara kurban edilmek için kayaya zincirlendiği gibi uzun, beyaz kollarını gökyüzüne uzatmış olan güzel Andromeda da onların yanındadır. Bütün gece, denizcilere gidecekleri yolu gösterircesine parıldarlar; gündüz olduğunda da, Olimpos’un mavi tepelerinde Tanrılarla birliktedirler.”

YILANLAR KRALININ ARMAĞANLARI

Bosna Hersek

Bir zamanlar annesiyle yaşayan bir genç varmış. Sahip oldukları tek şey, ormandan elde ettikleri odunları kente götürüp satmada kullandıkları yaşlı bir katırmış. Günlerden bir gün annesine demiş ki: “Bugün evde kalacağım, böylece bu yaşlı katır da biraz dinlenir.” Oğlunun evde kalmasından hiç de hoşlanmayan annesi, “Umarım, bu katır günün birinde bacağını kırar!” demiş.

Oğlan da, evde kalmasının annesinin hoşuna gitmediğini gördüğünden, katıra binmiş, evden çıkmış. Daha uzaklaşmadan, gerçekten de katır tökezlemiş ve bacaklarından biri kırılmış. Eve dönen oğlan annesine “Bak, katırı lanetledin, bacağı kırıldı; bakalım şimdi onsuz ne yapacağız?” demiş.

Eetesi sabah, toplayacağı odunları içine koyarak kente götüreceği küfe sırtında, ormana yalnız gitmiş. Yolda yürürken karşısına birbiriyle dövüşen iki yılan çıkmış, aslında pek de eşit bir dövüş değilmiş: Küçük, beyaz olanı, büyük, kara bir yilandan korunmaya çalışıyormuş. Baltasını çıkartan oğlan büyük yılanı öldürmüştü, küçük olanı da almış, sırtındaki küfeye atmış, yoluna devam etmiş.

Bir süre sonra arkasından bir ses gelmiş: “Kahraman, sana teşekkür ederim. Benim adım Şahmaran; yılanlar kralının kızıyım. Beni istediğim yere götüreceksin olursan, babam seni ödüllendirir. Ondan, parmağındaki yüzüğü, üstünde oturduğu halıyı ve yanında duran kamçıyı iste.”

Az sonra da bir mağaranın önüne gelmişler. Ama çevrelerini çeviren, tıslayıp duran yılanlar yol vermemişler. Genç de o küçük yılanı küfeden çıkarmış, yere bırakmış. İşte o anda, küçük yılan altın sarısı saçları olan, üstünde altın işlemeli bir giysi bulunan çok güzel bir kız oluvermiş. Onu tanıyan yılanlar hemen kenara çekilmiş, yolu açmışlar. O güne kadar böylesine bir itibar görmemiş olan delikanlı durumdan çok hoşnut kalmış.

Mağaraya girmişler. Bir köşede yılanlar kralı oturmuş, bir yandan kahve içiyor, bir yandan da nargilesini höpürdetiyormuş. Gence bakmış, bakmış; kızına dönüp sormuş: “Bu da kim?”

“Bu benim kardeşim artık.” demiş Şahmaran, “Beni öldürmeye çalışan düşmanımın elinden kurtardı, onu da öldürdü.”

Bunun üzerine yılanlar kralı kızına demiş ki: “Etrafı dolaştır, istediğin odayı aç, dilediği kadar altın alsın!”

Delikanlı söze karışmış: “Saygıdeğer efendim! Benim paraya ihtiyacım yok. Ama armağan olarak, sağ elinizdeki yüzüğü, üzerinde oturmakta olduğunuz halıyı, bir de yanınızda duran kamçıyı verirseniz sevinirim.”

“Çok şey istiyorsun,” demiş yılanlar kralı. “Ama biricik kızımı kurtarıp geri getirdiğine göre istediklerini alabilirsin; insanlar, yılanlardan daha iyi olduklarını düşünmesinler de.”

Armağanları alan delikanlıyı Şahmaran mağaradan çıkartmış, bir süre de yanı başında yürümüş. “Artık yazgın elinde,” demiş. “Ancak neler yapman gerektiğini söylemeyeceğim. Genellikle kötü insanların kafası hep kötüye çalışır. Şu kadarını söyleyeyim: Sandıkta olmalarındansa kafanın içinde olması daha iyidir. Tanrı yardımcın olsun!”

Genç eve dönmüş, ne görsün? Annesi açlıktan baygın düşmüş, yerde yatıyor. “Bu yüzüğün bana ne yararı var ki?” diye düşünmüş, “En iyisi pazara götürüp satayım da, elime geçecek üç beş kuruşla eve yiyecek bir şeyler getireyim.” Bu düşünceyle evden çıkmış. Yolda, zengin bir kızın yaşadığı büyük bir evin önüne gelmiş. Ne zamandır kızdan

hoşlanırmış; ama neye yarar ki? Evde eğlence varmış; evin çevresi, gözleri evin penceresinde, dünyalar güzeli Ayşe'yi görmeye çalışan gençlerle çevriliymiş. O da aralarına katılmış. Bir ara pencereyi açan Ayşe, aşağıdaki kalabalığın üzerine bir tencere dolusu buz gibi soğuk suyu dökmüş; bir yandan gülüyor, bir yandan da "Siz kim, benimle evlenmek kim?" diye bağıırıyormuş.

Hava iyice karardığından, parmağındaki yüzüğün neredeyse bütün kenti aydınlattığını gören delikanlı, yüzüğü sattığında eline geçecek parayı, o parayla yiyecek alabileceğini düşünürken, karşısına çıkan yaşlı bir adama yüzüğü gösterip satmak istemiş. "Yüzüğü de ne yapacağım?" demiş yaşlı adam, "Götür de güzel bir kıza ver." Gene de gence acıdığından, ekmek alabileceği kadar para vermiş.

Fırına geldiğinde, yaşlı adamın verdiği bir altın olduğunu gören delikanlı, bir sepet dolusu ekmek alıp da altını uzattığında, şaşkınlıkla elindeki altının gene liraya dönüştüğünü görmüş. İşte o zaman parmağındaki yüzüğün marifetini, yüzüğü neye sürse altına dönüştüğünü anlamış. Kısa süre içinde birçok ev, dükkân satın almış, kentin en zengin tüccarı oluvermiş.

Güzel Ayşe, yoksul genci birden pahalı giysiler içinde görünce gözlerine inanamamış. Bunun nasıl olduğunu o kadar merak etmiş ki, her istediğini yapan babasının yanı-

na gitmiş, “Baba bana o genci getir,” demiş, “zenginliğinin kaynağını öğrenmeliyim.”

Babası da genci eve çağırmış. Ne zamandır hoşlandığı Ayşe’nin kendisiyle evlenmek isteyeceğini umarak bu çağrıya uyan genci bekleyen düş kırıklığıymış. Ayşe, güzel sözler söyleyerek delikanlının sırrını, zenginliğinin kaynağının yüzük olduğunu öğrenmekte gecikmemiş. Bir hırsız gibi yüzüğü almış, ortadan yok oluvermiş. Delikanlı, önce şaka yaptığını düşünmüş; ama geri gelmeyince, hele kızın kahkahalarını duyunca, başına geleni anlamış.

“Yüzük olmasa da yeterince zenginim,” diye düşünmüş; ama kazın ayağı öyle değilmiş: Zenginliği geldiği gibi gidermiş. Sabah olduğunda eskisi kadar yoksulmuş.

Utancından oralarda kalamayacağını düşündüğünden, yılanlar kralının verdiği halı ile kırbacı kolunun altına, annesini de yanına almış, oralardan uzaklaşmış. Ancak eskisi gibi yoksul bir oduncu olmaktan hiç de hoşnut değilmiş; “Parasız sağlık hastalık gibi,” diye söyleniyor, en iyi öküzden bile daha çok çalışıyormuş. Günün birinde, dinlenmek üzere halının üzerine uzanmış. Kendisine rahat vermeyen sivrisinekleri kovmak için de kamçıyı sallamış. Ansızın, üzerinde oturduğu halının havalanmak istermişçesine karpıdadığını duyumsamış.

Halının bu marifetini öğrendiğine çok sevinmiş; ama önce bir deneme yapmak istemiş. Halının üzerine otur-

muş, bir eliyle sıkıca tutunmuş, öbür elindeki kırbacı da şaklatmış, o güne kadar benzerini görmediği yabancı diyarlarda olmak istediğini söylemiş. Halı havalanmış; nereye isterse oraya uçmaya başlamış. Çiçekler, ağaçlar, hayvanlar yukarıdan bakıldığında başka türlü gözüküyorlarmış.

Genç bir süre halının üzerinde oturmuş, ne yapması gerektiğini düşünmüş. Sonunda da güzel Ayşe'yi görmeye karar vermiş; yüzüğü geri getirebileceğini de umuyormuş. Kamçıyı şaklatmasıyla kendini Ayşe'nin odasında bulması bir olmuş. Ayşe, yatağında uyuyormuş. Delikanlı, "Önce kıızı alayım, yüzük de onunla birlikte gelir nasılsa." diye düşünmüş; hiç ses çıkarmadan yatağı halının üzerine çekmiş ve kırbacını şaklatmış, kimsenin olmadığı bir yere gitmek istediğini söylemiş. Halı dosdoğru bir ormanın ortasına uçmuş, yere inmiş.

Ayşe uyanıp da kendini ormanda bulunca gözleri dört açılmış; buraya nasıl geldiğini anlamak üzere gençle konuşmaya başlamış. Delikanlı, söylenen sözcükler kadar, söylenmeyen sözcükleri anlamaya çalışmanın da gerektiğini göz ardı etmiş, halı ile kamçının gizemini anlatmış. Duyduklarına çok sevinen Ayşe, yorgun olduğunu, uyumak istediğini söylemiş; niyeti delikanlının uyumasını beklemek, sonra da halı ile kırbacı alarak oradan uzaklaşmakmış. Umduğu gibi de olmuş: Genç uyuyakalmış, halının

üzerine oturan Ayşe kırbacı şaklatmış, babasının evine gitmek istediğini söylemiş ve delikanlıyı ormanın ortasında bir başına bırakmış.

Genç, sabah uyandığında bir de bakmış ki ne Ayşe var, ne de halı ile kırbaç... Üstelik nerede olduğunu bile bilmiyormuş; görünürde hiç yol yokmuş. Boş gözlerle çevreye bakınmış; açlıktan karnının guruldadığını duymuş. Her şeyi unutmuş, yiyecek bir lokmayı nereden bulabileceğini düşünmeye başlamış. Oturmanın çözüm olmadığına karar vererek bir yol bulmaya çalışmış. Epey aradıktan sonra bir keçiyolu görmüş; yolun kenarında da, üstünde meyveleriyile bir armut ağacı varmış. Bir armut koparmış, ısırması; ısırmasıyla birlikte de bir eşeğe dönüşüvermiş. “Yaptıklarımın sonras...” diye düşünmüş; aynı eşeklerin yaptığı gibi bir ağaçtan ötekine gitmeye, yere düşmüş armutları yemeye başlamış. Bu arada karşısına bir akasya ağacı çıkmış, burnunu yapraklarına sürmesiyle eski durumuna dönmesi bir olmuş. Bundan çok hoşlanmış; bir armut yemiş, eşeğe dönüşmüş; bir burnunu yapraklara sürmüş, eski durumuna dönmüş. Ceplerine doldurabildiği kadar armut ve yaprak alıp yola koyulmuş.

Sonunda orman bitmiş, uzaklarda Ayşe’nin yaşadığı kenti görmüş. Tam o sırada öyle bir fırtına çıkmış ki, kendini karşı kıyıda buluvermiş. Gerçi eşeğe dönüşerek karşıya yüzerek geçebilirmiş; ama o zaman değerli armut ve

yapraklarından olacakmış. Ne yapacağını düşünerek sağa sola bakınırken, o güne kadar hiç görmediği büyüklükte bir kartalın başının üstünde uçuşunu görmüş.

“Hey!” diye seslenmiş, “Zamanın varsa beni karşı kıyıya uçurur musun?”

“Karşılığında bana ne vereceksin?” diye sormuş kartal.

“Yoksul biriyim; sana verebileceğim hiçbir şeyim yok; ama istersen, bu ormanın gizemini sana söylerim...”

Kartal delikanlıyı sırtına almış, fırtınaya aldırmadan karşı kıyıya geçirmiş. Genç de, söz verdiği üzere, ormanın gizemini anlatmış, yanındaki yapraklardan da birini vermiş. Yoluna gitmek üzere arkasını dönmüş ki, büyük bir gök gürültüsü duymuş; arkasına dönüp baktığında, o dev kartalın yakışıklı bir prens, arkasındaki ormanın da çok güzel bir saraya dönüştüğünü şaşkınlıkla görmüş.

Kötü bir büyücünün yaptığı büyüü bozmuş olmaktan çok sevinç duyan delikanlı Ayşe’nin oturduğu kente doğru yürümüş. Kente geldiğinde, armutları güzelce bir meyve sepetine dizmiş, sepeti de satıcılar gibi başının üzerine yerleştirmiş, bağıra bağıra sokaklarda dolaşmaya başlamış: “Armutlar! Zengin kişiler için armutlar! Tanesi bir altına armut.”

Onu görenler gülmüşler; ama o hiç istifini bozmamış, başının üstünde içi armut dolu sepetle yürümeye devam etmiş. Ayşe’nin evinin önüne geldiğinde, çaldığı yüzük sa-

yesinde çok zengin olan, zenginliğini de herkese göstermek isteyen Ayşe, hizmetkârını çağırmış, gidip bütün armutları satın almasını söylemiş.

Hava o gün çok sıcak olduğundan, başta Ayşe olmak üzere o sırada evde bulunan herkes armutlardan yemiş, sonra da şaşkınlıkla birbirlerine bakmaya başlamışlar: Hepsi eşek oluvermişler. Bir şeyler söylemeye çalıştıkça “Aii... aii!” diye anırıyorlarmış.

Bütün kent orada toplanmış. Kimse, bu kadar eşeğin nereden çıktığını bilmiyor, gördükleri manzaranın gülünçlüğü karşısında karınlarını hoplata hoplata gülüyorlarmış.

Bu arada eve gelen Ayşe’nin babası da ne kızını, ne de hizmetkârları bulabilmiş; ama evin avlusunda çok sayıda eşek anırıp duruyormuş. Ortada ters bir şeyler olduğunu anlamış da, ne olduğunu bir türlü çıkartamamış; hele genç bir dişi eşeğin yanına yanaştığını, kendine kızını hatırlattığını görünce... Ama sorduğu bütün sorular yanıtsız kalıyormuş.

Ne yapacağını bilemeden eşeklere bakarken, genç avluya girmiş; bu büyüü kaldıracak bir ilaç bildiğini, ama önce dediklerinin yerine getirilmesi gerektiğini söylemiş.

“Nedir istediklerin?” diye sormuş Ayşe’nin babası.

“Önce,” demiş delikanlı, “evinde ne kadar çalıntı mal varsa vermelisin.”

“Ama benim bir şeyden haberim yok ki!”

“O zaman gel, kızının odasını birlikte arayalım. Benden çaldığı yüzüğü, halıyı ve kamçıyı bulamazsam, kusura bakmayın, size yardım edemem.”

“İyi de nasıl yardım edeceksin ki?”

“Bunları yemesi yeter,” diyen genç cebinden bir yaprak çıkarmış, “o zaman önceki durumuna döner.”

O sözünü bitiremeden, uyanık dişi eşek yaprağı kaptığı gibi yutuvermiş ve bir yaban kedisi gibi öfkeli, karşısındakini tırmalamaya hazır Ayşe ortaya çıkmış.

“Ona hiçbir şey verme!” diye bağırmış babasına, “Hiçbir şey!”

Ancak aynaya bakıp da eşek kulaklarının durmakta olduğunu görünce deliye dönmüş. Delikanlının elinden yaprağı kaparken, tamamını alamamış, bir parçası gencin elinde kalmış; eşek kulaklarının yok olması için bir parça daha yaprak gerekli değil miymiş?

Yalvarmaktan başka yapabileceği bir şey yokmuş. Güzel sözler söyleyerek delikanlının aklını çelmeye çalışmış; ama bu kez işe yaramamış. Akıllanan delikanlı gülmekle yetinmiş. Ayşe, sonunda yüzüğü, halıyı ve kamçıyı geri vermekten başka çözüm yolu olmadığını anlamış, sakladığı yerden çıkartıp delikanlıya vermiş.

Bu arada genç, öteki eşeklere de yapraklardan vermiş, hepsi yeniden insan olmuşlar. Gencin ayrılmak üzere olduğunu gören Ayşe, ayaklarına kapanmış, kendisine de yaprak vermesi, eşek kulaklarından kurtarması için yalvarmaya başlamış. Genç ceplerini aramış, zar zor bir yaprak daha bulmuş ve Ayşe'ye vermiş.

Ama o da ne? Ayşe'nin kulaklarından biri düzelmiş, öteki hâlâ eşek kulağı olarak sallanıyormuş. Genç, yapabileceği bir şey olmadığını söyleyerek oradan ayrılmış. Ayşe peşinden koşmuş, kendisini bırakmaması için yalvarmış; bütün insanları kendisine güldürdüğünü, o nedenle kendisiyle evlenmek zorunda olduğunu söylemiş, gözyaşı dökmüş.

"Peki!" demiş delikanlı, "İsteğini yerine getireceğim; düğün hazırlıklarına başlayalım."

Böylece evlenmişler. Düğün yapıldıktan sonra, cebinin bir köşesinde sakladığı son yaprağı da Ayşe'ye veren delikanlı, kulağının eski durumuna dönmesini sağlamış. Ama ondan sonra, yılanlar kralının armağan ettiği yüzüğü, halıyı ve kırbacı elinden hiç bırakmamış. Ayşe de öyle iyi huylu bir eş olmuş ki, kendisi de şaşmış.

Böylece ikisi de önemli dersler almış, birbirlerine karşı çok daha anlayışlı olmuşlar; ölünceye kadar ~~da birlikte~~ mutlu yaşamışlar.

Her toplumun kendine özgü masalları, destanları, masal kahramanları vardır. İnsanların hayallerini, arzularını, sevinçlerini, öfkelerini, sitemlerini ve sevgilerini insanlığın hayal gücüyle süsleyerek size getiriyoruz. Dünyanın dört bucağından masallar dizimizle sıkılmadan defalarca okuyabileceğiniz, yepyeni ve eğlenceli maceralara davet ediyoruz. Güçlü anlatım ve ayrıntılarla hayal gücünüzü ve yaratıcılığınızı zenginleştirecek bu masalarla yeni bir dünyanın kapılarını açıyoruz.

DÜNYANIN DÖRT BUCAĞINDAN

- Çin Masalları
- Ortadoğu Masalları
- Hint Masalları
- Rus Masalları
- Latin Amerika Masalları
- Balkan Masalları
- Anadolu Efsaneleri
- İskoç Masalları
- Anadolu Masalları
- Kızılderi Masalları

dipnot yayınlari

Selânik Caddesi 82/32 Kızılay - Ankara

Tel: (0 312) 419 29 32 Faks: (0 312) 419 25 32

dipnotkitabevi@yahoo.com

